

Bažnyčios dokumentai

Popiežius Pranciškus Posinodinis apaštališkasis paraginimas AMORIS LAETITIA vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje (Tęsinys)	2
---	---

Popiežiaus katechezės

Popiežius Pranciškus GAILESTINGUMAS IŠDILDO NUODĖMĘ	19
GAILESTINGUMO EVANGELIJA	20
GAILESTINGUMAS IR IŠMALDOS DAVIMAS	21
„AŠ NORIU PASIGAILĖJIMO, O NE AUKOS“ (MT 9, 13)	21
AŠAROS NUSIDĖJĖLĖS, KURIAI ATLEISTA (LK 7, 36–50)	22

Nacionalinis Gailestingumo kongresas

Kun. Kęstutis Dvareckas PALAIMINIMAI Mąstymai ir maldos, rengtos Nacionaliniam Gailestingumo kongresui 2016 m. gegužės 6–8 d.	24
--	----

Homilijos

GAILESTINGUMO ISTORIJA / 15 eilinis sekmadienis (C)	28
GERIAUSIOJI DALIS / 16 eilinis sekmadienis (C)	29
IŠ MEILĖS KYLANTIS PAŽADAS / 17 eilinis sekmadienis (C)	30
GODUSIS SKRIAUDŽIA PATS SAVE / 18 eilinis sekmadienis (C)	31

Bažnyčia Lietuvoje

Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo išskilmė	32
Paskirtas naujas Panevėžio vyskupas	32
Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija	34
Telšių vyskupijos dvasininkų susirinkimas	35
Padėka Dievui už vyskupystės bei kunigystės jubiliejus	38
Dalė Gudžinskienė. KĄ TURIME ŽINOTI? KĄ TURIME DARYTI? Seminaras Bažnyčios sielovados bendradarbiams apie nepilnamečių apsaugą	40

Popiežius Pranciškus

Posinodinis apaštališkasis paraginimas

AMORIS LAETITIA

vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, susituokusiems krikščionims ir visiems Kristų tikintiems pasauliečiams apie meilę šeimoje

(Tęsinys. Pradžia „Bažnyčios žinių“ 4 numeryje)

PENKTAS SKYRIUS

MEILĖ, KURI TAPO VAISINGA

165. Meilė visada dovanoja gyvybę. Todėl santuokinė meilė „nesibaigia tik tarp jų dviejų [sutuoktinių] <...>. Sutuoktiniai, dovanodami save vienas kitam, dovanoja ne tik save, bet ir kuria naują tikrovę – kūdikį, gyvą jų meilės atspindį, jų santuokinės vienybės ženklą bei gyvą ir neišardomą tėvystės ir motinystės sintezę“ (176).

Priimti naują gyvybę

166. Šeima yra aplinka, kur gyvybė, gaunama kaip Dievo dovana, ne tik pradedama, bet ir priimama. Kiekviena nauja gyvybė „leidžia mums suvokti meilės, kuri niekada nepaliauja mus stebinusi, neužtarnaujama. Tai – mylėjimo iš anksto grožis: vaikai mylimi pirmiau, negu gaunami“ (177). Šitai atspindi Dievo, kuris visada rodo iniciatyvą, pirmenybės teikimą meilei, nes vaikai „mylimi pirma bet kokio jų nuopelno“ (178). Vis dėlto „daug kūdikių nuo pat pradžių atstumiami, pametami, lieka be vaikystės ir ateities. Kai kas, kad pasiteisintų, drįsta sakyti, jog buvo klaida leisti jiems ateiti į pasaulį. Kokia gėda! <...> Kaip galime iškilmingai skelbti apie žmogaus ir kūdikio teises, jei paskui baudžiame kūdikius už tėvų kaltes?“ (179). Jei kūdikis pasaulio šviesą išvysta nepageidautinomis aplinkybėmis, tėvai ar kiti šeimos nariai turi padaryti visa, kas įmanoma, kad jis būtų priimtas kaip Dievo dovana, ir imtis atsakomybės priimti jį nuoširdžiai bei meiliai. Todėl, „kalbant apie pasaulį išvystančius kūdikius, jokios suaugusiųjų aukos nelaikytinos per daug brangiomis ar per daug didelėmis, kad kūdikis nesijaustų klaida, bevertis ir paliktas gyvenimo sužeidimams bei žmonių puikybei“ (180). Naujo vaiko dovana, Viešpaties patikima tėčiui ir mamai, pradedama sulig priėmimu, tęsiama visą žemišką gyvenimą trunkančiu rūpinimu, ir galiausiai baigiama amžinuoju gyvenimu. Giedras žvilgsnis į galutinę kiekvieno žmogaus paskirtį įgalins tėvus dar geriau suvokti, kokia brangi dovana jiems

patikėta: mat Dievas leidžia jiems parinkti vardą, kuriuo Jis kiekvieną savo vaiką vadins amžinai (181).

167. Daugiavaikės šeimos yra džiaugsmas Bažnyčiai. Jose meilė reiškiasi dosniu vaisingumu. Drauge nereikia užmiršti šventojo Jono Pauliaus II įspėjimo, kad atsakinga tėvystė yra „ne neribotas gyvybės davimas ar suvokimo, ką reiškia auginti vaikus, stoka, bet veikia porai duota galimybė išmintingai ir atsakingai naudotis savo neliečiama laisve atsižvelgiant į socialinę bei demografinę tikrovę, taip pat į savo pačių situaciją ir teisėtus troškimus“ (182).

Meilė ir nėštumas

168. Nėštumo laikotarpis yra sunkus, bet ir nuostabus metas. Motina bendradarbiauja su Dievu, kad rastųsi naujos gyvybės stebuklas. Motinystė kyla iš „moters organizmo, skirto žmogui pradėti bei pagimdyti, ypatingo kuriamojo potencialo“ (183). Kiekviena moteris dalyvauja „kūrimo slėpinyje, vis atsinaujinančiame sulig žmogaus gimimu“ (184). Pasak psalmininko, „užmezgei mane motinos iščiose“ (139, 13). Kiekvienas kūdikis, užsimezgantis motinos iščiose, yra Dievo Tėvo ir jo amžinosios meilės amžinojo plano dalis: „Dar prieš sukurdamas iščiose, tave aš pažinau, dar prieš gimimą tave aš pašventinau“ (Jer 1, 5). Kiekvienas kūdikis visada yra Dievo širdyje ir tą akimirka, kai jis pradedamas, išsipildo amžina Kūrėjo svajonė. Pagalvokime, koks vertingas yra embrionas nuo jo prasidėjimo akimirkos! Pažvelkime Tėvo, kuris visada mato toliau visos išorinės regimybės, meilės kupinomis akimis.

169. Nėščia moteris gali dalyvauti tame Dievo projekte svajodama apie savo vaiką: „Visos mamos ir visi tėčiai devynis mėnesius svajoja apie savo vaiką. <...> Šeima be svajonės negalima. Šeimoje, praradusioje svajonę, vaikai neauga ir meilė neauga, gyvybė skursta ir blėsta“ (185). Šiose svajonėse, jei sutuoktinių pora yra krikščionys, neišvengiamai išnyra ir Krikštas. Tėvai jam rengiasi malda, patikėdami vaiką Jėzui pirma gimimo.

170. Dėl mokslo pažangos šiandien iš anksto galima žinoti, kokia bus vaiko plaukų spalva ir kokios ligos jį ateityje kamuos, nes visos somatinės žmogaus savybės nuo embrioninės stadijos įrašytos jo genetiniame kode. Tačiau tik Tėvas Kūrėjas juos pažįsta iki galo. Tik Jis žino, kas yra brangiausia ir svarbiausia, nes jam žinoma, kas tas kūdikis, kokia yra giliausia jo tapatybė. Motina, jį nešiojanti iščiose, turi prašyti Dievo šviesos, kad galėtų iš esmės pažinti savo vaiką ir laukti jo tokio, koks jis yra iš tikrųjų. Kai kurie tėvai jaučia, kad jų vaikas gimis ne pačiu geriausiu laiku. Tada jie turi prašyti Viešpaties, kad jis juos išgydytų bei sustiprintų, idant jie galėtų visiškai

priimti vaiką, nuoširdžiai jo laukti. Svarbu, kad kūdikis jaustų, jog yra laukiamas. Jis nėra asmeninių siekių priedas ar sprendimas. Jis yra nepaprastai vertingas žmogus, kuriuo nevalia naudotis siekiant sau naudos. Todėl nesvarbu, ar ta nauja gyvybė tarnaus tau ar ne, turės tau patinkančių savybių ar ne, atitiks tavo projektus bei svajones ar ne. Mat „vaikai yra dovana. Kiekvienas yra unikalus ir nepakartojamas <...>. Vaikas yra mylimas todėl, kad yra vaikas: ne todėl, kad gražus ar toks ir anoks, bet todėl, kad yra vaikas! Ne todėl, kad mažo, kaip aš, ar įkūnija mano troškimus. Vaikas yra vaikas“ (186). Tėvų meilė yra Dievo Tėvo, švelniai laukiančio kiekvieno kūdikio gimimo, tą kūdikį besąlygiškai pripažįstančio ir be jokių nuopelnų priimančio, meilės įrankis.

171. Kiekvienos nėščios moters noriu nuoširdžiai paprašyti: neprarask džiaugsmo, tegul niekas neatima iš tavęs vidinio motinystės džiaugsmo. Šis kūdikis vertas tavo džiaugsmo. Neleisk, kad dėl baimės, rūpesčių, kitų žmonių komentarų ar problemų laimė būti Dievo priemonė duoti pasauliui naują gyvybę išblėstų. Užsiimk tuo, ką reikia padaryti ar parengti, bet nenukabink nosies ir šlovink kaip Marija: „Mano siela šlovina Viešpatį, mano dvasia džiaugiasi Dievu, savo Gelbėtoju, nes jis pažvelgė į savo tarnaitę“ (Lk 1, 46–48). Gyvenk tarp savo sunkumų giedru užsidegimu ir melsk Viešpatį, kad jis saugotų tavo džiaugsmą ir tu galėtum jį perduoti savo kūdikiui.

Motinos ir tėvo meilė

172. „Kūdikiai iškart po gimimo sykiu su maistu bei rūpinimusi dovana gauna ir meilės dvasinių savybių patvirtinimą. Meilės aktai reiškiasi asmeninio vardo dovanojimu, kalbėjimu ta pačia kalba, supratingais žvilgsniais, šypsenos spinduliavimu. Šitaip jie moko, kad santykių tarp žmonių grožis palyti sielą, troškta mūsų laisvės, priima kitų skirtingumą, pripažįsta ir gerbia juos kaip dialogo partnerius. <...> Tokia yra meilė, turinti Dievo meilės kibirkštį!“ (187). Kiekvienas kūdikis turi teisę patirti motinos ir tėvo meilę; jie abu yra būtini sveikam ir darniam brendimui. Kaip pareiškė Australijos vyskupai, abu „prisideda, kiekvienas savaip, prie kūdikio augimo. Gerbti kūdikio kilnumą reiškia patvirtinti jo poreikius ir prigimtine teisę turėti tėvą ir motiną“ (188). Tai ne tik atskirai tėvo ir motinos meilė, bet ir jų tarpusavio meilė, suprantama kaip savosios egzistencijos šaltinis, kaip saugus lizdas ir šeimos pamatas. Priešingu atveju, vaikas bus nužemintas iki kaprizingai valdomos nuosavybės. Vyras ir moteris, tėvas ir motina abu yra „Dievo Kūrėjo meilės bendradarbiai ir tarsi aiškintojai“ (189). Jie rodo savo vaikams motinišką ir tėvišką Viešpaties veidą. Be to, jie drauge moko abipusiškumo, skirtingų žmonių susitikimo, kai kiekvienas su sava tapatybe priimamas kito, vertės. Jei

dėl kokios nors neišvengiamos priežastis trūksta vieno iš tėvų, svarbu ieškoti, kuo jį pakeisti, siekiant laiduoti tinkamą vaiko brendimą.

173. Buvimo našlaičiu jausmas, šiandien patiriamas gausybės vaikų bei jaunuolių, yra gilesnis, nei manėme. Šiandien visiškai teisėtu ir net pageidautinu dalyku laikome moters norą studijuoti, dirbti, ugdyti savo gebėjimus ir turėti asmeninių tikslų. Tačiau sykiu nevalia ignoruoti kūdikių poreikio jausti motinos buvimą, ypač pirmaisiais gyvenimo mėnesiais. Tikrovė yra tokia, kad „moteris svarbesnė už vyrą kaip motina, kaip naujos žmogaus gyvybės, joje pradėtos ir besiformuojančios bei iš jos išvydusios pasaulio šviesa, subjektas“ (190). Menkinti motinos buvimą bei jos moteriškųjų savybių svarbą reiškia kelti rimtą grėsmę mūsų žemei. Branginu feminizmą, nesiekiantį vienodumo ir neneigiantį motinystės. Juk moters didybė susijusi su visomis teisėmis, kylančiomis iš žmogaus neatimamo kilnumo ir sykiu iš moteriškojo genijaus, kurio visuomenė negali atsisakyti. Jos saviti motiniški gebėjimai – ypač motiniškumas – jai uždeda ir pareigas, nes jos buvimui moterimi tenka šioje žemėje savita užduotis, kurią visuomenei privalu saugoti bei sergėti visų gėrio labui (191).

174. Iš tiesų „motinos yra stipriausias priešnuodis nuo savanaudiško individualizmo plitimo. <...> Jos liudija gyvybės grožį“ (192). Nėra abejonės, „visuomenė be motinų būtų nehumaniška, nes motinos visada, net blogiausiomis akimirkomis, liudija švelnumą, atsidaivimą, moralinę jėgą. Motinos dažnai perteikia ir religinės praktikos prasmę – pirmomis maldomis, pirmais pamaldumo judesiais, kurių kūdikis išmoksta <...>. Be motinų ne tik nebūtų naujų tikinčiųjų, bet ir tikėjimas netektų geros dalies savo paprastos ir nuoširdžios šilumos. <...> Brangiosios mamos, dėkui, dėkui už tai, kad esate šeimoje, ir už tai, ką dovanojate Bažnyčiai ir pasauliui“ (193).

175. Motina, apgaubianti kūdikį švelnumu ir atjauta, padeda jam įgyti pasitikėjimo, patirti, kad pasaulis yra gera, jam svetinga vieta, o tai leidžia rasti savigarbai, skatinančiai gebėjimą užmegzti intymų ir empatišką santykį. Kita vertus, tėvo vaidmuo padeda suvokti tikrovės ribas, tam vaidmeniui labiau būdingas orientavimas, išvedimas į platesnį ir išsūkių kupiną pasaulį, paraginimas dėti pastangas ir kovoti. Tėvas, turintis aiškia bei vykusią vyriškąją tapatybę ir sykiu rodantis žmonai prierašumą bei ją palaikantis, yra ne mažiau būtinas nei motiniška globa. Šie vaidmenys ir uždaviniai lankstūs, prisitaikantys prie konkrečių kiekvienos šeimos aplinkybių, tačiau aiškių ir gerai apibrėžtų abiejų vyriškosios ir moteriškosios, tapatybių buvimas sukuria kūdikiui bręsti tinkamiausią aplinką.

176. Sakoma, kad mūsų visuomenė yra „betėvė visuomenė“. Vakarų kultūroje trūksta simbolinės tėvo figūros buvimo, ji iškreipta, išblėsusi. Todėl atrodo, kad abejojama pačiu vyriškumu. Kilo suprantama painiava, nes „iš pradžių šitai suvokta kaip išlaisvinimas – išlaisvinimas iš tėvo kaip šeimininko, iš tėvo kaip iš išorės primetamo įstatymo atstovo, iš tėvo kaip vaikų laimės cenzoriaus ir kliūties jaunuolių emancipacijai bei autonomijai“ (194). Tačiau, „kaip dažnai nutinka, nuo vieno kraštutinumo metamasi prie kito. Problema mūsų dienomis, regis, yra ne tiek globėjiškas tėvų buvimas, bet jų stygius, jų pranykimas. Tėvai yra taip sutelkę dėmesį į save bei savo darbą ir kartais į savirealizaciją, kad užmiršta šeimą. Ir palieka vaikus bei jaunuolius vienus“ (195). Tėvo buvimą ir todėl jo autoritetą taip pat silpnina vis didesnis laiko skyrimas komunikavimo priemonėms ir pramogų technologijoms. Be to, šiandien į autoritetą žvelgiama įtariai ir suaugusiais smarkiai abejojama. Pastarieji patys atsisakę to, kas tikra, ir todėl nepasiūlo vaikams patikimų ir deramai pagrįstų gairių. Nesveika painioti tėvų ir vaikų vaidmenų: tai kenkia tinkamam brendimo procesui, kurį vaikai turi pereiti, ir atima iš jų meilę, gebančią orientuoti bei padėti bręsti (196).

177. Dievas dovanoja tėvą šeimai, kad jis savo vertingomis vyriškumo savybėmis „būtų artimas žmonai, dalytųsi su ja viskuo – džiaugsmiais ir skausmais, vargais ir viltimis. Kad būtų artimas augantiems vaikams – kai jie žaidžia ir kai triūšia, kai yra nerūpestingi ir susirūpinę, kai kalba ir kai tyli, kai būna drąsūs ir kai bijo, kai suklysta ir vėl suranda tiesų kelią; tėvas turi būti visada šalia. „Šalia“ nereiškia kontroliuoti. Mat pernelyg kontroliuojantys tėvai gniuždo vaikus“ (197). Kai kurie tėvai jaučiasi nenaudingi arba nereikalingi, tačiau iš tiesų „vaikams reikia tėvo, kuris lauktų jų sugrįžtant suklydusių. Jie visomis išgalėmis stengsis to nepripažinti, ne parodyti, bet jiems to reikia“ (198). Nėra gerai, kai vaikai lieka be tėvo ir pirma laiko nustoja būti vaikais.

Platesnis vaisingumas

178. Daug porų negali turėti vaikų. Kita vertus, taip pat žinome, kad „santuoka įsteigta ne vien vaikams gimdyti. <...> Todėl jeigu ir nebūna dažnai taip trokštamų palikuonių, santuoka pasilieka viso gyvenimo ryšys ir bendrystė ir nepraranda nei vertės, nei neišardomumo“ (199). Be to, „motinystė nėra išskirtinai biologinė tikrovė, bet reiškiasi įvairiais būdais“ (200).

179. Įsivaikinimas yra dosnus motinystės ir tėvystės įgyvendinimo būdas, todėl trokštu paraginti neturinčius vaikus išplėsti ir atverti savo santuokinę meilę ir priimti tuos, kurie stokoja šeimos tinkamos aplinkos. Jie nesigailės, kad buvo dosnūs. Įsivaikinimas yra mei-

lės aktas, kuriuo šeima dovanojama tam, kuris jos neturi. Svarbu reikalauti įstatymų leidėjų palengvinti įvaikinimo procedūrą, pirmiausia nepageidaujamų vaikų atvejais, siekiant užbėgti už akių abortui ar jų palikimui likimo valiai. Tie, kurie besąlygiškai ir neatlyginamai įsivaikina ir priima asmenį, tampa Dievo meilės tarpininkai – Dievo, kuris sako: „Net jeigu tavo motina ir užmirštų, aš tavęs niekada neužmiršiu“ (plg. Iz 49, 15).

180. „Apsisprendimu įsivaikinti ir globoti išreiškiamas santuokinei patirčiai būdingas vaisingumas – ne tik skausmingumo paženklintais nevaisingumo atvejais. <...> Yra situacijų, kai vaiko trokštama bet kokia kaina kaip teisės į savirealizaciją; teisingai suprantami įsivaikinimas ir globa išryškina svarbų tėvystės ir ryšio su vaiku aspektą, nes padeda pripažinti, kad vaikai, gimę sutuoktinių poroje, įvaikinti ar globojami, yra kiti asmenys ir turi būti priimti, mylimi, globojami, o ne tiesiog paleidžiami į pasaulį. Sprendimus dėl įvaikinimo ir globos visada pirmiausia turi įkvėpti vaiko interesai“ (201). Kita vertus, „prekybai vaikais tarp šalių ir žemynų kelias užkirstinas tinkamomis įstatyminėmis priemonėmis ir valstybine kontrole“ (202).

181. Taip pat pravartu priminti, kad vaikų gimdymas ir įvaikinimas nėra vieninteliai būdai gyventi meilės vaisingumu. Daugiavaikė šeima taip pat pašaukta palikti savo pėdsakų visuomenėje, kurioje gyvena, plėtodama kitas vaisingumo formas, tas vaisingumas yra tarsi meilės, kuri šeimą palaiko, tąsa. Krikščioniškosios šeimos turėtų neužmiršti, kad „tikėjimas mūsų nuo pasaulio nenutolina, bet dar labiau jį panardina. <...> Juk kiekvienam iš mūsų tenka ypatingas vaidmuo rengiant Dievo karalystės atėjimą“ (203). Šeima neturėtų savęs laikyti tarsi aptvaru nuo visuomenės apsisaugoti. Ji ne laukia, bet pati išeina iš savęs solidariai ieškodama. Šitaip ji tampa asmenų integracijos į visuomenę vieta ir to, kas vieša, ir to, kas privatu, sąlyčio taškas. Sutuoktiniai turėtų aiškiai ir tvirtai suvokti savo socialines pareigas. Tai nesusilpnins juos jungiančio meilės ryšio, bet pripildys jį naujos šviesos, kaip liudija šios eilės:

*Tavo rankos yra man glamonė
ir kasdienė darna;
myliu tave, nes tavo rankos
darbuojasi dėl teisingumo.*

*Jei tave myliu, tai todėl, kad esi
mano meilė, mano bendrininkas, mano visa,
ir kelyje vienas greta kito
esame daug daugiau nei vienu du (204).*

182. Nė viena šeima negali būti vaisinga, jei save laiko pernelyg skirtinga arba „išskirta“. Norėdami išvengti

tokio pavojaus, atmintime, kad Jėzaus šeima, kupina malonės bei išminties, nelaikyta „keista“, svetima ir tolima tautai. Kaip tik todėl žmonės sunkiai pripažindavo Jėzaus mokymą ir sakydavo: „Iš kur jam tai? <...> Argi jis ne dailidė, ne Marijos sūnus?“ (Mk 6, 2–3). „Argi jis ne dailidės sūnus?!“ (Mt 13, 55). Tai patvirtina, kad šeima buvo paprasta, artima visiems, priklausė savo tautai. Jėzus augo irgi ne uždaroje išskirtinio santykio su Marija ir Juozapu erdvėje, bet noriai sukinėjosi platesnėje šeimoje, apimančioje gimines ir draugus. Tai paaiškina, kodėl jo tėvai, grįždami iš Jeruzalės leido dvylikos metų berniukui visą dieną prapulti vilkstinėje, klausantis pasakojimų ir dalijantis kitų rūpesčiais: „Manydami jį esant keleivių būryje, jie nuėjo dienos kelią“ (Lk 2, 44). Vis dėlto kartais pasitaiko, kad kai kurios krikščioniškos šeimos dėl jų vartojamos kalbos, tam tikro ko nors reiškimo būdo, dėl elgsenos su kitais, nuolatinio dviejų ar trijų temų kartojimo laikomos nuo visuomenės nutolusiomis, atsiskyrusiomis. Net jų pačių giminaičiai jų negerbia bei juos smerkia.

183. Sutuoktinių pora, patirianti meilės jėgą, žino, kad ta meilė pašaukta gydyti apleistųjų žaizdas, atnaujinti susitikimo kultūrą, kovoti dėl teisingumo. Dievas patikėjo šeimai pasaulio „prijaukinimo“ darbą (205), kad visiems pavyktų pajusti kiekvieną žmogų esant broliu: „Žvilgsnis į šiandienį kasdieninį vyro ir moters gyvenimą iškart išryškina šeimos dvasios gerokos injekcijos poreikį. <...> Ne tik bendro gyvenimo organizavimas vis labiau patenka į biurokratijos, kuriai visiškai svetimi pamatiniai žmogiškieji ryšiai, rankas, bet ir socialiniams bei politiniams papročiams dažnai būdingi nuosmukio ženklai“ (206). Tuo metu atviros ir solidarios šeimos padaro vietos vargšams, geba užmegzti draugystę su tais, kuriems sekasi prasčiau nei joms. Jei Evangelija joms tikrai svarbi, jos neturi užmiršti Jėzaus žodžių: „Kiek kartų tai padarėte vienam iš šitų mažiausiųjų mano brolių, man padarėte“ (Mt 25, 40). Galiausiai jos įgyvendina tai, ko labai iškalbingai reikalaujama šiame tekste: „Keldamas pietus ar vakarienę, nekviesk nei savo draugų, nei brolių, nei giminaičių, nei turtingų kaimynų, kad kartais jie savo ruožtu nepasikviestų tavęs ir tau nebūtų atlyginta. Rengdamas vaišes, verčiau pasikviesk vargšų, paliegių, luošų ir aklių, tai busi palaimintas“ (Lk 14, 12–14). Busi palaimintas! Štai laimingos šeimos paslaptis.

184. Liudijimu bei žodžiais šeima kalba kitiems apie Jėzų, taip perteikdama tikėjimą, budindama Dievo troškimą, rodydama Evangelijos ir jos siūlomos gyvenosenos grožį. Šitaip sutuoktiniai krikščionys perdažo pilką viešąją erdvę pripildydami ją brolystės, socialinio jautrumo, silpnųjų apsaugos, šviesaus tikėjimo, veiklios vilties spalvų. Jų vaisingumas plečiasi ir tūkstančiais būdų daro Dievo meilę juntamą visuomenėje.

Pažinti kūną

185. Šiuo atžvilgiu pravartu rimtai pažvelgti į vieną biblinį tekstą, kuris paprastai aiškinamas ištrauktas iš konteksto arba labai bendrai ir dėl to neatkreipiant dėmesio į jo netarpiškiausią ir tiesioginę reikšmę, kuri yra pabrėžtinai socialinė. Tai 1 Kor 11, 17–34, kur šventasis Paulius imasi gėdingos situacijos bendruomenėje. Kai kurie pasiturintys žmonės linko diskriminuoti neturtinguosius, ir tai nutikdavo net per vakarienę, lydėjusią Eucharistijos šventimą. Turtingiesiems mėgaujantis savo valgiais, vargšai tik žiūrėdavo jausdami alkį: „Vienas lieka alkanas, o kitas nusigeria. Argi neturite savo namų pavalgyti ir išgerti? O gal norite sugėdinti Dievo Bažnyčią ir sugėdinti nepasiturinčius?“ (eil. 21–22).

186. Eucharistija reikalauja įtraukimo į vienatinę bažnytinę kūną. Kas artinasi prie Kristaus Kūno ir Kraujo, tas tuo pat metu negali žaloti to paties Kūno papiktinančiu skaldymu bei diskriminacija tarp narių. Būtina „atpažinti“ Viešpaties Kūną, tikėjimu ir meile pripažinti jį sakramentiniuose ženkluose ir bendruomenėje, kitaip tas valgo ir geria sau pasmerkimą (eil. 29). Šis biblinis tekstas yra rimtas išspėjimas šeimoms, kurios užsisklendžia patogumuose bei atsiriboja, bet dar labiau toms šeimoms, kurios lieka abejingos neturtingų ir stokojančių šeimų poreikiams. Eucharistinis šventimas taip tampa nuolatinio kvietimu kiekvienam save iširti (eil. 28), kad šeima atsivertų didesnei bendrystei su visuomenės atstumtaisiais ir tada iš tikrųjų priimtų eucharistinės meilės sakramentą, padarantį mus vienu kūnu. Nevalia užmiršti, kad „sakramento „mistikai“ būdinga socialinė prigimtis“ (207). Kai tie, kurie eina Komunijos, nesileidžia būti paskatinami išipareigoti vargšams ir kenčiantiesiems arba pritaria įvairioms susiskaldymo, nepagarbos ir neteisingumo formoms, Eucharistija priimama nevertai. Priešingai, šeimos, kurios maitinasi Eucharistija su derama nuostata, sustiprina savąjį brolystės troškimą, socialinį jausmą ir išipareigojimą stokojantiems.

Gyvenimas platesnėje šeimoje

187. Nedidelis šeimos branduolys neturėtų izoliuotis nuo platesnės šeimos, aprėpiančios tėvus, dėdes ir tetas, pusbrolius ir pusseseres, net kaimynus. Tokioje didelėje šeimoje gali būti tokių, kuriems reikia paguodos (208). Šiandienis individualizmas kartais paskatina užsisklęsti nedideliame saugiame lizde ir kitą suvokti kaip grėsmingą pavojų. Tačiau toks izoliavimasis neatneša daugiau ramybės ir laimės, bet užveria šeimos širdį ir atima platų egzistencijos horizontą.

Būti vaikas

188. Pirmiausia pakalbėkime apie savo tėvus. Jėzus priminė fariziejams, jog palikti savo tėvus likimo valiai prieštarauja Dievo įstatymui (plg. *Mk* 7, 8–13). Niekam nebus gerai praradus suvokimą, kad esi vaikas. Kiekvienas žmogus, net kai „suauga ir pasensta, kai pats tampa tėvu, kai eina atsakingas pareigas, – jis išlieka vaikas. Visi esame sūnūs ar dukros. Visa tai mums nuolat primena faktą, kad gyvybę suteikėme ne patys sau, bet ją gavome. Didžioji gyvybės dovana yra pirmoji mūsų gauta dovana“ (209).

189. Todėl „ketvirtas įsakymas įpareigoja vaikus <...> gerbti tėvą ir motiną (plg. *Iš* 20, 12). Šis įsakymas eina tuoj po įsakymų, kuriuose kalbama apie patį Dievą. Jame glūdi kažkas švento, dieviško, kažkas, iš ko kyla visokia pagarba tarp žmonių. Biblinėje ketvirto įsakymo formulotėje priduriama: „kad ilgai gyventum krašte, kurį Viešpats, tavo Dievas, tau skiria“. Dorybingas ryšys tarp kartų laiduoja ateitį ir garantuoja tikrai žmogišką istoriją. Visuomenė, kurioje vaikai negerbia savo tėvų, yra visuomenė be pagarbos <...>. Tokioje visuomenėje pilna bedvasių ir godžių jaunų žmonių“ (210).

190. Tačiau yra ir kita medalio pusė. Dievo žodis sako: „Vyras palieka savo tėvą ir motiną“ (*Pr* 2, 24). To kartais neįvyksta, ir galiausiai santuoka neįgyvendinama iki galo todėl, kad nebuvo palikta ir atsiduota. Nevalia nei tėvų apleisti, nei jais nesirūpinti, bet vis dėlto, norint susivienyti santuoka, juos būtina palikti, kad nauji namai būtų tikra buveinė, apsauga, aikštelė bei gyvenimo projektas ir būtų įmanoma tapti „vienu kūnu“ (*ten pat*). Kai kuriose santuokose pasitaiko, kad nuo savo sutuoktinio daug kas slepiama, bet pasidalijama su tėvais – ligi tiek, kad tėvų nuomonė tampa svarbesnė už sutuoktinio jausmus ir nuomones. Išlaikyti tokią situaciją ilgą laiką sunku, ji gali būti tik laikina, kol kuriamos sąlygos pasitikėjimui ir dialogui plėtotis. Santuoka reikalauja surasti naują būdą, kaip būti sūnumi ar dukterimi.

Senyvi žmonės

191. „Neatstumk manęs senatvėje; mano jėgoms senkant, nepalik manęs“ (*Ps* 71, 9). Tai senyvo žmogaus, kuris bijo būti užmirštas ir paniekintas, šauksmas. Kaip mus Dievas ragina būti jo įrankiais išgirstant vargšų maldavimus, lygiai taip Dievas laukia iš mūsų išgirsti ir senyvų žmonių šauksmą (211). Šitai reikalauja šeimos ir bendruomenės pastangų, nes „Bažnyčia negali ir nenori taikstyti su nekantrumo mentalitetu, tuo labiau abejingumu ar panieka senatvei. Turime žadinti sutelktinį dėkingumą, pripažinimo, svetingumo suvokimą, kad senas žmogus jaustųsi esąs gyva ben-

druomenės dalis. Senoliai – vyrai ir moterys, tėvai ir motinos, kurie prieš mus ėjo mūsų keliu, gyveno mūsų namuose, dalyvavo kasdienėje kovoje dėl oraus gyvenimo“ (212). Todėl „kaip norėčiau, kad Bažnyčia mes-tų iššūkį atmetimo kultūrai su didžiu džiaugsmu vėl apsikabinant jaunesiems su senaisiais!“ (213).

192. Šventasis Jonas Paulius II ragino neužmiršti senyvo žmogaus vaidmens šeimoje, nes yra kultūrų, kuriose jie „dėl nedarnios pramoninės bei urbanistinės plėtros buvo ir tebėra nepriimtinais stumiami į paribį“ (214). Seni žmonės savo „charizma tiesiti tiltus“ padeda suvokti „kartų tolydumą“ (215). Dažnai būtent senoliai garantuoja didžiųjų vertybių perteikimą savo vaikams ir „daug žmonių gali patvirtinti, kad už įvesdinimą į krikščioniškąjį gyvenimą jie dėkingi savo seneliams“ (216). Jų žodžiai, švelnumas ar vien artumas padeda vaikams pažinti, kad istorija prasideda ne nuo jų, kad jie yra ilgo kelio paveldėtojai ir turi gerbti tai, kas būta iki jų. Tiems, kurie nutraukia ryšius su istorija, bus sunku užmegzti tvirtus santykius ir pripažinti, kad jie nėra tikrovės šeimininkai. Todėl „dėmesys seniems žmonėms yra skiriamasis civilizacijos bruožas. Ar civilizacijoje skiriamas dėmesys seniems žmonėms? Ar joje yra jiems vietos? Civilizacija žengs į priekį, jei gebės gerbti senų žmonių išmintį ir protą“ (217).

193. Istorinės atminties stygius yra didelis mūsų visuomenės trūkumas. Tai nebrandi „kas buvo, tas pražuvo“ mąstysena. Pažinti reiškia galėti užimti poziciją praeities įvykių atžvilgiu ir nepakartojamą galimybę kurti prasmingą ateitį. Be atminties neįmanoma augti: „Prisiminkite ankstesnes dienas“ (*Žyd* 10, 32). Senų žmonių pasakojimai vaikams ir jaunuoliams duoda daug naudos, nes sujungia juos su šeimos, gyvenamojo kvartalo ar šalies išgyventa istorija. Šeima, nesirūpinanti ir negerbianči senelių, kurie yra gyva jos atmintis, yra subyrėjusi šeima, o jų neužmirštanti šeima yra ateitį turinti šeima. Todėl „civilizacijoje, kurioje nėra vietos seniems žmonėms arba jie atmetami dėl to, kad kelia problemas, visuomenė jau nešioja mirties virusą“ (218), nes yra „atitrūkusi nuo savo šaknų“ (219). Šiandienis našlaitiškumo reiškinys pertrūkio, šaknų ir tikrybių, teikusių gyvenimui pavidalą, netekties prasme kelia iššūkį mūsų šeimoms tapti vieta, kur vaikai galėtų išsakyti kolektyvinės istorijos žemėje.

Būti broliais ir seserimis

194. Santykiai tarp brolių ir seserų ilgainiui gilėja, ir „besiformuojantis šeimoje tarp vaikų brolystės ryšys kyla aplinkoje, kur ugdomas atvirumas kitiems; tai yra didi laisvės ir taikos mokykla. Šeimoje tarp brolių ir seserų mokomasi žmogiškojo sambūvio <...>. Galbūt ne visuomet tai sąmoningai suvokiame, bet pati šeima

į pasaulį įneša brolystę! Nuo šios pirmosios brolystės patirties, gaunamos per meilę ir auklėjimą šeimoje, brolystės stilius spinduliuoja kaip pažadas visai visuomenei“ (220).

195. Augti tarp brolių ir seserų yra graži rūpinimosi vienas kitu, pagalbos vienas kitam patirtis. Todėl „brolystė šeimoje ypač suspindi tada, kai matome rūpinimąsi, kantrybę ir meilę, kuria apgaubiami silpnesnis broliukas ar sesutė, ligoniai ar neįgalieji“ (221). Būtina pripažinti, kad „turėti brolių ar seserų yra stipri, brangi, nepamainoma patirtis“ (222), tačiau būtina kantriai mokyti vaikus elgtis vieniems su kitais kaip su broliais ir seserimis. Kai kuriose šalyse vyrauja tendencija turėti vieną vaiką, todėl buvimo broliu ar seserimi patirtis retesnė. Kai neįmanoma turėti daugiau nei vieno vaiko, būtina ieškoti būdų, kad vaikas neaugtų vienas ar atskirtas.

Didelė širdis

196. Šalia nedidelio branduolio, kurį sudaro sutuoktiniai ir jų vaikai, yra platesnė šeima – jos nevalia ignoruoti. Juk „vyro ir moters meilę santuokoje, taip pat tos pačios šeimos narių – tėvų ir vaikų, brolių ir seserų, giminių ir namiškių – tarpusavio meilę gaivina ir palaiko nenutrūkstama vidinė dinamika, teikianti šeimai vis stipresnę ir intensyvesnę bendrystę, kuri yra santuokinės ir šeimos bendruomenės pagrindas ir siela“ (223). Ta aplinka taip pat aprėpia draugus bei šeimas, su kuriomis draugaujama, taip pat šeimų bendruomenes, kurios palaiko viena kitą išgyvendamos sunkumus, vykdydamos socialines pareigas ir puoselėdamos tikėjimą.

197. Tokia platesnioji šeima turėtų su didele meile priimti nepilnametes motinas, tėvų neturinčius vaikus, vienišas motinas, paliktas vienas auklėti savo vaikus, neįgalius asmenis, reikalaujančius daug meilės ir artumo, jaunuolius, kovojančius su priklausomybėmis, vienvėsius kamuojamus nesusituokusius, atskirai gyvenančius ar našlaujančius asmenis, senus žmones ir ligonius, nesulaukiančius pasipirties iš savo vaikų, galiausiai savo glėbį atverti tiems, „kurie savo gyvenimą sugriovė“ (224). Ji taip pat gali padėti atsverti tėvų trapumą arba laiku pastebėti smurtą vaikų atžvilgiu ar piktnaudžiavimą jais bei apie tai pranešti, leisti šiems vaikams pajusti sveiką meilę bei suteikti šeimimišką saugumą, kurio jų tėvai negali garantuoti.

198. Galiausiai nevalia užmiršti, kad tokiai platesnei šeimai taip pat priklauso uošvis, uošvė ir visi sutuoktinio giminaičiai. Vienas iš subtilių meilės aspektų yra išmokti nelaikyti jų konkurentais, pavojingais asmenimis, išbrovėliais. Santuokinė vienybė reikalauja gerbti jų tradicijas bei papročius, stengtis suprasti jų kalbą, susilaikyti nuo

kritikos, rūpintis jais ir rasti jiems vietos savo širdyje, net tada, kai būtina išsaugoti poros teisėtą autonomiją bei artumą. Tokios nuostatos irgi yra puikus būdas parodyti meilės kupiną dosnų atsidavimą savo sutuoktiniui.

ŠEŠTAS SKYRIUS

KAI KURIOS PASTORACINĖS PERSPEKTYVOS

199. Per Sinodą vykę dialogai leido suvokti naujų pastoracijos metodų būtinybę. Dabar pamėginsiu juos bendrais bruožais nusakyti. Įvairios bendruomenės tada turės išrutulioti praktiškesnių ir veiksmingesnių praktikų, atsižvelgiančių ir į Bažnyčios mokymą, ir į vietinius poreikius bei iššūkius. Neketindamas čia pateikti šeimos pastoracijos, apsiribosiu tik pagrindiniais pastoraciniais iššūkiais.

Skelbti šiandien šeimos Evangeliją

200. Sinodo tėvai pabrėžė, jog Santuokos sakramento malone krikščioniškos šeimos yra pagrindiniai šeimos pastoracijos subjektai, pirmiausia „džiugiu sutuoktinių ir šeimų, namų Bažnyčių, liudijimu“ (225). Todėl akcentavo, jog „būtina įgalinti patirtis, kad šeimos Evangelija yra džiaugsmas, kurio prisipildo visų „širdys ir gyvenimas“, nes Kristuje esame išlaisvinti „iš nuodėmės, liūdesio, vidinės tuštumos ir vienvėsių“ (*Evangelii gaudium*, 1). Turint galvoje palyginimą apie sėją (plg. Mt 13, 3–9), mūsų užduotis yra bendradarbiauti sėjant: visa kita – Dievo darbas. Taip pat nevalia užmiršti, kad Bažnyčia, skelbianti apie šeimą, yra prieštaravimo ženklas“ (226). Tačiau sutuoktiniai yra dėkingi, kad ganytojai skatina juos narsiai liudyti stiprią, tvirtą, tvarią meilę, gebančią pakelti viską, kas pasitaisyti jos kelyje. Bažnyčia nori artintis prie šeimų kupina nuolankaus supratimo ir trokšta „lydėti kiekvieną ir visas šeimas, kad jos atrastų geriausią būdą savo kelyje sutinkamiems sunkumams įveikti“ (227). Didžiuosiuose pastoraciniuose projektuose neužtenka išreikšti bendrą susirūpinimą šeima. Kad šeimos galėtų būti aktyvūs šeimų pastoracijos subjektai, būtinos „evangelizacinės ir katechetinės pastangos, nukreiptos į šeimos vidų“ (228) ir kreipiančios ją šia linkme.

201. „Todėl visai Bažnyčiai reikia atsiversti į misionieriavimą: negalima tenkintis vien teoriniu skelbimu, atsietu nuo žmonių tikrųjų problemų“ (229). Šeimų pastoracija turi „leisti patirti, kad šeimos Evangelija atsiliepia į giliausius žmogaus asmens lūkesčius – į jo kilnumą ir visišką abipusiškumą, bendrystės bei vaisingumo įgyvendinimą. Svarbu ne tik pateikti normas, bet ir pasiūlyti vertybes, atsiliepančias į atitinkamą jų poreikį, šiandien aptinkamą net itin sekuliarizuotose šalyse“ (230). Be to, „panašiai pabrėžtas poreikis

evangelizuoti atvirai smerkiant kultūrinius, socialinius, politinius ir ekonominius veiksnius, – kai pernelyg didelė reikšmė teikiama rinkos logikai, – kurie trukdo autentiškam šeimos gyvenimui ir lemia diskriminaciją, skurdą, išstūmimą į paribį bei smurtą. Todėl su socialinėmis struktūromis būtina plėtoti dialogą bei bendradarbiavimą ir skatinti bei palaikyti pasauliečius, kurie, kaip krikščionys, yra įsitraukę į veiklą kultūrinėje, socialinėje ir politinėje srityse“ (231).

202. „Pagrindinį indėlį į šeimų pastoraciją teikia parapija, šeimų šeima, kur suderinami mažų bendruomenių, bažnytinių sąjūdžių bei susivienijimų indėliai“ (232). Kartu su konkrečiais į šeimą orientuota pastoracija išryškėja poreikis „tinkamiau ugdyti kunigus, diakonus, vienuolius ir vienuoles, katechetus ir kitus pastoracijos darbuotojus“ (233). Atsakymuose, gautuose vykdant pasaulinę apklausą, pabrėžiama, kad išsventintiesiems tarnautojams dažnai trūksta tinkamo pasirengimo imtis sudėtingų aktualių šeimos problemų. Šiuo atžvilgiu gali būti naudinga nuo seno gyvuojanti vedusių kunigų tradicija Rytų Bažnyčioje.

203. Seminaristai turėtų gauti platesnį tarpdisciplininių ugdymą sužadėtuvių ir santuokos srityje, ne vien dogmini. Be to, ugdymas ne visada leidžia jiems aiškiai suvokti savo pačių psichinį bei emocinį pasaulį. Kai kuriuos slegia sužeistos šeimos, paženklintos tėvų stygiaus ir emocinio nestabilumo, patirtis. Ugdymo metu būtina garantuoti brandą, kad būsiami tarnautojai turėtų psichinę pusiausvyrą, kurios reikalauja jų užduotis. Šeimos saitai yra pamatiniai stiprinant sveiką seminaristų savivertę. Todėl svarbu, kad šeimos lydėtų visą seminarijos ir kunigyستės procesą, nes padeda jį realistiškai suvokti. Šiuo atžvilgiu naudinga gyvenimo seminarijoje tarpusius jungti su gyvenimo parapijoje laikotarpiais, suteikiančiais galimybę labiau susidurti su konkrečia šeimų tikrove. Juk per visą savo pastoracinį gyvenimą kunigas pirmiausia susitinka su šeimomis. „Pasauliečių ir šeimų, ypač moterų, dalyvavimas kunigiškajame ugdyme skatina branginti įvairių pašaukimų Bažnyčioje įvairovę bei papildomumą“ (234).

204. Atsakymuose į apklausos klausimus taip pat primygtinai reiškiamas poreikis ugdyti šeimų pastoracijos darbuotojus pasauliečius pasitelkiant psichologijos pedagogus, šeimos gydytojus, bendrosios medicinos praktikos gydytojus, socialinius darbuotojus, nepilnamečių ir šeimų advokatus bei puoselėjant atvirumą paspirčiai, gaunamai iš psichologijos, sociologijos, seksologijos ir konsultavimo sričių. Profesionalūs specialistai, ypač turintys lydėjimo patirties, padeda įgyvendinti pastoracinius pasiūlymus atsižvelgdami į šeimų realią situaciją ir konkrečius rūpesčius. „Konkrečiai pastoraci-

niam darbuotojams skirti ugdymo kursai ir programos gali įgalinti juos rengimosi santuokai keliai įtraukti į platesnę bažnytinio gyvenimo dinamiką“ (235). Geras pastoracinis pasirengimas svarbus „ir turint priešais akis ypatingas situacijas, išplaukiančias iš smurto šeimoje ir seksualinio piktnaudžiavimo atvejų“ (236). Visa tai jokiū būdu nemenkina pamatinės dvasinio vadovavimo, Bažnyčios ir Sutaikinimo sakramento neįkainojamų dvasinių išteklių vertės, bet šitai tik papildo.

Sužadėtinius vesti rengimosi keliu į santuoką

205. Sinodo tėvai įvairiškai patvirtino poreikį padėti jaunuoliams atrasti santuokos vertingumą ir turtinumą (237). Jie turi suvokti visapusiškos vienybės patrauklumą, vienybės, kuri sukilmina ir išstobulina gyvenimo socialinį matmenį, suteikia lytiškumui iškiliasią prasmę ir sykiu skatina vaikų gerovę bei teikia jiems geriausią aplinką bręsti bei lavintis.

206. „Sudėtinga socialinė tikrovė ir iššūkiai, kurių šeima šiandien pašaukta imtis, visą krikščionių bendruomenę verčia labiau stengtis rengiant sužadėtinius santuokai. Būtina priminti dorybių svarbą. Tarp jų skaistumas yra vertinga meilės tarp asmenų tikro augimo prielaida. Atsižvelgdami į tokį poreikį, Sinodo tėvai išvien pabrėžė būtinybę labiau įtraukti visą bendruomenę, pirmenybę teikiant pačios šeimos liudijimui, ir rengimą santuokai įkrikščioninimo metu, akcentuojant santuokos ryšį su Krikštu ir kitais sakramentais. Sykiu pabrėžtas konkrečių artimojo rengimo santuokai programų poveikis, tokių programų, kurios leistų autentiškai patirti dalyvavimą bažnytiniame gyvenime bei išsamiau susipažinti su įvairiais šeimos gyvenimo aspektais“ (238).

207. Kviečiu krikščionių bendruomenes suvokti, kad lydėti sužadėtinius jų meilės kelyje yra gėris joms pačioms. Pasak Italijos vyskupo, tie, kurie tuokiasi, krikščionių bendruomenei yra „vertingas turtas, nes, nuoširdžiai įsipareigodami augti meile ir abipusiu dovanojimusi, gali prisidėti prie paties viso bažnytinio kūno audinio atnaujinimo: ypatingos draugystės forma, kuria jie gyvena, gali tapti užkrečiama ir savo ruožtu skatinti auginti draugystę bei brolystę ir krikščionių bendruomenę“ (239). Yra įvairių teisėtų artimojo rengimo santuokai organizavimo būdų, ir kiekviena vietinė Bažnyčia atpažins, koks geriausias, numatydamas tinkamą ugdymą, sykiu neatitolinantį jaunuolių nuo sakramento. Nebūtina nei mokyti viso katekizmo, nei perkrauti informacija. Mat ir šiuo atveju galioja: „Žmogaus sielą pasotina ir patenkina ne žinių gausa, bet vidinis dalyko pajautimas ir paragavimas“ (240). Svarbiau kokybė nei kiekybė, ir pirmenybė teiktina – išvien su atnaujintu kerigmos skelbimu – tiems turiniams, kurie, patraukliai ir nuoširdžiai

perteikti, padėtų jiems visam gyvenimui „didžiadvasiškai ir dosniai“ (241) išsipareigoti. Galvoje turimas tam tikras „įvesdinimas“ į Santuokos sakramentą, suteikiantis tai, ko reikia su tinkamiausiu nusiteikimu sakramentui priimti ir tvirtesniai šeimos gyvenimui pradėti.

208. Be to, pravartu surasti būdų, kaip pasitelkiant misionieriaujančias šeimas, pačias sužadėtinių šeimas ir įvairias pastoracines priemones pasiūlyti tolimąjį rengimą, padedantį bręsti jų meilei artumo kupinu lydėjimu bei liudijimu. Labai naudingos dažnai yra sužadėtinių grupės ir fakultatyviniai pašnekesiai įvairiomis temomis, tikrai dominančiomis jaunuolius. Bet būtini ir individualūs susitikimai turint galvoje, kad pagrindinis tikslas yra padėti kiekvienam išmokyti mylėti konkretų asmenį, su kuriuo trokštama dalytis visu gyvenimu. Mokymasis mylėti nėra kokia nors improvizacija nei gali būti trumpo kurso iki santuokos šventimo tikslas. Kiekvienas asmuo santuokai iš tikrųjų rengiasi nuo gimimo. Visa, ką gauna iš šeimos, juos turėtų įgalinti mokytis iš savo istorijos bei padaryti gebančius visiškai ir galutinai išsipareigoti. Galbūt santuokai geriau pasirengia tie, kurie iš savo tėvų, – besąlygiškai vienas kitą pasirinkusių bei nuolat atnaujinančių savo apsisprendimą, – išmoko, kas yra krikščioniškoji santuoka. Šiuo atžvilgiu visi pastoraciniai veiksmai, kuriais siekiama padėti sutuoktiniams augti meile ir gyventi šeimoje Evangelija, yra neįkainojama paspartis jų vaikams rengiantis būsimam santuokiniam gyvenimui. Lygiai taip pat nevalia užmiršti tradicinės pastoracijos vertingo indėlio. Paprastas pavyzdys – Šv. Valentino diena kai kuriose šalyse geriau išnaudojama prekybininkų nei sielovadininkų išmonės.

209. Rengimas iki formalių sužadėtuvių, kai parapijos bendruomenei šitai pavyksta įgyvendinti, taip pat turi įgalinti atpažinti nesuderinamybes bei grėsmes. Šitai leistų suvokti, jog protinga nutraukti šį santykį, jei galima numatyti žlugimą, turėsiantį daug skausmingų padarinių. Problema ta, kad pradinis užsidegimas skatina daug ką slėpti ar nureikšminti, vengti nesutarimų, taip tik atidedant sunkumus. Sužadėtiniai ragintini ir jiems reikia padėti išreikšti tai, ko kiekvienas laukia iš galimos santuokos, ką laiko meile ir išsipareigojimu, ko trokšta iš kito, kokį bendrą gyvenimą įsivaizduoja. Tokie pokalbiai galėtų padėti įžvelgti, kad sąlyčio taškų iš tikrųjų nedaug ir vien abipusės traukos neužteks sąjungai išlaikyti. Nieko nėra kintamesnio, nepatikimesnio ir nenuspėjamesnio kaip troškimas ir niekada nevalia raginti apsispręsti sudaryti santuoką, jei stokojama kitų gilesnių motyvų, laidojančių, kad saitas tikrai bus tvarus.

210. Kad ir kaip būtų, jei aiškiai įžvelgiamos kito silpnos vietos, būtinas realistinis kliovimasis galimybe padėti išskleisti gerąsias savybes, atsversiančias silpnas, ir

ryžtingas nusiteikimas skatinti jį kaip žmogų. Tai reiškia tvirta valia pripažinti galimybę, jog teks kai ko atsidėti, išgyventi sunkių akimirkų bei konfliktinių situacijų, ir tvirtai apsispręsti tam rengtis. Būtina gebėti atpažinti pavojaus ženklus, būdingus santykiui, ir iki santuokos surasti priemonių, kaip į juos sėkmingai atsiliiepti. Deja, daugelis ateina tuoktis vienas kito nepažindami. Jiems tik buvo smagu vienam su kitu, jie kai ką bendrai išgyveno, bet nesusidūrė su iššūkiais, kurie būtų parodę jiems juos pačius ir atskleidę, koks iš tikro yra tas kitas žmogus.

211. Tiek artimuoju rengimu, tiek ilgesniu lydėjimu siektina, kad sužadėtiniai santuoką laikytų ne kelio pabaiga, bet pašaukimu, vedančiu juos į priekį tvirtai ir realistiškai apsisprendus išvien pakelti visus išbandymus bei sunkius momentus. Ikisantuokinė ir santuokinė pastoracija pirmiausia turi būti ryšio pastoracija, kai perteikiama tai, kas padeda ir bręsti meile, ir įveikti sunkias akimirkas. Tai nėra vien dogminiai įsitikinimai ir niekada negali būti apribota Bažnyčios siūlomais vertingais dvasiniais išteklių, bet turi būti praktinės programos, išmintingi patarimai, iš patyrimo kilusios strategijos, psichologinės gairės. Visa tai sudaro meilės pedagogiką, kuri, kad juos viduje mobilizuotų, negali ignoruoti jaunuolių dabartinių jautrybių. Rengiant sužadėtinius, sykiu turėtina galimybė nurodyti jiems vietas ir asmenis, konsultantus ar tam pasirengusias šeimas, į kuriuos jie galėtų kreiptis pagalbos sunkumams iškilus. Tačiau nevalia užmiršti pasiūlyti ir Sutaikinimo sakramento, kuris leidžia gailėstingai Dievo atleidimo ir atpirkimo galia palikti už nugaros nuodėmes bei klaidas, padarytas praėjusiam gyvenime ir paties santykio plotmėje.

Rengimasis švęsti

212. Artimojo rengimo santuokai metu dėmesį linkstama sutelkti į kvietimus, drabužius, šventę ir nesuskaičiuojamas smulkmenas. Visa tai sekina ir ekonominius išteklius, ir jėgas bei džiaugsmą. Sužadėtiniai ateina tuoktis išsekę ir nusikamavę, užuot daugiausia jėgų skyrę savo kaip poros pasirengimui didžiajam, kartu žengsimam žingsniui. Tokia mąstysena būdinga ir kai kurioms faktinėms sąjungoms, kurios niekaip nesusituokia, nes mano, jog išskilmės per brangios, užuot pirmenybę teikusios abipusei meilei ir jos formalizavimui kitų akivaizdoje. Brangūs sužadėtiniai, turėkite drąsos būti kitokie, nesileiskite būti praryjami vartojimo ir išorinės regimybės visuomenės. Svarbu, kad jus siejanti meilė būtų malonės sutvirtinta ir pašventinta. Gebėkite pasirinkti kuklią ir paprastą šventę, pirmenybę viso kito atžvilgiu teikdami meilei. Pastoracijos darbuotojai ir visa bendruomenė gali padėti pasiekti, kad šis prioritetas būtų ne išimtis, bet normalus dalykas.

213. Prieš pat santuoką labai svarbu porą parengti taip, kad ji giliai išgyventų liturginį šventimą, padedant jai suvokti bei pajusti kiekvieno veiksmo prasmę. Atmin-kime: toks didis išpareigojimas kaip santuokinis sutikimas ir santuoką įgyvendinantis kūnų susijungimas dviejų pakrikštytųjų atveju gali būti aiškinamas tik kaip Dievo Sūnaus, kuris tapo kūnu ir meilės sandora susivienijo su savo Bažnyčia, meilės ženklas. Pakrikštytųjų žodžiai ir veiksmai virsta kalba, išreiškiančia tikėjimą. Kūnas su reikšmėmis, kurias Dievas panoro į jį įdėti sukurdamas, „virsta sakramento teikėjų, suvo-kiančių, kad santuokine sąjunga išreiškiamas bei įgy-vendinamas slėpinys, kalba“ (242).

214. Kartais sužadėtiniai nesuvokia sutikimo, apšvie-čiančio visų vėlesnių veiksmų reikšmę, teologinio bei dvasinio svarumo. Būtina pabrėžti, jog tų žodžių neva-lia apriboti dabartimi; jais išreiškiama visuma, apimanti ir ateitį: „kol mirtis neišskirs.“ Sutikimas rodo, kad „lais-vė ir ištikimybė viena kitai neprieštarauja, bet veikia viena kitą palaiko tiek tarpasmeninių, tiek socialinių santykių srityje. Pagalvokime apie žalą, kurią globali-nio komunikavimo visuomenėje daro netesėtų pažadų infliacija <...>. Duoto žodžio laikymosi, ištikimybės pa-žadui negalima nei nupirkti, nei parduoti. Neįmanoma išgauti jėga, bet negalima ir išsaugoti be aukos“ (243).

215. Kenijos vyskupai pažymėjo, jog „būsime sutuok-tiniai, skirdami per daug dėmesio vestuvių dienai, už-miršta, kad rengiasi išpareigoti visam gyvenimui“ (244). Būtina jiems padėti suprasti, kad sakramentas nėra tik akimirka, paskui tampanti praeities ir atminties dalimi, bet nuolatos veikia per visą santuokinį gyvenimą (245). Lytiškumo prokreacinė reikšmė, kūno kalba ir meilės veiksmai, išgyvenami sutuoktinių poros istorijoje, tam-pa „nenutrūkstama liturginės kalbos tąsa“, o „sutuokti-nis gyvenimas virsta tam tikra prasme liturginiu“ (246).

216. Taip pat galima apmąstyti biblinius skaitinius ir ge-riau suvokti vienas kitam duodamų žiedų ar kitų žen-klų, kurie yra apeigų dalis, reikšmę. Tačiau negerai, jei būtų einama tuoktis be maldos vienam už kitą prašant, kad Dievas padėtų būti ištikimiems ir dosniems, drau-ge klausiant Dievo, ko jis iš jų tikisi, taip pat pašventi-nant savo meilę priešais Mergelės atvaizdą. Padedan-tieji rengtis santuokai turėtų pamokyti juos išgyventi tas maldos, kuri jiems gali būti tokia naudinga, aki-mirkas. „Santuokos liturgija yra nepakartojamas įvy-kis, šeimos ir visuomenės kontekste išgyvenamas kaip šventė. Pirmą iš ženklų Jėzus padarė per vestuvių Ka-noje pokylį: Viešpaties stebuklo geras vynas, suteikęs džiaugsmo naujos šeimos gimimo šventei, yra naujas Kristaus sandoros su visų laikų vyrais bei moterimis vynas. <...> Dažnai celebrantas turi galimybę kreiptis

į susirinkusius žmones, kurie menkai dalyvauja baž-nytiniame gyvenime ar priklauso kitai krikščioniškajai konfesijai ar religinei bendruomenei. Tai puiki proga skelbti Kristaus Evangeliją“ (247).

Lydėti pirmais santuokinio gyvenimo metais

217. Turime pripažinti, labai vertingas supratimas, jog santuoka yra meilės dalykas, kai tuoktis gali tik tie, ku-rie laisvai tam apsisprendžia ir vienas kitą myli. Vis dėl-to, kai meilė tampa vien patrauklumu ar miglotu jaus-mu, sutuoktiniai gali pasidaryti itin pažeidžiami tam jausmui išblėsus ar fiziniam patrauklumui sumenkus. Kadangi tai nutinka dažnai, sutuoktinius pirmus kele-rius santuokinio gyvenimo metus būtina lydėti siekiant praturtinti ir sustiprinti sąmoningą bei laisvą spren-dimą priklausyti vienas kitam ir mylėti vienas kitą iki galo. Dažnai sužadėtuvių laiko neužtenka, apsispren-dimą tuoktis skubina įvairios priežastys, jaunuolių ne-pakankama branda. Todėl ką tik susituokusieji privalo užbaigti tai, ką pradėjo sužadėtuvių laikotarpiu.

218. Kita vertus, norėčiau pabrėžti, kad šeimų pastora-cijai tenka iššūkis padėti atrasti, kad santuoka nėra kas nors, kas jau baigta. Sąjunga yra reali ir neatšaukiama, patvirtinta ir pašventinta Santuokos sakramento. Tačiau susijungdami sutuoktiniai tampa savo pačių istorijos pagrindiniais veikėjais, šeiminkais ir drauge įgyven-dintino projekto kūrėjais. Žvilgsnis krypta į ateitį, kurią diena po dienos reikia statydinti padedamiems Dievo malonės, ir kaip tik todėl negalvojama, kad sutuoktinis tobulus. Reikia atsisakyti iliuzijų ir priimti žmogų tokį, koks jis yra: netobulus, pašauktas augti, esantis kelyje. Kai į sutuoktinį nuolat žvelgiama kritiškai, tai rodo, kad santuoka nelaikoma kantriai, supratingai, pakančiai ir dosniai drauge kurtinu projektu. Tada meilė pamažu pakeičia inkvizicinis ir negailestingas žvilgsnis, kiekvie-no nuopelnų bei teisių kontrolė, protestai, konkuravi-mas ir savigyna. Šitaip sutuoktiniai tampa nepajėgūs vienas kitą palaikyti abiem bręstant bei augant vienybe. Jaunavedžiams šitai aiškiai ir realistiškai būtina parody-ti nuo pat pradžių, kad jie suvoktų, jog tai tik pradžia. Ištariamasi „Taip“ vienas kitam yra pradžia kelionės, kurios tikslui pasiekti teks įveikti skersai kelio stojančias aplinkybes ar kliūtis. Gautas palaiminimas yra malonė ir paskata žengti šiuo visada atviru keliu. Dažnai pravartu susėsti ir aptarti savo konkrečius planus, jų tikslus, prie-mones, smulkmenas.

219. Pamenu posakį, kad stovintis vanduo genda, daro-si netikęs. Būtent tai nutinka, kai meilės gyvenimas pir-mais santuokos metais stagnuoja, liaujasi judėjęs, neten-ka sveiko, pirmyn stumiančio nerimastingumo. Jaunos meilės šokis žingsnis po žingsnio judant į priekį, šokis

nuostabos ir vilties kupinomis akimis neturi sustoti. Per sužadėtuves ir pirmus santuokos metus viltis yra tartum raugas, įgalinantis matyti toliau prieštaravimų, konfliktų ir problemų, visada regėti plačiau. Būtent ji budina visus lūkesčius, skatinančius toliau žengti augimo keliu. Ta pati viltis kviečia pilnatviškai gyventi dabartimi, atiduodant širdį šeimos gyvenimui, nes geriausias būdas pasirengti ir sustiprėti ateičiai yra gerai gyventi dabartimi.

220. Kelias neišvengiamai reiškia įvairius etapus, kviečiančius dosniai dovanotis: nuo pirmo poveikio, paženklinto ryškiai juslinės traukos, pereinama prie kito kaip savo paties gyvenimo dalies poreikio. Tada ima patikti abipusė priklausomybė, žengiama prie viso gyvenimo kaip abiejų projekto supratimo, gebėjimo pirmenybę savo paties poreikių atžvilgiu teikti kito laimei, džiaugsmo regėti savo santuoką kaip gėrį visuomenei. Brendimas meile taip pat apima mokymąsi „derėtis“. Tai ne savanaudiška nuostata ar komercinio pobūdžio žaidimas, bet galiausiai abipusės meilės pratybos, nes tokios derybos yra abipusės pasiūlos ir atsižadėjimo dėl šeimos gėrio sampyna. Kiekvienu nauju santuokinio gyvenimo etapu pravartu susėsti ir iš naujo susiderėti taip, kad nebūtų laimėtojų ir pralaimėtojų, bet laimėtų abu. Namie sprendimai priimami ne vienašališkai ir už šeimą atsakingi abu sutuoktiniai, tačiau kiekvienai namai yra nepakartojami ir kiekviena santuokinė sintezė skirtinga.

221. Viena iš priežasčių, dėl kurios žlunga santuokos, yra per dideli lūkesčiai, kurių tikimasi iš santuokinio gyvenimo. Kai atrandama tikrovė, ribotesnė ir problemiškesnė nei įsivaizduota, sprendimas turėtų būti ne staigiai ir neatsakingai galvoti apie skyrybas, bet priimti santuoką kaip brendimo kelią, kuriame kiekvienas iš sutuoktinių yra Dievo priemonė įgalinti augti kitą. Keistis, augti, plėtoti turimas geras potencines savybes įmanoma. Kiekviena santuoka yra „išganyimo istorija“, o tai reiškia, jog pradedama nuo kokio nors trapumo, kuris Dievo malonės ir kūrybiško bei dosnaus atsako galia užleidžia vietą vis tvirtesnei ir vertingesnei tikrovei. Galbūt didžiausia vyro ir moters užduotis meilėje yra ši: padėti vienas kitam tapti vis labiau vyru ir vis labiau moterimi. Padėti augti reiškia padėti kitam ugdytis savo paties tapatybę. Todėl meilė – savotiškas amatas. Biblijos tekste apie vyro ir moters sukūrimą pirmiausia regime, kad Dievas sukuria vyrą (plg. *Pr* 2, 7), šiam pajutus, kad trūksta kažko esminga, sukuria moterį, o tada matoma vyro nuostaba: „O, taip, šita kaip tik man!“ Po to kone girdime nuostabos kupiną dialogą vyrui ir moteriai pradedant vienas kitą atrasti. Juk net ir sunkiomis akimirkomis vienas nustebina kitą ir taip iš naujo atsiveria durys vienas kitą sutikti taip, kaip pirmą kartą. Ir kiekviename naujame etape iš naujo grįžtame prie vienas kito „formavimo“. Meilė

lemia, kad vienas laukia kito ir praktikuoja amatininkui būtiną kantrybę, paveldėtą iš Dievo.

222. Lydint sutuoktiniai skatintini dosniai teikti gyvybę. „Atsižvelgiant į asmeninį ir visiškai žmogišką santuokinės meilės pobūdį, šeima planuotina sutuoktinių sutartiniu dialogu, paisant laiko tarpų ir gerbiant partnerio kilnumą. Siekiant priešintis mąstysenai, dažnai priešiskai gyvybei, šiuo atžvilgiu iš naujo reikėtų atrasti encikliką *Humane vitae* (plg. 10–14) ir apaštališkąjį paraginimą *Familiaris consortio* (plg. 14; 28–35) <...>. Atsakingas apsisprendimas būti tėvais reikalauja sąžinės – „slapčiausio žmogaus branduolio ir šventovės, kurioje jis esti vienas su Dievu, kalbančiu jo viduje“ (*Gaudium et spes*, 16), – ugdymo. Juo labiau sutuoktiniai stengiasi savo sąžinėje įsiklausyti į Dievą ir jo įsakymus (plg. *Rom* 2, 15) ir leidžiasi būti dvasiškai lydimi, juo labiau jų apsisprendimas bus viduje laisvas nuo subjektyvios savivalės ir prisitaikymo prie jų aplinkos elgsenos“ (248). Tebegalioja tai, ką aiškiai patvirtino Vatikano II Susirinkimas: sutuoktiniai, „bendrai tardamiesi, bendromis pastangomis <...> priims teisingą sprendimą, siekdami tiek savo, tiek jau gimusių arba dar būsimų vaikų gerovės, atsižvelgdami į medžiagines ir dvasines savo padėties bei laiko aplinkybes, paisydami savo šeimos bendruomenės, laikinosios visuomenės ir pačios Bažnyčios labo. Galutinai šį sprendimą Dievo akivaizdoje privalo padaryti patys sutuoktiniai“ (249). Kita vertus, „skatintina naudotis metodais, kurie grįsti „natūraliais vaisingumo ritmais“ (*Humanae vitae*, 11), nes „tais metodais išsaugoma pagarba sutuoktinių kūnui, skatinama švelni meilė vienas kitam ir padedama ugdyti tikroji laisvė (Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2370). Visada pabrėžtina, kad vaikai yra nuostabi Dievo dovana, džiaugsmas tėvams ir Bažnyčiai. Per juos Viešpats atnaujina pasaulį“ (250).

Kai kurie ištekliai

223. Sinodo tėvai nurodė, kad „pirmi santuokinio gyvenimo metai yra esmingai svarbus ir keblus laiko tarpsnis, per kurį poros geriau supranta santuokos iššūkį bei reikšmę. Iš to išplaukia pastoracinio lydėjimo po sakramento šventimo poreikis (plg. *Familiaris consortio*, III dalis). Labai svarbu, kad tokioje pastoracijoje dalyvautų patyrusių sutuoktinių poros. Vieta, kur patyrusios poros galėtų padėti jaunesnėms, galbūt talkinant asociacijoms, bažnytiniams sąjūdžiams ir naujosioms bendruomenėms, yra parapija. Sutuoktinius reikia skatinti laikytis pamatinės nuostatos priimti vaiką kaip didelę dovaną. Sykiu pabrėžtini tokie dalykai kaip šeimų dvasingumas, malda ir dalyvavimas sekmadieninėje Eucharistijoje. Poras būtina raginti reguliariai susitikti, kad jos puoselėtų dvasinio gyvenimo augimą bei solidarumą konkrečių gyvenimo iššūkių

sūkuryje. Liturgija, maldos gyvenimas ir Eucharistijos šventimas šeimų intencija, pirmiausia minint santuokos jubiliejus, buvo minėti kaip svarbūs veiksniai plėtojant evangelizaciją per šeimą“ (251).

224. Šis kelias yra laiko klausimas. Meilei reikia dovanojamo laiko, visa kita nustumiant į antrą planą. Reikia laiko pasikalbėti, neskubant apsikabinti, pasidalyti planais, vienam kitą išklausti, į vienas kitą pažvelgti, vienas kitą įvertinti, sustiprinti santykį. Kartais problema yra karštligiškas visuomenės ritmas arba darbo pareigų sąlygojamas laikas. Kartais problema yra tai, jog kartu praleistas laikas nėra kokybiškas. Dalijamės vien fizine erdve, bet neskiriame dėmesio vienas kitam. Pastoracijos darbuotojai ir šeimų grupės turėtų padėti jaunavedžiams arba netvirtoms poroms mokytis tokiomis akimirkomis vienam su kitu susitikti, sustoti vienas kito akivaizdoje, taip pat pasidalyti tylos akimirkomis, padėsiančiomis patirti sutuoktinio artumą.

225. Sutuoktiniai, turintys šiuo atžvilgiu gerą „mokymosi“ patirtį, galėtų pasiūlyti praktinių priemonių, kurios buvo naudingos jiems patiems: planuoti bendrą laisvalaikį, poilsio su vaikais laiką, įvairius svarbių dalykų šventimo būdus, bendrai išgyvenamo dvasingumo erdves. Tačiau jie taip pat gali mokytis to, kas tas akimirkas padeda užpildyti turiniu bei prasme, mokytis bendrauti. Visa tai itin svarbu, kai blėsta per sužadėtuves patirtas naujumas. Nežinodami, ką veikti su bendru laiku, sutuoktiniai, vienas arba kitas, galiausiai ims ieškoti prieglobsčio technologijoje, susigalvos kitų pareigų, ieškos kito glėbio arba bėgs nuo nepatogaus artumo.

226. Neseniai susituokusios poros taip pat skatintinos susikurti savus įpročius, teikiančius sveiką stabilumo ir saugumo jausmą ir taip įtvirtinančius tam tikrus kasdienes ritualus. Geras dalykas rytą visada pradėti bučiniu, kas vakarą vienam kitą palaiminti, laukti ir sutikti, kai kitas pargrįžta, kartais drauge išeiti, dalytis namų užduotimis. Tačiau sykiu naudinga rutiną pertraukti šventėmis, neprarasti gebėjimo švęsti šeimoje, džiaugtis ir švęsti tai, kas patirta gera. Būtina drauge stebėtis Dievo dovanomis ir drauge kurstyti užsidedimą gyventi. Jei išmokstama švęsti, tas gebėjimas atnaujina meilės energiją, išlaisvina iš monotonijos ir kasdienę rutiną pripildo spalvų bei vilties.

227. Mes, ganytojai, turėtume skatinti šeimas augti tikėjimu. Todėl pravartu raginti dažnai eiti išpažinties, ieškoti dvasinio vadovavimo, dalyvauti rekolekcijose. Tačiau nereikia užmiršti kviesti per savaitę surasti laiko šeimos maldai, nes „šeima, kuri meldžiasi vieningai, vieninga ir lieka“. Kartais, lankydami šeimas, turėtume pakviesti visus šeimos narius pasimelsti vieniems už ki-

tus ir šeimą patikėti Viešpaties rankoms. Sykiu naudinga kiekvieną iš sutuoktinių paraginti vienam pasimelsti Dievo akivaizdoje, nes kiekvienas turi savo slaptą kryžių. Kodėl Dievui nepapasakojus, kas slegia širdį, ar nepaprašius jėgos savo žaizdoms išgydyti ir šviesos savo įsipareigojimui tesėti? Sinodo tėvai taip pat pabrėžė, kad „Dievo žodis yra šeimos gyvenimo ir dvasingumo šaltinis. Visų šeimų pastoracija turėtų leisti būti formuojama viduje ir ugdyti namų Bažnyčios narius maldingu ir bažnytiniu Šventojo Rašto skaitymu. Dievo žodis yra ne tik geroji naujiena privačiam asmens gyvenimui, bet ir sprendimo kriterijus bei šviesa, padedanti įvairius iššūkius sutuoktiniams ir šeimai“ (252).

228. Gali pasitaikyti, kad vienas iš sutuoktinių yra nekrikštytas arba nenori gyventi tikėjimo įpareigojimais. Tada kitas, trokšdamas gyventi ir augti kaip krikščionis, dėl sutuoktinio abejingumo skausmingai išgyvena. Vis dėlto įmanoma surasti tam tikrų bendrų vertybių, kuriomis galima dalytis, ir jas karštai puoselėti. Kad ir kaip būtų, mylėti netikintį sutuoktinį, daryti jį laimingą, lengvinti jo kančias ir dalytis su juo gyvenimu yra tikras šventėjimo kelias. Kita vertus, meilė yra Dievo dovana, ir ten, kur ji išliejama, juntama jos perkeičiamoji jėga, kartais slėpiningai ir ligi to, kad „netikintis vyras pašventinamas tikinčia žmona, o netikinti žmona pašventinama tikinčiu vyru“ (1 Kor 7, 14).

229. Parapijos, sąjūdžiai, mokyklos ir kitos Bažnyčios institucijos gali įvairiais būdais padėti šeimoms globoti bei gaivinti. Pavyzdžiui, tokiomis priemonėmis kaip kaimynystėje gyvenančių ar susidraugavusių porų susitikimai, trumpos rekolekcijos sutuoktiniams, specialistų konferencijos labai konkrečiomis šeimos gyvenimo temomis, konsultavimo santuokos klausimais centrai, misionieriai, parengti kalbėtis su sutuoktiniais apie jų sunkumus bei lūkesčius, konsultavimas šeimai susiduriant su įvairiomis situacijomis (priklausomybėmis, neištikimybe, smurtu šeimoje), dvasingumo erdvės, ugdymo kursai tėvams, auginantiems probleminius vaikus, šeimų susirinkimai. Parapijos raštinė turėtų būti pasirengusi nuoširdžiai užsiimti šeimų neatidėliotinais poreikiais arba sklandžiai nukreipti ten, kur jos galėtų sulaukti pagalbos. Taip pat galima pastoracinė parama, teikiama sutuoktinių grupių, užsiimančių tiek tarnystėje, tiek misija, malda, ugdymu ar tarpusavio pagalba. Tokios grupės suteikia galimybę duoti, atsiverti kitiems, dalytis tikėjimu, tačiau sykiu yra priemonė santuoką sutvirtinti bei padėti jai augti.

230. Tikra tiesa, kad daug porų po santuokos iš krikščionių bendruomenės pranyksta, tačiau mes ir patys dažnai neišnaudojame progų, kai jų atsiranda, patraukliai pristatyti krikščioniškos santuokos idealą ir pasiūlyti

lydėjimo galimybių: galvoje turiu, pavyzdžiui, vaiko krikštą, pirmąją Komuniją ar dalyvavimą laidotuvėse arba giminaičio ar draugo santuokoje. Tokiomis progomis vėl susirenka beveik visi sutuoktiniai, todėl jomis būtina pasinaudoti. Kitas būdas prisiartinti yra namų palaiminimas ar Mergelės atvaizdo keliavimas; tai teikia progą pradėti pastoracinį dialogą apie šeimos padėtį. Naudinga gali būti brandesnei porai patikėti užduotį pagloboti jaunas poras kaimynystėje, jas aplankyti, pasidomėti jų bendro gyvenimo pradžia ir patarti, kaip augti. Esant dabartinio gyvenimo ritmui, didžiuma sutuoktinių nebus nusiteikę dažniems susitikimams, o mes negalime apsiriboti nedidelio elito pastoracija. Šiandien šeimų pastoracija turėtų būti iš pagrindų misionieriška, išeinanti, artima, nereikėtų tenkintis vien kursais, sulaukiančiais nedaug lankytojų.

Apšviesti krizes, būgštavimus ir sunkumus

231. Keli žodžiai skirtini ir tiems, kurie savo meile jau subrandino jauną sužadėtuvių vyną. Kai vyną subrandina ši kelio patirtis, nedidelių gyvenimo akimirų ištikimybė pasirodo, sužydi visa savo pilnatve. Tai – lūkesčio ir kantrybės ištikimybė. Ta pasiaukojimo ir džiaugsmo kupina ištikimybė tartum sužydi amžiaus tarpsnyje, kai visa yra „subrendę“, o akys suspindi regint savo vaikų vaikus. Ji buvo nuo pradžių, tačiau dabar yra įsisąmoninta, nusistovėjusi, subrandinta kasdienių staigmenų, atrandamų diena iš dienos, metai iš metų. Kaip mokė Kryžiaus Jonas, „seniai vienas kitą mylintys yra išmėginti ir išbandyti“. Jie neturi „juslinių aistrų, jų nedegina išorėn kreipiančios aistros. Dabar ragauja saldų meilės vyną, išlaikytą ir nusėdusį į sielos gelmes“ (253). Tai liudija, jog gebėta vieningai įveikti krizes ir nerimo laikotarpius nebėgant nuo iššūkių ir nesislepiant nuo sunkumų.

Krizių iššūkis

232. Šeimos istorija būna paženklinta visokiausių krizių, kurios yra jos dramatiško grožio dalis. Būtina padėti suvokti, kad įveikta krizė nesumenkina santykio intensyvumo, bet pagerina, nuskaidrina ir subrandina jų sąjungos vyną. Kartu gyvenama ne tam, kad būtum vis mažiau laimingas, bet kad išmoktum būti laimingas naujaip, remdamasis galimybėmis, atveriamomis naujo etapo. Kiekviena krizė moko ir įgalina intensyviau dalytis gyvenimu ar bent atrasti naują santuokinės patirties prasmę. Jokiu būdu nesitaikstyti su smunkančia kreive, neišvengiamu blogėjimu, pakenčiamu vidutiniškumu. Priešingai, kai santuoka laikoma užduotimi, kuri reiškia ir kliūčių įveikimą, kiekviena krizė suvokiama kaip proga siekti, kad kartu geriamas vynas būtų geresnis. Sutuoktinius reikia lydėti, kad jie gebėtų sutikti pasitai-

kyti galinčias krizes, imtųsi iššūkių ir suvoktų, jog tai yra šeimos gyvenimo dalis. Patyrę ir parengti sutuoktiniai turėtų būti nusiteikę lydėti kitus šiuo atžvilgiu taip, kad krizės jų neišgąsdintų nei paskatintų priimti skubotus sprendimus. Kiekvienoje krizėje glūdi geroji žinia, kurią reikia mokėti išgirsti įsiklausant į širdį.

233. Pirmutinė reakcija yra priešintis krizės iššūkiui, gintis jaučiant, kad ji nekontroliuojama, nes parodo gyvenimo nepakankamumą, o tai trikdo. Tada taikomas metodas neigti problemas, slėptis, sumenkinti jų svarbą, kliautis, kad ilgainiui jos išsispręs. Tačiau taip sprendimas tik atidedamas, išievojama daug jėgų nenaudingai stengiantis nuo krizės nusigręžti ir tuomet reikalai dar labiau sukomplikuojami. Ryšiai silpsta, stiprėja atskirtis, daranti žalą artumui. Nesprendžiant krizės labiausiai nukenčia bendravimas. Pamažu tas, kuris buvo „mylimas asmuo“, virsta „tuo, kuris mane gyvenime visada lydi“, paskui „mano vaikų tėvu ar motina“ ir galiausiai svetimu žmogumi.

234. Krizės imtis būtina drauge. Tai sunku, nes kartais žmonės užsisiklenda nenorėdami parodyti, ką jaučia, pasitraukia į niekingą ir apgaulingą tylą. Tokiomis akimirkomis pravartu sukurti bendravimo iš širdies į širdį erdvę. Problema, kad krizės metu bendrauti tampa dar sunkiau, jei to niekada nėra mokytasi. Tai – tikras menas, kurio mokomasi ramybės laikotarpiais, kad tai būtų panaudota sunkiais laikais. Reikia padėti atrasti slapčiausias priežastis sutuoktinių širdyse ir imtis to kaip gimdymo, kuris praeis ir paliks naują lobį. Tačiau atsakymai į apklausą rodo, jog sunkiomis ar kritinėmis situacijomis dauguma neieško pastoracinio lydėjimo, nes nelaiko jo supratingu, artimu, realistišku, konkrečiu. Todėl šiaudien į sutuoktinių krizes mėginkime pažvelgti žvilgsniu, neignoruojančiu jų keliamo skausmo bei baimės naštos.

235. Yra visuotinių krizių, paprastai ištinkančių visas santuokas, kaip antai pradžios krizės, kai būtina išmokti suderinti skirtumus ir atitolti nuo tėvų; vaiko gimimo sukeltos krizės ir jų nauji emociniai iššūkiai; kūdikio augimo, keičiančio tėvų įpročius, krizės; daugybės jėgų reikalaujančios, tėvus iš pusiausvyros išmušančios ir kartais supriešančios vaiko paauglystės krizės; „tuščio lizdo“ krizės, kai porai tenka iš naujo pažvelgti į save; sutuoktinio tėvų senatvės krizės, reikalaujančios didesnio artumo, dėmesio ir nelengvų sprendimų. Šios situacijos yra reiklios, kelia baimę, kaltę, depresiją ar nuovargį, gali padaryti didelę žalą santuokinei sąjungai.

236. Poras ištinka ir asmeninės krizės, susijusios su ekonominiais, darbiniais, emociniais, socialiniais, dvasiniais sunkumais. Be to, pasitaiko netikėtų aplinkybių, galinčių pakeisti šeimos gyvenimą ir reikalaujančių atleidimo bei

susitaikymo. Net kai mėginama žengti žingsnį atleidimo link, kiekvienas turėtų savęs sąžiningai ir nuolankiai paklausti, ar jis pats nesukūrė sąlygų, pastūmėjusių kitą į tam tikras klaidas. Kai kurios šeimos žlunga dėl sutuoktinių kaltinimų vienas kitam, tačiau „patyrimas rodo, kad didelis procentas santuokos krizių patenkinamai įveikiamas tinkamai suteikiant pagalbą ir sutaikinamosios malonės galia. Mokėti atleisti ir patirti atleidimą yra pamatinė šeimos gyvenimo dalis“ (254). „Sunkus susitaikymo menas, kuriam reikalinga malonės paspirtis, reikalauja dosnaus giminaičių bei draugų bendradarbiavimo, o kartais ir išorinės bei profesionalios pagalbos“ (255).

237. Dažnai pasitaiko, jog tada, kai kuris nors jaučia, kad negavo to, ko troško, ar neišsipildė tai, apie ką svajoto, šitai laikoma pakankamu pagrindu santuokai nutraukti. Bet tada tvarių santuokų nebūtų. Nuspręsti, kad viskas baigta, kartais užtenka nusivylimo, kito sutuoktinio stygiaus tuomet, kai jo reikia, įžeisto išdidumo ar miglotos baimės. Pasitaiko situacijų, susijusių su neišvengiamu žmogiškuoju trapumu ir per dideliu emocinio matmens sureikšminimu. Pavyzdžiui, jausmas, jog nesulaukiama pilnutinio atsako, pavydas, skirtumai, išnyrantys tarp abiejų, susižavėjimas kitu asmeniu, širdį užvaldyti linksiantys nauji interesai, fiziniai sutuoktinio pokyčiai ir gausybė kitų dalykų, kurie daugiau nei kėsinimasis į meilę, yra progos, kviečiančios ją dar kartą atgaivinti.

238. Tokiomis aplinkybėmis kai kurie yra ganėtinai brandūs, nepaisydami santykio ribotumo, iš naujo pasirinkti kitą kelio palydovu ir realistiškai susitaikyti su tuo, kad jis negali patenkinti visų puoselėtų svajonių. Jie vengia laikyti save kankiniais, brangina nedideles ir ribotas galimybes, teikiamas gyvenimo šeimoje, ir siekia sustiprinti saitą statydindami tai, kam reikia laiko ir pastangų. Mat iš esmės suvokia, jog kiekviena krizė yra lyg naujas „taip“, įgalinantis meilę atgimti sustiprėjusia, perkeista, subrendusia, apšviesta. Remiantis krize, atrandama drąsos ieškoti giliųjų šaknų to, kas vyksta, iš naujo susiderėti dėl pamatinių dalykų, atrasti naują pusiausvyrą ir drauge žengti nauju etapu. Turint tokią nuolatinio atvirumo nuostatą, nebaisios jokios sunkios situacijos! Pripažindami, kad susitaikymas galimas, vis dėlto suvokiame, jog šiandien „itin reikalinga yra tarnyba, skirta tiems, kurių santuokinis santykis žlugęs“ (256).

Senos žaizdos

239. Suprantama, jog šeimose būna daug sunkumų, kai kuris nors jos narys yra nesubrendęs puoselėti santykius, nes turi nesugijusių žaizdų, patirtų kažkuriame savo gyvenimo tarpsnyje. Netikusi vaikystė ir paauglystė yra asmeninių krizių, galiausiai pakenkiančių santuokai, derlinga dirva. Jei visi būtų normaliai subrendę žmo-

nės, krizių būtų mažiau ir jos būtų ne tokios skausmingos. Tačiau kartais būna taip, kad keturiasdešimtmetis asmuo dar stokoja brandos, kurią turėjo būti pasiekęs paauglystės pabaigoje. Kartais mylime kūdikiui būdinga savanaudiška meile, įstrigusia tarpsnyje, kur tikrovė iškreipta, ir gyvename užgaida, kad viskas suktųsi apie mūsų „aš“. Kartais mylime paauglystėje įstrigusia meile, ženklinama priešgyniavimo, dygios kritikos, įpročio kaltinti kitus, jausmo bei fantazijos logikos, kai kiti privalo pildyti mūsų norus ar pritarti mūsų kaprizams.

240. Daugelis užbaigia savo vaikystę nepatyrę besąlyginės meilės, o tai pažeidžia jų gebėjimą pasitikėti ir dovanotis. Neišgydytas netikęs santykis su savo tėvais ir broliais bei seserimis išnyra iš naujo ir kenkia santuokiniam gyvenimui. Todėl būtinas išlaisvinimo procesas, kurį reikėtų pereiti. Kai santykis tarp sutuoktinių deramai nefunkcionuoja, pirma svarbių sprendimų derėtų įsitikinti, kad kiekvienas iš abiejų yra perėjęs šį savo istorijos gydymo kelią. Tai reikalauja pripažinti gydymo būtinybę, atkakliai prašyti malonės patiems atleisti ir kad mums būtų atleista, priimti pagalbą, ieškoti teigiamų motyvų ir vis mėginti iš naujo. Kad galėtų pripažinti, jog jo gyvenimo meile būdas yra brandus, kiekvienam privalu būti labai nuoširdžiam pačiam sau. Nors ir atrodytų akivaizdu, kad kaltas kitas, krizės niekada neįmanoma įveikti tikintis, jog keisis tik kitas. Taip pat pravartu savęs klausti, kokių dalykų reikia asmeniškam brendimui ar gijimui siekiant įveikti konfliktą.

Lydėjimas santuokai žlugus ir išsiskyrus

241. Kai kuriais atvejais savojo kilnumo bei vaikų gero- vės sumetimais verčia tvirtai užkirsti kelią kito perdėtoms pretenzijoms, didelei neteisybei, smurtui ar chronišku tapusiam pagarbos stygiui. Pripažintina, kad „kai kuriais atvejais atsiskirti neišvengiama. Kartais tai net gali būti morališkai būtina, kai silpnesnį sutuoktinį ar mažus vaikus reikia apsaugoti nuo sunkesnių žaizdų, sukeltų piktnaudžiavimo ir smurto, žeminimo ir išnaudojimo, nesirūpinimo ir abejingumo“ (257). Net ir tada tai „laikytina kraštutine priemone, kai visi kiti protingi mėginimai pasirodė bergždi“ (258).

242. Sinodo tėvai nurodė: „Norint lydėti atskirai gyvenančius sutuoktinius, išsituokusiuosius ir pamestuosius, būtinas ypatingas įžvalgumas. Pirmiausia priimtina ir gerbtina kančia tų, kuriuos be jų kaltės ištiko separacija ar skyrybos, kurie buvo pamesti arba dėl sutuoktinio blogo elgesio priversti bendro gyvenimo atsisakyti. Atleisti už patirtą neteisybę nėra paprasta, tačiau tokį kelią įgalina malonė. Iš čia išplaukia atleidimo bei tarpininkavimo pastoracijos per vyskupijose įsteigtus specializuotus išklauso centrus poreikis“ (259). Sykiu „iš naujo

nesusituokusius išsituokusiuosius, dažnai liudijančius santuokinę ištikimybę, reikia skatinti juos sustiprinančio maisto ieškoti Eucharistijoje. Vietinė bendruomenė ir ganytojai turėtų tokius žmones rūpestingai lydėti, ypač kai yra vaikų arba kai gyvenama dideliame skurde“ (260). Santuokos žlugimas daug traumiškesnis ir skausmingesnis skurdo atveju, nes tada gyvenimui perorientuoti būna daug mažiau išteklių. Neturtingas žmogus, netekęs šeimos apsauginės aplinkos, dvigubai patiria apleistumą ir visokius pavojus savo sveikumui.

243. Išsituokusiesiems, kurie gyvena sudarę naują sąjungą, svarbu leisti pajusti, kad jie yra Bažnyčios dalis, nėra „ekskomunikuoti“ ir tokiais nelaikytini, nes vis dar yra bažnytinės bendrystės nariai (261). Tokios situacijos reikalauja „rūpestingo įžvalgumo ir labai pagarbaus lydėjimo <...>. Vengtina bet kokių kalbų bei nuostatų, kurias jie galėtų palaikyti diskriminuojančiomis. Vietoj to juos reikia raginti įsitraukti į bendruomenės gyvenimą. Toks rūpinimasis nereiškia, kad krikščionių bendruomenė susilpnina savo tikėjimą santuokos neišardomumu ar to liudijimą. Priešingai, kaip tik per tai reiškiasi jos artimo meilė“ (262).

244. Kita vertus, daug Sinodo tėvų pabrėžė „būtinybę santuokos pripažinimo negaliojančia procesą padaryti prieinamesnį bei spartesnį ir galbūt visiškai nemokamą“ (263). Lėti procesai žmonėms kelia nepasitenkinimą ir juos vargina. Savo dviem nesenais dokumentais šia tema (264) supaprastinau santuokos galimo paskelbimo negaliojančia procedūrą. Jais taip pat norėjau „išryškinti, kad savo Bažnyčioje, kurios galva ir ganytojas jis yra, pats vyskupas savaime yra jam patikėtų krikščionių teisėjas“ (265). Todėl „šių dokumentų įgyvendinimas yra didžiulė atsakomybė, tenkanti vyskupijų ordinarams, pašauktiems patiems priimti sprendimą kai kuriose bylose ir visomis išgalėmis laiduoti tikintiesiems lengvesnę prieigą prie teisingumo. Šitai reikalauja parengti pakankamai personalo, sudaryto iš dvasininkų ir pasauliečių, paskirtų vykdyti pirmiausia šią bažnytinę tarnystę. Todėl bus būtina atskirai gyvenantiems asmenims ar krizės ištiktoms poroms pasiūlyti su šeimų pastoracija susijusią informavimo, konsultavimo ir tarpininkavimo tarnystę, galėsiančią vykdyti ir santuokinio proceso preliminarų tyrimą (plg. *Mitis Iudex*, str. 2–3)“ (266).

245. Sinodo tėvai taip pat pabrėžė būtinybę „rūpintis dėl separacijos ar skyrybų nukentėjusiais vaikais, kurie kiekvienu atveju yra situacijos nekaltos aukos“ (267). Nepaisant visų kitų svarstymų, jie yra pirmutinis rūpestis, nenustelbtinas jokių kitų interesų ar tikslų. Persiskyrusių tėvų prašau: „Niekada, niekada, niekada nedarykite savo vaiko įkaitu! Jūs persiskyrėte dėl daugelio sunkumų ir įvairių priežasčių, gyvenimas jums skyrė šį išbandymą,

bet ant vaikų pečių neturi gulti šios separacijos našta, jie neturėtų būti naudojami kaip įkaitai prieš kitą sutuoktinį, tegul jie auga girdėdami mamos gerus atsiliepimus apie tėtį, nors jie negyvena kartu, o tėčio gerus atsiliepimus apie mamą“ (268). Neatsakinga gadinti tėvo ar motinos paveikslą siekiant monopolizuoti vaiko meilės jausmus keršto ar gynybos sumetimais, nes tai kenkia vidiniam vaiko gyvenimui ir padaro sunkiai išgydomų žaizdų.

246. Bažnyčia, nors ir supranta konfliktines situacijas, kurias sutuoktiniams tenka išgyventi, negali nustoti buvusi silpniausiųjų – kenčiančių vaikų, dažnai tyliai, balsu. Šiandien, „nepaisant iš pažiūros išugdyto mūsų jautrumo, taip pat rafinuotų psichologinių analizių, keliu sau klausimą: ar mes netapome nejautrūs vaikų sielų žaizdoms? <...> Ar juntame svorį to kalno, užgriūvančio vaiko sielą šeimose, kurių nariai blogai elgiasi ir skaudina vienas kitą tiek, kad suardomi santuokinės ištikimybės ryšiai?“ (269). Ši žiauri patirtis nepadeda vaikams brandinti gebėjimo galutinai įsipareigoti. Todėl krikščionių bendruomenė neturėtų palikti vienu išsituokusių tėvų, sudariusių naują santuoką. Priešingai, privalo įtraukti juos į jų užduotį auklėti vaikus ir lydėti juos. Juk „kaip galime siūlyti tiems tėvams visomis išgalėmis auklėti vaikus krikščioniškam gyvenimui ir duoti įtikinamo bei praktikuojamo gyvenimo pavyzdį, jeigu juos laikome atokiai nuo bendruomenės gyvenimo, tarsi jie būtų ekskomunikuoti? Reikia elgtis taip, kad neuždėtume papildomų naščių šalia tų, kurias vaikai tose situacijose ir taip turi nešti!“ (270). Padėti gydyti tėvams savo žaizdas ir palaikyti juos dvasiškai naudinga ir vaikams: jie turi išvysti Bažnyčios kaip šeimos, pagelbėjančios pakelti šią skausmingą patirtį, veidą. Skyrybos yra blogis, o skyrybų gausėjimas kelia nerimą. Todėl svarbiausia mūsų pastoracinė užduotis šeimų atžvilgiu neabejotinai yra stiprinti meilę ir padėti gydyti žaizdas taip, kad galėtume užkirsti kelią šiai mūsų laikų dramai plisti.

Kai kurios sudėtingos situacijos

247. „Ypatingo dėmesio reikalauja problemos, susijusios su mišriomis santuokomis. Santuokos tarp katalikų ir kitų pakrikštytųjų „dėl savo ypatingos prigimties turi daug elementų, kurie brangintini bei plėtotini ir dėl jų vidinės vertės, ir dėl indėlio, kuriuo jos gali prisidėti prie ekumeninio sąjūdžio“. Dėl to „siektina <...>, kad pasirengimo santuokai ir vestuvėms metu katalikų ir nekatalikų dvasininkai nuoširdžiai bendradarbiautų“ (*Familiaris consortio*, 78). Dėl bendro dalyvavimo Eucharistijoje atmintina, kad „sprendimas, ar nekatalikiškoji santuokos pusė gali priimti eucharistinę Komuniją, daromas laikantis bendrųjų normų šiuo klausimu, liečiančių ir Rytų krikščionis, ir kitus krikščionis ir atsižvelgiant į ypatingą situaciją, kai du

krikštyti krikščionys priima krikščioniškosios santuokos sakramentą. Nors sutuoktiniai mišrioje santuokoje dalijasi Krikšto ir Santuokos sakramentais, eucharistinis bendrumas gali būti tik išimtis, ir kiekvienu atveju turi būti laikomasi aukščiau išdėstytų normų“ (Eumenizmo principų ir normų įgyvendinimo vadovas, 1993 m. kovo 25 d., 159–160)“ (271).

248. „Santuokos, kai kultas skirtingas, yra tinkama dialogo tarp religijų vieta.“ Jos „kelia kai kurių savitų sunkumų, susijusių su šeimos krikščioniškąja tapatybe ir vaikų religiniu auklėjimu. <...> Šeimų, kurias sudaro skirtingą kultą praktikuojantys sutuoktiniai, gausėjimas ir misijų teritorijose, ir ilgą krikščioniškąją tradiciją turinčiose šalyse verčia numatyti pastoraciją, atitinkančią įvairius socialinius bei kultūrinius kontekstus. Kai kuriose šalyse, kur nėra religijos laisvės, krikščionis, kad galėtų susituokti, privalo pereiti į kitą religiją ir negali nei švesti kanoninės santuokos, apimančios skirtingą kultą, nei krikštyti vaikų. Todėl turime vėl patvirtinti būtinybę visiems taikyti religijos laisvę“ (272). „Asmenims, susivienijantiems tokia santuoka, ypatingą dėmesį būtina skirti ne tik laikotarpiu iki vestuvių. Su ypatingais iššūkiais susiduria poros ir šeimos, kurių vienas partneris yra katalikas, o kitas – netikintis. Tokiais atvejais liudytinai Evangelijos gebėjimas tokiose situacijose sudaryti galimybę siekti vaikų krikščioniškojo tikėjimo ugdymo“ (273).

249. „Ypatingą sunkumą kelia situacijos, susijusios su leidimu krikštyti asmenims, kurių sudėtingas santuokinis būvis. Galvoje turimi asmenys, sudarę tvirtą santuokinę sąjungą tuomet, kai bent vienas iš jų nepažino krikščioniškojo tikėjimo. Tokiais atvejais vyskupai turi būti pastoraciškai itin įžvalgūs, kad būtų siekiama tokių asmenų dvasinio gėrio“ (274).

250. Bažnyčia savo nuostata lygiuojasi į Viešpatį Kristų, kuris, kupinas begalinės meilės, paaukojo save už visus be išimties (275). Drauge su Sinodo tėvais apmąščiau situaciją šeimų, kuriose yra asmenų, turinčių homoseksualių polinkių, – tokia patirtis nėra lengva nei tėvams, nei vaikams. Todėl trokštu pirmiausia dar kartą patvirtinti, kad visų asmenų, nepriklausomai nuo jų lytinės orientacijos, kilnumas yra gerbtinas, jie pagarbiai traktuotini, su atida vengtina „kaip nors netinkamai juos atstumti“ (276), ypač kaip nors agresyviai ir smurtiškai jų atžvilgiu elgtis. Tokioms šeimoms būtina laiduoti pagarbų lydėjimą siekiant tiems, kurie turi homoseksualių polinkių, prideramai padėti suvokti bei įgyvendinti Dievo valią savo gyvenime (277).

251. Diskutuodami dėl šeimos kilnumo ir misijos, Sinodo tėvai pabrėžė: „Dėl planų homoseksualių asmenų sąjungas prilyginti santuokai pasakytina, jog nėra jokio

pagrindo homoseksualias sąjungas laikyti net iš tolo panašiomis ar analogiškoms Dievo planui dėl santuokos ir šeimos“; nepriimtina „šiuo klausimu daryti vietinėms Bažnyčioms spaudimą ir kad tarptautinių institucijų finansinė parama neturtingoms šalims būtų priklausoma nuo įstatymų, kuriais įsteigiama „santuoka“ tarp tos pačios lyties asmenų“, priėmimo (278).

252. Šeimos su vienu iš tėvų dažnai atsiranda iš to, kad „biologinė motina ar biologinis tėvas niekada netroško įsitraukti į šeimos gyvenimą, dėl smurto, kai vienam iš tėvų teko kartu su vaikais pabėgti, dėl vieno iš tėvų mirties ar šeimos pametimo ir kitų priežasčių. Kad ir kokia būtų priežastis, tas iš tėvų, kuris gyvena su vaiku, iš kitų šeimų, sudarančių krikščionių bendruomenę, taip pat iš parapijos pastoracinių institucijų turi sulaukti paspirties ir paguodos. Tokias šeimas, be to, dažnai kamuoja sunkios ekonominės problemos, netikrumas dėl darbo, sunkumai išlaikyti vaikus, gyvenamojo būsto stygius“ (279).

Kai savo geluoniu įgelia mirtis

253. Kartais šeimos gyvenimą sukrečia brangaus asmens mirtis. Tokiomis akimirkomis kenčiančių šeimų negalime nelydėti ir nesiūlyti joms tikėjimo šviesos (280). Nusiųdinti nuo šeimos tada, kai ją sužeidžia mirtis, reikėtų gailestingumo stoka, atsisakymą pasinaudoti pastoracine galimybe, o tokia nuostata galbūt užtrenktų duris bet kuriems kitokiems evangelizaciniams veiksams.

254. Suprantu sielvartą tų, kurie prarado labai mylimą žmogų, sutuoktinį, su kuriuo viskuo dalijosi. Pats Jėzus susigraudino ir pravirko mirus draugui (plg. *Jn* 11, 33. 35). Ir kaip nesuprasti raudos tų, kurie neteko vaiko? Juk tada „laikas tarsi sustoja: atsivėrus praraja praryja tiek praeitį, tiek ateitį. <...> Kartais net apkaltiname Dievą. Daugybė žmonių – aš juos suprantu – pyksta ant Dievo“ (281). „Našlystė yra itin sunki patirtis <...> kai kurie moka dar daugiau savo jėgų skirti vaikams ir vaikaičiams, šioje meilės apraiškoje atrasdami naują auklėjamąją užduotį. <...> Tuos, kurie šalia stokoja šeimos narių, kuriems galėtų atsiduoti ir iš kurių sulaukti meilės bei artumo, krikščionių bendruomenė turėtų palaikyti itin dėmesingai ir dosniai, ypač tada, kai juos kamuoja nepritekliai“ (282).

255. Apskritai mirusiųjų gedėjimas gali trukti gana ilgai, todėl ganytojas, norintis lydėti šiame procese, turi prisi- taikyti prie kiekvieno iš to laikotarpio poreikių. Visas tas kelias kupinas klausimų: kodėl mirė? Ką buvo galima padaryti? Ką žmogus išgyvena prieš pat mirtį?.. Nuoširdžiai ir kantriai žengiant maldos ir vidinio išlaisvinimo keliu, ramybė sugrįžta. Tam tikru gedėjimo momentu pravartu padėti suvokti, kad nors ir netekome brangaus žmogaus, mums vis dar liko atlikti kokią nors užduotį,

todėl nieko gero ištesti kančią, tarsi iš pagarbos. Mylimam asmeniui nereikia mūsų kentėjimų, nei jam patinka, kad griuname savo gyvenimą. Ne geriau meilė išreiškiama jį be paliovos prisimenant ir minint, nes tai reiškia likti prisirišusiam prie praeities, kurios nebėra, užuot mylėjus realų žmogų, kuris dabar yra anapus. Jo fizinis artumas nebeįmanomas, tačiau net jei mirtis yra galinga, „meilė stipri kaip mirtis“ (Gg 8, 6). Meilei būdinga intuicija, įgalinanti girdėti be garsų ir regėti neregima. Tai reiškia ne įsivaizduoti brangų asmenį tokį, koks jis buvo, bet priimti jį kaip perkeistą, koks jis yra dabar. Prisikėlęs Jėzus, kai jo draugė Marija norėjo jį tvirtai apkabinti, paprašė jo nelaikyti (plg. Jn 20, 17), kad atvestų ją į kitokį susitikimą.

256. Mus guodžia žinojimas, kad tie, kurie miršta, visiškai neišnyksta, o tikėjimas užtikrina, jog Prisikėlusysis mūsų niekada neapleidžia. Tad galime mirčiai „užkirsti kelią, kad ji neužnuodytų gyvenimo, nenutrauktų mūsų meilės ryšių, neįstumtų mūsų į tamsiausią tuštumą“ (283). Biblijoje kalbama apie Dievą, kuris mus sukūrė iš meilės ir padarė tokius, kad mūsų gyvenimas nesibaigtų mirtimi (plg. Išm 3, 2–3). Šventasis Paulius kalba apie susitikimą su Kristumi išsyk po mirties: „Verčiau man mirti ir būti su Kristumi“ (Fil 1, 23). Su Juo mūsų po mirties laukia tai, ką „paruošė Dievas tiems, kurie jį myli“ (1 Kor 2, 9). Tai nuostabiai išreiškiama liturgijos už mirusiuosius dėkojimo giesmėje: „Nors liūdina mus mirties būtinumas, bet paguodžia žadėtasis nedarumas.“ Juk „mūsų mylimieji neprarasti nebūties tamsybėje: viltis laiduoja mums, kad jie yra geros ir stiprios Dievo rankose“ (284).

257. Bendravimo su mūsų mirusiais brangiais žmonėmis būdas yra melstis už juos (285). Biblijoje sakoma, kad „melstis už mirusiuosius“ yra „šventa ir dievota mintis“ (2 Mak 12, 44–45). Mūsų malda už juos „gali ne tik jiems padėti: mūsų užtarti, jie ir mus gali veiksmingai užtarti“ (286). Apreiškimo knygoje vaizduojami kankiniai, užtariantys tuos, kurie kenčia dėl neteisningumo žemėje (plg. 6, 9–11), taip solidarizuodamiesi su pasauliu kelyje. Kai kurie šventieji prieš mirdami guodė savo mylimus asmenis žadėdami jiems būti artimi savo pagalba. Šventoji Teresė Lizjietė jautė norą toliau daryti gera dėl Dangaus (287). Šventasis Dominykas teigė, kad „po mirties bus naudingesnis, <...> galingesnis laimėti malonių“ (288). Egzistuoja meilės ryšiai (289), nes „keliaujančiųjų vienybė su broliais, kurie užmigo Kristaus ramybėje, jokiū būdu nenutrūksta, bet <...> net sustiprėja dalijantis dvasinėmis gėrybėmis“ (290).

258. Jei mirtį pripažįstame, galime jai rengtis. Būdas tam yra augti meile tiems, kurie drauge su mumis keliauja, iki dienos, kai „nebebus mirties, nebebus liūdesio nei aimanos, nei sielvarto“ (Apr 21, 4). Šitaip taip pat rengiamės

susitikti su mirusiais brangiais žmonėmis. Kaip Jėzus gražino mirusį sūnų jo motinai (plg. Lk 7, 15), panašiai bus ir su mumis. Nešvaistikime jėgų metai iš metų kabindamiesi į praeitį. Juo geriau gyvensime šioje žemėje, juo didesne laime galėsime dalytis su savo brangiaisiais danguje. Juo labiau mums pavyks bręsti ir augti, juo daugiau gražių dalykų atnešime jiems į dangiškąjį pokylį.

(Tėsinys kitame numeryje)

Nuorodos

- (176) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 214: AAS 74 (1982), 96.
- (177) Katechezė (2015 02 11): *L'Osservatore Romano* (2015 02 11), p. 8.
- (178) Ten pat.
- (179) Katechezė (2015 04 08): *L'Osservatore Romano* (2015 04 08), p. 8.
- (180) Ten pat.
- (181) Plg. Vatikano II Susirinkimas. *Gaudium et spes*, 51: „Tegu visi žino, kad žmogaus gyvybė ir pareiga ją perduoti nesiriboja vien su šiuo pasauliu ir negali būti matuojama ir suvokiama tik jo matu. Tai visada susiję su amžinąja žmogaus paskirtimi.“
- (182) Laiškas Jungtinių Tautų Organizacijos generaliniam sekretoriui dėl gyventojų ir plėtros (1994 03 18): *Insegnamenti XVII*, 1 (1994), 750–751.
- (183) Jonas Paulius II. Katechezė (1980 03 12), 3: *Insegnamenti III*, 1 (1980), 543.
- (184) Ten pat.
- (185) Kreipimasis per susitikimą su šeimomis Maniloje (2015 01 16): AAS 107 (2015), 176.
- (186) Katechezė (2015 02 11): *L'Osservatore Romano* (2015 02 12), p. 8.
- (187) Katechezė (2015 10 14): *L'Osservatore Romano* (2015 10 15), p. 8.
- (188) Australijos katalikų vyskupų konferencija. *Don't Mess with Marriage* (2015 11 24), 11.
- (189) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 50.
- (190) Jonas Paulius II. Katechezė (1980 03 12), 2: *Insegnamenti III*, 1 (1980), 542.
- (191) Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Mulieris dignitatem* (1988 08 15), 30–31: AAS 80 (1988), 1727–1729.
- (192) Katechezė (2015 01 07): *L'Osservatore Romano* (2015 01 07–08), p. 8.
- (193) Ten pat.
- (194) Katechezė (2015 01 28): *L'Osservatore Romano* (2015 01 29), p. 8.
- (195) Ten pat.
- (196) Plg. *Relatio finalis* 2015, 28.
- (197) Katechezė (2015 02 04): *L'Osservatore Romano* (2015 02 05), p. 8.
- (198) Ten pat.
- (199) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija *Gaudium et spes*, 50.
- (200) Lotynų Amerikos ir Karibų vyskupų 5-oji generalinė konferencija. *Documento di Aparecida* (2007 06 29), 457.
- (201) *Relatio finalis* 2015, 65.
- (202) Ten pat.

- (203) Kreipimasis per susitikimą su šeimomis Maniloje (2015 01 16): AAS 107 (2015), 178.
- (204) Mario Benedetti. „Te quiero“, in *Poemas de otros*. Buenos Aires 1993, 316.
- (205) Plg. Katechezė (2015 09 16): *L'Osservatore Romano* (2015 09 17), p. 8.
- (206) Katechezė (2015 10 07): *L'Osservatore Romano* (2015 10 08), p. 8.
- (207) Benediktas XVI. Enciklika *Deus caritas est* (2005 12 25), 14: AAS 98 (2006), 228.
- (208) Plg. *Relatio finalis* 2015, 11.
- (209) Katechezė (2015 03 18): *L'Osservatore Romano* (2015 03 19), p. 8.
- (210) Katechezė (2015 02 11): *L'Osservatore Romano* (2015 02 12), p. 8.
- (211) Plg. *Relatio finalis* 2015, 17–18.
- (212) Katechezė (2015 03 04): *L'Osservatore Romano* (2015 02 15), p. 8.
- (213) Katechezė (2015 03 11): *L'Osservatore Romano* (2015 03 12), p. 8.
- (214) Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 27: AAS 74 (1982), 113.
- (215) Jonas Paulius II. Kreipimasis į tarptautinio forumo dėl veiklios senatvės dalyvius (1980 09 05), 5: *Insegnamenti* III, 2 (1980), 539.
- (216) *Relatio finalis* 2015, 18.
- (217) Katechezė (2015 03 04): *L'Osservatore Romano* (2015 03 05), p. 8.
- (218) Ten pat.
- (219) Kreipimasis per susitikimą su pagyvenusiais žmonėmis (2014 09 28): *L'Osservatore Romano* (2014 09 29–30), p. 7.
- (220) Katechezė (2015 02 18): *L'Osservatore Romano* (2015 02 19), p. 8.
- (221) Ten pat.
- (222) Ten pat.
- (223) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 18: AAS 74 (1982), 101.
- (224) Katechezė (2015 10 07): *L'Osservatore Romano* (2015 10 08), p. 8.
- (225) *Relatio Synodi* 2014, 30. (226) ten pat, 31.
- (227) *Relatio finalis* 2015, 56.
- (228) Ten pat, 89.
- (229) *Relatio Synodi* 2014, 32.
- (230) Ten pat, 33.
- (231) Ten pat, 38.
- (232) *Relatio finalis* 2015, 77.
- (233) Ten pat, 61.
- (234) Ten pat.
- (235) Ten pat.
- (236) Ten pat.
- (237) Plg. *Relatio Synodi* 2014, 26.
- (238) Ten pat, 39.
- (239) Italijos vyskupų konferencija, Vyskupiškoji šeimos ir gyvybės taryba. *Orientamenti pastorali sullas preparazione al matrimonio e alla famiglia* (2012 10 22), 1.
- (240) Ignacas Lojola. Dvasinės pratybos, 2 past.
- (241) Ten pat, 5 past.
- (242) Jonas Paulius II. Katechezė (1984 06 27), 4: *Insegnamenti* VII, 1 (1984), 1941.
- (243) Katechezė (2015 10 21): *L'Osservatore Romano* (2015 10 22), p. 12.
- (244) Kenijos vyskupų konferencija. Žinia gavėnios proga (2015 02 18).
- (245) Plg. Pijus XI. Enciklika *Casti connubii* (1930 12 31): AAS 22 (1930), 583.
- (246) Jonas Paulius II. Katechezė (1984 07 04), 3.6: *Insegnamenti* VII, 1 (1984), 9.10.
- (247) *Relatio finalis* 2015, 59.
- (248) Ten pat, 63.
- (249) Past. konst. *Gaudium et spes*, 50.
- (250) *Relatio finalis* 2015, 63.
- (251) *Relatio Synodi* 2014, 40.
- (252) Ten pat, 34.
- (253) *Cantico spirituale* B, XXV, 11.
- (254) *Relatio Synodi* 2014, 44.
- (255) *Relatio finalis* 2015, 81.
- (256) Ten pat, 78.
- (257) Katechezė (2015 06 24): *L'Osservatore Romano* (2015 06 25), p. 8.
- (258) Jonas Paulius II. Apaštališkasis paraginimas *Familiaris consortio* (1981 11 22), 83: AAS 74 (1982), 184.
- (259) *Relatio Synodi* 2014, 47.
- (260) Ten pat, 50.
- (261) Plg. Katechezė (2015 08 05): *L'Osservatore Romano* (2015 08 05), p. 7.
- (262) *Relatio Synodi* 2014, 51; plg. *Relatio finalis* 2015, 84.
- (263) *Relatio Synodi* 2014, 48.
- (264) Plg. Motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* (2015 08 15): *L'Osservatore Romano* (2015 09 09), p. 3–4; Motu proprio *Mitis et Misericors Iesus* (2015 08 15): *L'Osservatore Romano* (2015 09 09), p. 5–6.
- (265) Motu proprio *Mitis Iudex Dominus Iesus* (2015 08 15) Preambulė, III: *L'Osservatore Romano* (2015 09 09), p. 3.
- (266) *Relatio finalis* 2015, 82.
- (267) *Relatio Synodi* 2014, 47.
- (268) Katechezė (2015 05 20): *L'Osservatore Romano* (2015 05 21), p. 8.
- (269) Katechezė (2015 06 24): *L'Osservatore Romano* (2015 06 25), p. 8.
- (270) Katechezė (2015 08 05): *L'Osservatore Romano* (2015 08 05), p. 7.
- (271) *Relatio finalis* 2015, 72.
- (272) Ten pat, 73.
- (273) Ten pat, 74.
- (274) Ten pat, 75.
- (275) Plg. Bulė *Misericordiae Vultus*, 12: AAS 107 (2015), 409.
- (276) Katalikų Bažnyčios katekizmas, 2358; plg. *Relatio finalis* 2015, 76.
- (277) Plg. ten pat.
- (278) *Relatio finalis* 2015, 76; plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Pastabos dėl homoseksualių asmenų sąjungų teisinio pripažinimo projektų (2003 06 03), 4.
- (279) *Relatio finalis* 2015, 80.
- (280) Plg. ten pat, 20.
- (281) Katechezė (2015 06 17): *L'Osservatore Romano* (2015 06 18), p. 8.
- (282) *Relatio finalis* 2015, 19.
- (283) Katechezė (2015 06 17): *L'Osservatore Romano* (2015 06 18), p. 8.
- (284) Ten pat.
- (285) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 958.
- (286) Ten pat.
- (287) Plg. Teresė Lizjietė. *Derniers entretiens: Le „Carnet jaune“ de Mère Agnès*, 1897 07 17: *Œuvres Complètes*, Paris 1996, p. 1050. Šv. Teresė seserims karmelitėms pažadėjo, kad iškeliausi iš šio pasaulio atsiųsianti „rožių lietu“ (Ten pat, 1897 birželio 9, p. 1013).
- (288) Jordanas Saksas. *Libellus de principiis Ordinis predicatorum*, 93: *Monumenta Historica Sancti Patris Nostri Dominici*, XVI, Roma 1935, p. 69.
- (289) Plg. Katalikų Bažnyčios katekizmas, 957.
- (290) Vatikano II Susirinkimas. Dogm. konst. *Lumen gentium*, 49.

Popiežius Pranciškus

Gailestingumas išdildo nuodėmę

2016 m. kovo 30 d.

Šiandien baigiame katechezes apie gailestingumą Senajame Testamente apmąstydami 51 psalmę, vadinamą *Miserere*. Tai atgailos malda, kurioje prieš atleidimo prašymą yra nuodėmių išpažinimas, ir besimeldžiantysis leidžiasi nuskaistinamas Viešpaties meilės, tampa nauju kūrinium, gebančiu paklusti, būti tvirtos dvasios ir nuoširdžiai šlovinti.

Senajoje žydų tradicijoje šiai psalmei duotas „titulas“ nurodo karalių Dovydą ir jo nuodėmę su hetito Urijo žmona Batšeba. Gerai žinome šią istoriją. Karalius Dovydas, Dievo pašauktas būti tautos ganytoju ir vesti žmones klusnumo dieviškajam įstatymui keliais, išdavė savo pašaukimą ir po svetimavimo su Batšeba pasiuntė jos vyrą į mirtį. Tai siaubinga nuodėmė! Pranašas Natanas iškelia Dovydui prieš akis jo nuodėmę ir padeda ją atpažinti. Tai susitaikinimo su Dievu momentas jam išpažįstant savo nuodėmę. Čia Dovydas buvo nuolankus, čia jis parodė savo didybę!

Besimeldžiantieji šia psalme yra kviečiami jausti tą patį gailesčio ir pasitikėjimo Dievu jausmą, kurį jautė susivokęs Dovydas; kad ir būdamas karalius, jis nebijojo nusižeminti, išpažinti savo nusikaltimą ir atskleisti savo vargingumą Viešpačiui, vis dėlto pasitikėdamas Viešpaties gailestingumo tikrumu. Jis buvo padaręs ne kokią menkutę nuodėmę ar šiek tiek pamelavęs: jis įvykdė svetimavimą ir žmogžudystę!

Psalmė prasideda šiais maldavimo žodžiais: „Pasi-gailėk manęs, Dieve, iš savo gerumo, iš savo beribio gailestingumo sunaikink mano maištingus darbus. Vėl nuplauk ir nuplauk mano kalnę, nuvalyk nuo manęs mano nuodėmę!“ (Ps 51, 3–4).

Maldavimas kreipiamas į Gailestingąjį Dievą, kad jis dėl meilės, tokios didžiulės kaip tėvo ar motinos meilė, pasigailėtų, tai yra dovanotų malonę, parodytų savo palankumą su gerumu ir supratimu. Tai yra vidinis maldavimas, nukreiptas į Dievą, kuris vienintelis gali išlaisvinti iš nuodėmės. Čia pasitelkiami iškaltinami įvaizdžiai: sunaikink, nuplauk, nuvalyk. Šioje maldoje pasirodo tikrasis žmogaus poreikis. Vienintelis dalykas, kurio iš tikrųjų mums šiame gyvenime reikia, yra tai, kad mums būtų atleista, kad būtume išlaisvinti nuo blogio ir nuo jo mirtinų padarinių. Nelaimėi, gyvenimas dažnai verčia mus patirti tokias situacijas; jose

pirmiausia turime pasitikėti gailestingumu. Dievas yra didesnis už mūsų nuodėmę. Nepamirškime to: Dievas didesnis už mūsų nuodėmę! „Tėve, negaliu to sakyti. Aš padariau daug sunkių nuodėmių!“ Dievas yra didesnis nei visos nuodėmės, kurias galime padaryti. Dievas didesnis už mūsų nuodėmę. Pakartokime tai drauge. Visi kartu: „Dievas yra didesnis už mūsų nuodėmę!“ Dar kartą: „Dievas yra didesnis už mūsų nuodėmę!“ Ir dar kartą: „Dievas yra didesnis už mūsų nuodėmę!“ Jo meilė – vandenynas, kuriame galime pasinerti nebijodami, kad būtume nugramzdinti. Dievui atleisti reiškia užtikrinti, kad jis mūsų niekuomet neapleis. Kad ir ką sakytų mūsų širdis – Jis visuomet didesnis už bet ką (plg. 1 Jn 3, 20): Dievas didesnis už mūsų nuodėmę.

Šia prasme tas, kuris meldžiasi pagal šią psalmę, siekia atleidimo, išpažįsta savo nuodėmes, bet tai pripažindamas švenčia Dievo teisingumą ir šventumą. Negana to, prašo, kad būtų apdovanotas malone ir gailestingumu. Psalmininkas pasitiki Dievo gerumu. Jis žino, kad dieviškasis gerumas yra labai veiksmingas, nes Dievas kuria tai, ką sako. Jis neslepia nuodėmės, bet ją sunaikina ir išdildo. Jis išdildo ją nuo pašaknių, ne taip, kaip valomi drabužiai valykloje, kai nunešame ten drabužį, ir dėmė pašalinama. Ne! Dievas išbaltina mūsų nuodėmę iš pačių pašaknių, visiškai! Todėl atgailautojas vėl tampa tyras, panaikinama kiekviena dėmė, ir dabar jis tampa baltesnis už tyriausią sniegą. Mes visi esame nusidėjėliai. Ar tai tiesa? Jei kuris nors iš jūsų nesijaučiate, kad esate nusidėjėlis, pakelkite ranką... Nė vienas nekelia! Mes visi nusidėjėliai.

Mes, nusidėjėliai, gavę atleidimą tampame nauji kūriniai, pilni dvasios ir džiaugsmo. Dabar mumyse prasideda nauja tikrovė: nauja širdis, nauja dvasia, naujas gyvenimas. Mes, nusidėjėliai, kuriems atleista, gavę dieviškąją malonę, netgi kitus galime mokyti nebenusidėti. „Bet, tėve, esu silpnas. Aš vis iš naujo nupuolu“ – „Jei nupuoli, kelkis! Kelkis!“ Ką daro vaikas, kai parpuola? Jis ištiesia savo rankas į mamą, į tėtį, kad jie padėtų jam atsikelti. Darykime tą patį! Jeigu dėl silpnumo nupuoli į nuodėmę, iškelk ranką. Viešpats ją paims ir padės tau atsikelti. Tai yra Dievo atleidimo orumas! Dievo atleidimo orumas yra tai, kad jis mus pakelia, vėl pastato ant kojų, nes jis sukūrė vyrą ir moterį stovėti stačiomis.

Psalmininkas sako: „Sukurk man tyrą širdį, Dieve, ir atnaujink manyje ištikimą dvasią. <...> Mokysiu nusidėjėlius tavo kelių, ir nusidėjėliai sugrįš pas tave“ (Ps 51, 12. 15).

Brangūs broliai ir seserys, Dievo atleidimas yra tai, ko mums visiems reikia, tai didžiausias jo gailestingumo ženklas. Tai dovana, kuria kiekvienas nusidėjėlis, gavęs

atleidimą, pašauktas dalytis su kiekvienu sutiktu broliu bei seserimi. Visiems, kuriuos Viešpats įkurdino būti arti mūsų, šeimos nariams, draugams, bendradarbiams, parapijiečiams – visiems, kaip ir mums, reikia Dievo gailestingumo. Gražu patirti atleidimą, bet taip pat ir jūs, jei norite, kad jums būtų atleista, savo ruožtu atleiskite. Atleisk! Tegul Viešpats mums leidžia Marijos, Gailestingumo Motinos, užtarimu liudyti jo atleidimą, kuris skais-tina mūsų širdį ir perkeičia gyvenimą. Dėkoju.

Gailestingumo Evangelija

2016 m. balandžio 6 d.

Apsvarstę Dievo gailestingumą Senajame Testamente šiandien pradėdame mąstyti apie tai, kaip Jėzus jį įvykdė. Tai buvo gailestingumas, kurį Jėzus, gyvendamas žemėje, nuolat reiškė, vykdė bei skelbė. Sutikdamas minias, skelbdamas Evangeliją, gydymas ligonius, būdamas arti mažiausiųjų ir atleisdamas nusidėjėliams, Jėzus atskleidė meilę, atvirą mums visiems: neatstumdamas nė vieno! Ji beribė ir atvira visiems. Tai tyra, neatlyginama, absoliuti meilė. Tai meilė, pasiekianti viršūnę Kryžiaus aukoje. Taip, Evangelija tikrai yra „Gailestingumo Evangelija“, nes Jėzus yra Gailestingumas!

Visos keturios Evangelijos liudija, jog prieš imdamasis tarnystės Jėzus troško būti pakrikštytas Jono Krikštytojo (plg. *Mt 3, 13–17; Mk 1, 9–11; Lk 3, 21–22; Jn 1, 29–34*). Šis faktas Jėzaus misijai suteikė lemtingą kryptį. Jėzus pasauliui pasirodė ne šventyklos spindesio apsuptytas – nors ir galėjo taip pasielgti. Jis neskelbė apie save trimitų garsais – nors ir galėjo skelbti. Jis neatėjo vilkėdamas teisėjo apdarais – nors ir galėjo vilkėti. Po trisdešimties paslėpto gyvenimo Nazarete metų Jėzus atėjo prie Jordano upės ir atsistojo į eilę laukti kartu su kitais savo tautos žmonėmis, su nusidėjėliais. Jis nesigėdijo, buvo ten kartu su visais, su nusidėjėliais, kad būtų pakrikštytas. Taigi nuo pat savo tarnystės pradžios jis pasirodė kaip Mesijas, priimantis buvimą žmogumi, sujaudintas solidarumo ir gailesčio. Jis pats kalbėjo Nazareto sinagogoje, tapatindamasis su Izaijo pranašyste: „Viešpaties dvasia ant manęs, nes jis patepė mane, kad neščiau Gerąją Naujieną vargdiniams. Pasiuntė skelbti belaisviams išvadavimo, akliems – regėjimo; siuntė vaduoti prislėgtųjų ir skelbti Viešpaties malonės metų“ (*Lk 4, 18–19*). Viskas, ką Jėzus atliko po savojo krikšto, buvo pradinio plano įgyvendinimas – visiems atnešti gelbėjančią Dievo meilę. Jėzus atnešė mums ne neapykantą, ne priešiskumą, o meilę! Gelbėjančią meilę!

Jis tapo mažiausiųjų kaimynu ir skelbė jiems Dievo gailestingumą, kuris yra atleidimas, džiaugsmas ir naujas gyvenimas. Jėzus, Tėvo atsiųstas Sūnus, tikrai yra gailestingumo visai žmonijai laiko pradžia! Stovėjusieji ant Jordano upės kranto ne iš karto suprato Jėzaus gesto svarbą. Pats Jonas Krikštytojas buvo priblokštas tokio Jėzaus sprendimo (plg. *Mt 3, 14*). Bet ne Dangiškasis Tėvas! Jis leido išgirsti savo balsą iš aukštybių: „Tu mano mylimasis Sūnus, tavimi aš gėriusi“ (*Mk 1, 11*). Tokiu būdu Tėvas patvirtino Sūnaus pasirinktą Mesijo kelią, ir Šventoji Dvasia nužengė ant jo balandžio pavidalu. Taigi Jėzaus, Tėvo ir Šventosios Dvasios širdys plaka unisonu, rodydamos visiems žmonėms, jog išganymas yra Dievo gailestingumo vaisius.

Dar aiškiau suprasti didį jo meilės slėpinį galime nukreipdami žvilgsnį į Nukryžiuotąjį Jėzų. Nekaltai mirdamas už mus, nusidėjėlius, jis prašo Tėvo: „Tėve, atleisk jiems, nes jie nežino, ką darą“ (*Lk 23, 34*). Ant kryžiaus Jėzus Tėvo gailestingumui pateikia pasaulio nuodėmę, visų nuodėmę – mano, tavo ir kiekvieno nuodėmes. Ten, ant kryžiaus, jis jas pateikia Tėvui. Ir kartu su pasaulio nuodėme nuplaunamos visos mūsų nuodėmės. Niekas ir nė vienas nėra išskiriamas iš šios Jėzaus aukojimo maldos. Tai reiškia, jog neturime bijoti pripažinti ir išpažinti, kad esame nusidėjėliai. Kaip dažnai sakome: „Tai juk nusidėjėlis, jis padarė tą ir aną...“ ir pasmerkiame kitus. O tu pats? Kiekvienas turėtume savęs paklausti: „Taip, jis nusidėjėlis. O aš?“ Visi esame nusidėjėliai, tačiau mums visiems atleista. Visi turime galimybę gauti atleidimą, kuris yra Dievo gailestingumas. Taigi nereikia bijoti pripažinti ir išpažinti, jog esame nusidėjėliai, nes Sūnus ant Kryžiaus padengė visas mūsų nuodėmes. Jei atgailaudami tai išpažįstame ir juo pasitikime, galime būti tikri sulauksią atleidimo. Sutaikinimo sakramentas nuolat primena mums tą atleidimo galią, einančią iš Kryžiaus ir atnaujinančią mūsų gyvenime gailestingumo malonę, kurią Jėzus mums įgijo! Neturime baimintis vargo – kiekvienas mūsų turime savąjį. Nukryžiuotojo meilės galia beribė ir neišsenkanti. Šis gailestingumas nuplauna mūsų vargus.

Mielieji, šiais Jubiliejiniiais metais prašykime Dievo malonės patirti galią gailestingumo Evangelijos, kuri perkeičia, leidžia mums įžengti į Dievo širdį, mus įgalina atleisti ir žiūrėti į pasaulį geranoriškiau. Jei priimsime prisikėlusio Nukryžiuotojo Evangeliją, jo atnaujinančios meilės galia formuos visą mūsų gyvenimą.

Gailestingumas ir išmaldos davimas

2016 m. balandžio 9 d.

Ką tik girdėta ištrauka iš Evangelijos atskleidžia mums esminį gailestingumo aspektą: išmaldos davimą. Duoti išmaldą gali atrodyti labai paprasta, tačiau turime būti atsargūs, jog šis gestas neprarastų savo svarbos. Iš graikų kalbos kilęs žodis „išmalda“ iš tikrųjų reiškia „gailestingumą“. Todėl išmaldos davimas turi apimti visą gailestingumo apstybę. Kaip gailestingumas, taip ir išmaldos davimas vargstančiųjų kančioms palengvinti pasireiškia įvairiaisiais būdais.

Pareiga duoti išmaldą tokia pat sena kaip Biblija. Au-kojimas ir išmaldos davimas buvo dvi pareigos, kurias pamaldus žmogus privalėjo atlikti. Senajame Testamente randame dvi svarbias ištraukas, kuriose Dievas reikalauja ypatingo dėmesio vargšams: skurstantiems, nepažįstamiems, našlaičiams ar našlėms. Biblijoje tai nuolat pasikartojantis motyvas: vargšas, našlė, nepažįstamasis, svetimšalis, našlaitis... Dievas nori, kad jo tauta globotų šiuos mūsų brolius ir seseris. Netgi sakyčiau, jog jų vaidmuo žinioje apie Dievo šlovinimą auka bei išmaldos davimu yra esminis.

Kartu su įpareigojimu jų nepamiršti pateikiama vertinga nuoroda: „Duok tad jam dosniai ir neapgalestauk širdimi tai darydamas“ (*Ist 15, 10*). Tai reiškia, jog labdarai būtinas vidinis džiaugsmas. Gailestingumo teikimas negali būti našta ar nepatogumas, kurio reiktų greitai atsikratyti. Kiek daug žmonių neduodami išmaldos teisinasi: „Bet kas gi iš to išeis? Jei jam kažką duosiu, galbūt jis nuėjęs nusipirks vyno ir prisigers.“ Jei jis prisigeria, tai todėl, jog neturi kitos išeities! O tu, ką tu darai slapčia, ko niekas nemato? Ir teisi tą vargšą žmogų, kuris prašo tavęs kelių monetų taurei vyno? Mėgstu prisiminti istoriją apie senąjį Tobitą, kuris, gavęs didelę pinigų sumą, pasišaukė savo sūnų ir jį pamokė: „Visiems, vykdan-tiems teisumą, duok išmaldos <...> Nenusuk savo veido nė nuo vieno vargšo, ir Dievo veidas nebus nugręžtas nuo tavęs“ (*Tob 4, 7–8*). Tai labai išmintingi žodžiai, padedantys mums suprasti išmaldos davimo vertę.

Kaip jau girdėjome, Jėzus šiuo atžvilgiu davė mums nepakeičiamą pamoką. Pirmiausia jis prašo mūsų duoti išmaldą nesitikint, kad būsime pašlovinti ir bus žavimasi mūsų dosnumu – daryk taip, kad tavo kairė ranka nežinotų, ką daro dešinė (plg. *Mt 6, 3*). Svarbu ne pasirody-mas, o gebėjimas sustoti ir pažiūrėti į veidą tam, kuris prašo pagalbos. Kiekvienas galime savęs paklausti: „Ar aš galiu sustoti ir pažvelgti į veidą, į akis žmogui, prašančiam manęs pagalbos? Ar galiu?“ Todėl neturime iš-

maldos davimo sutapatinti su skubiai numesta moneta, nežvilgterėjus į žmogų, nestabtelėjus su juo pasikalbėti, nesupratus, ko jam iš tikrųjų reikia. Tuo pat metu turime skirti vargšus nuo įvairių elgetavimo formų, kurios tikriesiems vargšams nepasitarnauja. Taigi išmaldos da-vimas yra meilės gestas tiems, kuriuos sutinkame. Tai nuoširdaus dėmesio gestas tiems, kurie į mus kreipiasi ir prašo mūsų pagalbos. Jis įvykdomas slapta, vien Dievas mato ir supranta atlikto veiksmo vertę.

Išmaldos davimas mums taip pat privalo būti auka. Prisimenu motiną, kuri turėjo tris vaikus – apytiksliai šešerių, penkerių ir trejų metų. Ji visuomet juos mokė, jog reikia duoti išmaldą jos prašantiems žmonėms. Jie pietavo. Kiekvienas valgė Milano kotletą, kaip saka-ma mano tėvynėje – „paniruotą“. Kažkas pabeldė. Vyriausiasis nuėjo atidaryti durų ir sugrįžo: „Mama, ten vargšas žmogus. Jis prašo maisto.“ „Ką darysi-me?“ – paklausė motina. „Duokime jam ką nors, – at-sakė visi. – Duokime jam ką nors!“ – „Gerai. Tu paimk pusę savo kotleto, tu – kitą pusę, tu – dar kitą pusę. Paruošime jam du sumuštinus.“ – „Ach, ne, mama, ne!“ – „Ne? Turi duoti jam ką nors, kas priklauso tau, kas tau kainuoja.“ Tai ir reiškia priartėti prie vargšo. Atsisakau kažko savo, kad atiduočiau tai tau. Aš sakau tėvams: auginkite vaikus mokydami juos duoti išmal-dą tokiu būdu, mokydami būti dosnius tuo, ką turi.

Taigi paverskime apaštalo Pauliaus žodžius savais: „Ir aš jums visur rodydavau, kad, šitaip triūsiant, reikia paremti silpnuosius ir atminti Viešpaties Jėzaus pasa-kytus žodžius: *Palaimingiau duoti negu imti*“ (*Apd 20, 35; plg. 2 Kor 9, 7*).

„Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos“ (*Mt 9, 13*)

2016 m. balandžio 13 d.

Girdėjome Evangeliją apie Mato pašaukimą. Matas buvo „muitininkas“, Romos imperijos mokesčių rinkėjas, todėl visi jį laikė viešu nusidėjėliu. Tačiau Jėzus pašaukia Matą juo sekti ir tapti jo mokiniu. Matas priima pašaukimą ir pakviečia Jėzų kartu su kitais mokiniais vakarienės. Tada ir kyla ginčas tarp fariziejų ir Jėzaus mokinių, kuriems priekaištaujama, jog jie sėdasi prie bendro stalo su muitininkais ir nusidėjėliais. „Tu negali lankytis tokių žmonių namuose!“ – sako fariziejai. Jėzus nesišalina nusidėjėlių, įžengia į jų namus ir sėdasi šalia jų; tai reiškia, jog ir jie gali tapti jo mokiniais. Tai tiesa, buvimas krikščionimis nedaro mūsų nepriekaištingų. Kaip ir mokesčių rinkėjas Matas, kiekvienas iš mūsų pasitiki Viešpaties malone,

nepaisydamas savų nuodėmių. Visi esame nusidėjėliai, mes visi nusidėjome. Pašaukdamas Matą, Jėzus parodo nusidėjėliams, jog jam nesvarbi jų praeitis, socialinė padėtis, visuomenės nuostatos – jis atveria jiems naują ateitį. Kartą girdėjau gražų posakį: „Nėra šventojo be praeities ir nėra nusidėjėlio be ateities.“ Kaip tik tai ir daro Jėzus. Nėra šventojo be praeities ir nėra nusidėjėlio be ateities. Pakanka atsakyti į pašaukimą nuolankia ir atvira širdimi. Bažnyčia nėra nepriekaištingų žmonių bendruomenė. Tai bendruomenė keliaujančių mokinių, kurie seka Viešpačiu žinodami, jog yra nusidėjėliai ir reikalingi jo atleidimo. Taigi krikščioniškas gyvenimas yra nuolankumo mokykla, kuri atveria mus malonei.

Toks elgesys nesuprantamas tiems, kurie teigia esą „teisūs“ ir geresni už kitus. Puikybė ir pasididžiavimas neleidžia žmogui atpažinti išganymo būtinybės ir netgi kliudo matyti gailestingą Dievo veidą bei gailestingai elgtis. Puikybė ir pasididžiavimas yra užtvara, kuri užkerta kelią santykiui su Dievu. Būtent tai yra Jėzaus misija – ieškoti kiekvieno iš mūsų, gydyti mūsų žaizdas ir pašaukti mus sekti juo iš meilės. Jis taip aiškiai sako: „Ne sveikiesiems reikia gydytojo, o ligoniams“ (Mt 9, 12). Jėzus pasirodo esąs geras gydytojas! Jis skelbia Dievo karalystę, kurios atėjimo ženklai aiškūs: jis gydo ligonius, išlaisvina juos iš baimės, mirties ir pikto. Jėzus neišskiria nė vieno nusidėjėlio, nė vieno! Nes gydomoji Dievo galia nežino ligos, kuri negalėtų būti išgydyta. Tai turi suteikti mums pasitikėjimo ir atverti mūsų širdis Viešpačiui, kad jis ateitų ir mus išgydytų. Kviesdamas nusidėjėlius prie savo stalo, jis juos išgydo ir atkuria pašaukimą, kurį jie manė esant prarastą ir kurį fariziejai pamiršo – svečiuotis Dievo puotoje, kaip pranašavo Izaijas: „Galybių Viešpats surengs šiame kalne visoms tautoms puotą su skaniausiais valgiais, puotą su rinktiniais vynais, – pokylį su gardumynais ir grynais, geriausiais vynais. <...> Tą dieną bus sakoma: „Štai šis yra mūsų Dievas! Mes juo pasitikėjome, ir jis mus išgelbėjo! Šis yra Viešpats, juo mes pasitikėjome! Džiūgaukime, linksminkimės, kad jis mus išganė!“ (Iz 25, 6. 9).

Kai fariziejai tarp pakviestųjų išvysta vien nusidėjėlius ir atsako šalia jų sėstis, Jėzus primena jiems, jog ir jie yra svečiai prie Dievo stalo. Taigi sėdėti prie stalo su Jėzumi reiškia būti jo perkeistam ir išgelbėtam. Krikščionių bendruomenėje Jėzaus stalas yra dvejopas: Žodžio stalas ir Eucharistijos stalas (plg. *Dei Verbum*, 21). Tai vaistai, kuriais dieviškasis Gydytojas mus gydo bei maitina. Pirmuoju vaistu – Žodžiu – jis mums apsišviečia ir kviečia kalbėtis tarp draugų. Jėzus nebijojo kalbėtis su nusidėjėliais, muitininkais, prostitutėmis... Ne, jis nebijojo – jis mylėjo kiekvieną! Jo žodis kaip skalpelis įsiskverbia giliai į mūsų širdis, kad išlaisvintų mus nuo mūsų gyvenime tūnančio pikto. Kartais šis

žodis skaudus, nes atskleidžia veidmainystę, demaskuoja netikrus pasiteisinimus bei apnuogina paslėptas tiesas. Tačiau tuo pat metu jis nušviečia ir apvalo, suteikia jėgos ir vilties, stiprina mus mūsų tikėjimo kelionėje. Eucharistija kaip nepaprastai stiprus vaistas maitina mus pačiu Jėzaus gyvenimu. Ji paslaptingu būdu nuolat atnaujina mūsų Krikšto malonę. Priimdami Eucharistiją esame pamaitinami Jėzaus Kūnu ir Krauju, o jis, įeidamas į mus, suvienija mus su savuoju Kūnu!

Baigdamas pokalbį su fariziejais, Jėzus primena jiems pranašo Ozėjo žodžius (Oz 6, 6): „Eikite ir pasimokykite, ką reiškia žodžiai: *Aš noriu pasigailėjimo, o ne aukos*“ (Mt 9, 13). Kreipdamasis į Izraelio tautą, pranašas priekaištauja jai dėl maldų tuštumo ir nenuoseklumo. Nepaisant sandoros su Dievu ir jo gailestingumo, žmonių religingumas dažnai buvo tik „fasadinis“, o ne esminis Dievo įsakymų išgyvenimas. Todėl pranašas pabrėžė: „*Aš noriu pasigailėjimo*“ – ištikimumo širdies, kuri pripažįsta savo nuodėmes, atgailauja ir grįžta į sandorą su Dievu. „*O ne aukos*“ – be atgailaujančios širdies bet koks religinis veiksmas yra tuščias! Šiuos pranašo žodžius Jėzus pritaiko ir žmogiškiesiems santykiams: fariziejai buvo formaliai religingi, tačiau nenorėjo sėstis prie bendro stalo su mokesčių rinkėjais ir nusidėjėliais. Jie nepripažino atgailos ir galimybės išgyti, gailestingumas jiems nebuvo pirmoje vietoje. Nors ir būdami ištikimi Įstatymo saugotojai, jie parodė, jog nepažįsta Dievo širdies! Tai tas pats, kas gavus siuntinį, kurio viduje yra dovana, neišpakavus apžiūrinėti pakavimo popierių, tik išorę ir formą, o ne malonės dovanos branduolį!

Mielieji broliai ir seserys, mes visi esame pakviesti sėstis prie Viešpaties stalo. Priimkime šį kvietimą ir sėskimės šalia Viešpaties kartu su jo mokiniais. Mokykimės žvelgti su gailestingumu ir kiekviename jų atpažinti stalo draugą. Visi esame mokiniai, kuriems reikia patirti guodžiantį Jėzaus žodį ir gyventi juo. Visi turime maitintis Dievo malone, nes iš šio šaltinio kykla mūsų išganymas. Ačiū!

Ašaros nusidėjėlės, kuriai atleista (Lk 7, 36–50)

2016 m. balandžio 20 d.

Šiandien norime stabtelėti ir pažvelgti į vieną gailestingumo aspektą, kuris puikiai pavaizduotas girdėtoje ištraukoje iš Luko evangelijos. Tai istorija apie Jėzaus apsilankymą pas fariziejų Simoną. Simonas troško pakviesti Jėzų į savo namus, nes buvo girdėjęs kitus teigiamai apie jį atsiliepiant, kaip apie didį pranašą. Jiems besėdint prie stalo įėjo viena moteris – visame mieste

pagarsėjusi nusidėjėlė. Netarusi nė žodžio, ji suklypo prie Jėzaus kojų ir pavirko. Savo ašaromis nuplovė Jėzaus kojas, nusausino jas savo plaukais, pabučiavo ir ištepė savo pačios atsineštu kvapniu aliejumi.

Matome dvi figūras: Simoną – uolų Įstatymo tarną, bei nežinomą nusidėjėlę. Pirmasis teisia kitus remdamasis išore, o antroji savo veiksmais išreiškia nuoširdumą. Simonas, nors ir pakvietęs Jėzų į savo namus, nenori susikompromituoti ar susieti savo gyvenimo su Mokytoju. Moteris, priešingai, su meile ir garbinimu visiškai jam save patiki.

Fariziejus neįstengia suprasti, kodėl Jėzus leidžiasi nusidėjėlių suteptamas. Juk jei būtų tikras pranašas, Jėzus juos atpažintų ir, vengdamas būti supurvintas tarsi raupsuotųjų, laikytųsi nuo jų atokiai. Toks požiūris yra tipiškas religijos supratimui, kuris remiasi radikaliu Dievo ir nuodėmės supriešinimu. Tačiau Dievo žodis moko mus skirti nuodėmę nuo nusidėjėlio: nereiktų nusileisti nuodėmei, tačiau nusidėjėliai – mes visi! – esame tarsi ligoniai, kuriems reikia gydymo. Kad galėtų ligonį išgydyti, daktaras turi prie jo priartėti, jį iširti bei paliesti. Žinoma, norėdamas pasveikti, ligonis pats turi pripažinti, jog jam reikia gydytojo!

Jėzus palaiko nusidėjėlę. Jis, laisvas nuo gailestingumo išraiškai kliudančių prietarų, neatstumia jos. Jis, Dievo Šventasis, leidžia jai jį liesti, nebijodamas būti suteptas. Jėzus laisvas, nes yra arti Dievo, gailestingąjo Tėvo. Šis artumas prie Dievo, gailestingąjo Tėvo, suteikia Jėzui laisvę. Maža to, užmegzdamas santykį su nusidėjėle, Jėzus panaikina jos atskirtį, kuriai ją pasmerkė negailestingas fariziejų bei jos bendrapiliečių – tų pačių, kurie ją išnaudojo – nuosprendis: „Atleidžiamos tau nuodėmės“ (Lk 7, 48). Moteris dabar gali „eiti ramybėje“. Viešpats mato jos nuoširdų tikėjimą bei atsivertimą ir visiems skelbia: „Tavo tikėjimas tave išgelbėjo“ (plg.

Lk 7, 50). Vienoje pusėje stovi Įstatymo mokytojo veidmainystė, kitoje – moters nuoširdumas, nuolankumas bei tikėjimas. Mes visi esame nusidėjėliai, tačiau mus dažnai sugundo veidmainystė ir įsitikinimas, jog esame geresni už kitus. Tuomet kitam sakome: „Tik pažvelk į savo nuodėmę...“ Tačiau turime žiūrėti į savo pačių nuodėmes, trūkumus, klaidas, taip pat žvelgti į Viešpatį. Štai gelbėjimo linija: santykis tarp nusidėjėlio „aš“ ir Viešpaties. Jei jaučiu, jog esu teisuolis, tuomet išganingo santykio nėra.

Dar didesnė nuostaba apima sėdinčiuosius prie stalo: „Kas jis toks, kad net nuodėmes atleidžia?“ (plg. Lk 7, 49). Jėzus aiškiai neatsako, tačiau nusidėjėlės atsivertimas visiems akivaizdus, ir tai rodo, jog iš jo kyla Dievo gailestingumo galia, gebanti perkeisti širdis.

Nusidėjėlės istorija moko mus apie ryšį tarp tikėjimo, meilės ir dėkingumo. Jai buvo atleista „daugybė nuodėmių“ ir todėl ji labai myli, o tas, „kam mažai atleista, tas menkai myli“ (plg. Lk 7, 47). Net ir pats Simonas pripažįsta, jog labiau nusikaltęs mylės smarkiau. Dievas kiekvieną iš mūsų apsupo gailestingumo slėpiniu. Iš jo meilės, kuri visuomet pasiekia mus pirma, mes mokomės mylėti. Kaip šv. Paulius prisimena: „Ja jis apipylė mus dėl Mylimojo, kuriame turime atpirkimą jo krauju ir nuodėmių atleidimą jo malonės gausa“ (Ef 1, 6–7). Šiame tekste „malonė“ tapatinama su „gailestingumu“, jos išliejama „gausiai“, pranokstant mūsų lūkesčius, ir taip įvykdomas kiekvienam Dievo skirtas išganymo planas.

Mieli broliai ir seserys, būkime dėkingi už tikėjimo dovaną, dėkokime Viešpačiui už jo didžiulę ir nepelnytą meilę! Leiskimės pripildomi Kristaus meilės: šios meilės mokinyms semiasi ir ja remiasi. Ši meilė gali pamaitinti kiekvieną iš mūsų. Taigi, skleisdami šią dėkingą meilę savo broliams ir seserims namuose, šeimose bei visuomenėje, visiems galime skelbti Viešpaties gailestingumą.

Nauji leidiniai

Kallistos Ware. Jėzaus malda. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2016. – 78 p.

Kaip įžengti į gyvos maldos slėpinį? Kaip nuo lūpomis kartojamos maldos – nuo maldos kaip išorinio veikimo – pereiti prie maldos, kuri būtų mūsų vidinės esaties dalis, tikra proto ir širdies vienybė su Švenčiausiąja Trejybe? Kaip maldą paversti ne vien tuo, ką darome, bet ir tuo, kas esame? Juk pasauliui reikia ne žmonių, kurie kartais sukalba maldą, o žmonių, kurie visą laiką yra malda.

Knygelėje pateikiama praktinių patarimų, kaip kalbėti Jėzaus malda.

Kun. Kęstutis Dvareckas

Palaiminimai

Mąstymai ir maldos, rengtos Nacionaliniam Gailestingumo kongresui 2016 m. gegužės 6–8 d.

I PALAIMINIMAS. Palaiminti turintys vargdienio dvasią, nes jų yra Dangaus Karalystė

Dangaus Karalystė panaši į raugą... garstyčios grūdelė... brangiausią perlą... paslėptą lobį...

Kai niekuo nebegaliu pasigirti, tik silpnumis, sunkumais, klaidomis ir negaliomis, – esu palaimintas būtinybe, poreikiu Tave, Gailestingume... Palaimintas bejėgystę priešintis Tau, Gelbėtojai...

Laimingi beldžiantieji – jiems bus atidaryta... Laimingi ieškantieji – jie atras daugiau, nei tikėjosi...

Palaimintas esu ne tuomet, kai nieko nebetruksta, kai patinku sau ir kitiems, kai esu patenkintas savimi, kai vienintelis rūpestis – kaipgi visa tai išsaugoti ir išlaikyti, o atvirksčiai – kuo daugiau išdaliju, tuo daugiau turiu... kuo mažiau manęs, tuo daugiau Tave man gyvenime, Jėzau...

Tuomet ieškojimas – ne hobis ar laisvalaikio praleidimo forma, o būtinybė, it paskutinis šiaudas išsigelbėti... Tuomet beldimas – ne barbenimas pirštais iš nuobodulio, o kasdienės pastangos Gyventi... Sunku turtingajam patekti į Dangaus Karalystę... sunku turtingajam – kupranugariui lengviau... Kai turėjimas – priemonė būti labiau žmogumi, priemonė tarnauti dalijantis – tampa tikslu, sunku man... mums... kupranugariui lengviau...

Palaiminti turintys vargdienio dvasią, nes jie ieško, beldžia, – palaiminti šimtais namų, brolių ir sesių, palaiminti dieviškomis akimirkomis – it garstyčios grūdėliais, išaugančiais į Dangaus Karalystės medį...

Dieve, savuoju Gailestingumu palieski ir perkeiski mūsų širdis, kad gebėtume atskirti grūdus nuo pelų; gydyki mus ir visą mūsų visuomenę nuo godumo, savanaudiškumo, nepagarbos ir nejautrumo artimui, pasidavėliškumo ir visų pražūtingų polinkių, vedančių į susvetimėjimą bei susiskaldymą. Sutraukyk, Gelbėtojai, mūsų prisirišimą prie netikrų dalykų.

Palaimink, Jėzau Kristau, mus ir visus žmones savąja Dvasia, kad turėdami akis atpažintume Tavąjį veidą kiekviename sutiktajame; kad turėdami ausis girdėtume Meilės įsakymą ir būtume jam jautrūs; kad turėdami rankas laimintume ir apkabintume, o ne grūmotume ir atstumtume; kad turėdami širdis jaustume ir atjaustume. Palaimink mus ilgesiu Dangaus Karalystės, kur tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

II PALAIMINIMAS. Palaiminti liūdintys, nes jie bus paguosti

Liūdesys ypač dabar, kai visi trokštam vien džiaugsmo, dvelkia skausmu, vilties galynėjimusi su beviltiškumu ir savigaila... ir visgi – kada ir koks liūdesys geriau nei džiaugsmas? Kada jis ne merdėjimo, o skausmingo palaiminimo iščios?

Palaimintas liūdesiu esu, kai mano tuščiagarbiai ir trumpalaikiai, į savęs, kitų, į Meilės sunaikinimą vedantys norai pralaimi Dievo norui ir pastangoms mane, mus išgelbėti... Palaiminti liūdesiu, kai esame sustabdomi savęs ar vienas kito naikinimo kelyje...

Palaimintas liūdesiu – kai negaunu to, ko noriu, nes mano gerais norais kelias neretai į niekur, į pražūtį, į pragarą grįstas... keistas aš – dažnai noriu to, ko man visai nereikia, kas mane pavergia, apsunkena, kam nejučia pradedu tarnauti...

Nors ir sunku tą pripažinti – nenubaustas, o palaimintas esu, kai netenku to, ką branginu labiau nei Tave, Jėzau, Gyvenime, Žmogau...

Kai vien norėdamas daugiau turėti dirbu ir stengiuosi, palaimintas mano netekties liūdesys, atgręžiantis mane į Žmogų... į Dievą... į Dangų...

Išlaisvina liūdesys iš visagalybės iliuzijų, iš pražūtingų mėginimų būti Dievu, Teisėju, Vertintoju, išlaisvina, kad būčiau žmogus – Dievo mylimas ne už kažką, o nepaisant visko... Žmogus, kuriuo Dievas rūpinasi, auklėja, kurį augina Dangui... išlaisvina, kad būčiau brolis, sesė, tėvas, motina, draugas...

Kai netenku visko ar visų, ką branginau labiau nei Dievą, ką garbinau ir kam tarnavau, – laimingas aš... nors liūdintis...

Kai pasiklystu, kai nežinau kur link – palaimingas liūdesys moko rinktis Kelią, o ne akligatvį... Kelią vienas pas kitą, Kelią namo, Kelią pas Tėtį...

Laimingas ne tada, kai jūra iki kelių, kai juokiuosi, nors aplinkiniai verkia... Palaimintas gebėjimu verkti su verkančiais, džiaugtis su besidžiaugiančiais...

Viešpatie, atleisk mums ir visiems, kai liūdiname Tave ir savo artimuosius nežmonišku elgesiu. Pasigailėki visų, kurie apleidžia vaikus, išlieja savo apmaudą ir pyktį ant nekaltojo, silpnėsiojo. Stiprink ir guoski vienišus žmones, išsiskyrusius vyrus ir moteris, senelius, ligonius, neigaliuosius. Padėk mums užstoti skriaudžiamuosius ir jiems pagelbėti – išnaudojamiems vaikams, smurtą patiriančioms moterims, benamiams, kaliniams. Palaimink, Jėzau, drąsa gyventi pagal Tavo valią, darant gera kiekvienam sutiktajam. Savuoju Gailestingumu ištirpdyk visus skubotų vertinimų spąstus, visus nesusikalbėjimo ir nejautrumo vienas kitam ledynus. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

III PALAIMINIMAS. Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę

Paprasta, suprantama, žmogiška – beveik instinktyviai į pyktį atsiliepiame pykčiu – kaip šauksi, taip atsilieps? Ir taip, vieningai norėdami gera, skylę lopom dar didesne skylė, meilės stygių ir nežmoniškumą – dar didesniu nežmoniškumu...

Palaiminti mes, kai pykčio ir pretenzijų vietą užima Meilė, kviečianti melstis už kitą, kitokį... net už persekiotojus...

Palaiminti mes, kai, Dievo paliesti, šventųjų mokomi ir užtariami, gebame blogį nugalėti gerumu... užkariauti žemę Meile...

Romumas gydo, pyktis – žudo... ir ne tik kitą... visų pirma mane patį – juk tiek viena, tiek kita tarpsta, bręsta, šakojasi manyje, mano širdyje, lūpose, veiksmuose...

Jei į Tavo pykčio sakinį aš atsiliepsiu įsiskaudinimų ir moralizavimų litanija, jei susireikšminimo kalną mėginu peraugti pykčio kalnynais, net jei man ir pavyksta, vargšas aš... pralaimėjom abu...

Darykite gera tiems, kurie jūsų nekenčia, – taip darydami, jūs kraunate žarijas ant jų galvų...

Taip... mūsų gebėjimas daryti gera smulkus, kuklus – tik žarijos... bet papūtus Dvasios vėjui tarp mūsų skleidžiasi Gailestingumas...

Garsiai rékti ar kantriai melstis?

Aiškinti ir moralizuoti ar klausytis, įsiklausyti ir drauge ieškoti?

Atsukt kitą skruostą ar akis už akį?

Palaiminti mes, kai širdyje gimstantį blogį – o juk iš širdies išeina visa... – nugali Dievo gerumas, Jo Meilė...

Nepralaimėsime darydami gera, mylėdami, iki 77 kartų atleisdami...

Žemę paveldės, o ne įsigis... romieji...

Dieve, stiprink visus, neatsakančius į smurtą smurtu, į pyktį – pykčiu; nebijančius sąžiningai apmąstyti ir apgailėti skausmingos Lietuvos praeities, kad ji niekuomet nebepasikartotų. Savoju Gailestingumu valyki, tvarstyki, gydyki žaizdas, kurias sukėlė išdavystės, kaimynų, artimųjų įskundimai, žudynės... Pasigailėk mūsų, Viešpatie, nes esame ir aukos, ir budeliai. Padėk atpažinti Tavąjį artumą ir juo stiprintis savo gyvenime ir visuose išbandymuose. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

IV PALAIMINIMAS. Palaiminti alkstantys ir trokštantys teismo, nes jie bus pasotinti

Kai trokštu daug, kai alkstu bet ko, kad tik nebejausčiau tuštumos, kad tik užgožčiau spengiančią tylą, kurioje mane kalbina nepažintasis, ignoruotas ir engtas Aš Esu... toli, oi, toli nusiiriam nuo gyvenimo kranto į neišbrendamus konfliktų pelkynus... ir net jei pavyksta gauti tai, ko siekėme, apetitas auga bevalgant... negana... nutukęs, bet alkanas... minioje, bet vienišas... klaidžiodamas po prasmės alkį ir kitokio – žmogiškesnio – gyvenimo troškulį, suprantu: palaiminti alkstantys ir trokštantys teismo, nes jie žino, ko nori, ko prašo, – nes jie stengiasi dėl Jo, – o visa kita pridedama... su kaupu pridedama...

Aš trokštu... kaip žuvis saulėtam krante... ko? Revanšo? Dar vieno šanso? Nuosavos jūros? Didelių namų, kuriuose galėčiau žaisti slėpynes, vis iš naujo slėptis nuo savęs, nuo kito, nuo Dievo?

Palaiminti tie, kurie trokšta ne lėktuvo, o skrydžio, ne stebuklų, o Dievo...

Laimingieji trokšta ne įtaigių imitacijų, surogatų, pakaitalų, o išlaisvinančios, kad ir skausmingos, Tiesos... ir teismo savo darbuose, siekiuose, santykiuose...

Kai jaučiu, kad kažkas ne taip – ne taip gyvenu, nors ir siekiu, – rezultatai apsinkina – laiminamas, o ne baudžiamas esu tikrumo alkiu, bendrystės, tikros draugystės troškimu.

Kai esame šaukiami iš patogaus, pamėgto klystkelio į Kelią, vedantį į susitaikinimą su Dievu, savimi, broliu, sese – palaiminti mes...

Paliesk, Viešpatie, ir atverk užkietėjusias širdis visų, kurie palaiko neteisingus, kitus išnaudojančius sprendimus, lobsta iš kitų neatlyginamo darbo, yra abejingi bedarbiams, kenčiantiems. Jėzau, Tu, kentėjęs už mūsų nuodėmes, paguosk ir atsiųsk pagalbą benamiams, apleistiems vaikams, emigrantams ir karo pabėgėliams, išnaudojamiems.

Stiprinki visus, neabejingus kitų poreikiams, ir jų pavyzdžiu mokyki mus tapti Tavąja pagalba žmogui. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

V PALAIMINIMAS. Palaiminti gailestingieji, nes jie susilauks gailestingumo

Žvelgiant į veidą Gailestingumui:

dyla šarvai, už kurių kartais jaučiuosi ne toks pažeidžiamas, bet klaikiai vienišas;

demaskuojamas kruopščiai slepiamas ribotumas, nes vis dar sergu visagalybės mėginimais;

atskleidžiamas polinkis į šalikeles, kurių karčiamose skandinamas gyvenimas;

išnyra, regis, nepereinami susireikšminimo kalnynai, užstojantys tiek Dievą, tiek Žmogų.

Gailestingumas pražysta ir atsiskleidžia mano įnirtin-gai teisinamo beviltiško bejėgiškumo tirštume... Jis sudygsta karštligiškomis pastangomis iškreiptoje realy-bėj... Realybėje, alsuojančioje akligatviais.

Nebėgant nuo atleidimo prašančio žmogaus – sutinka-mas Dievas. „Atleiskite ir Jums bus atleista“, „duokite ir jums bus duota“, „neteiskite ir nebūsate teisiami“, nes „koku saiku seikėjate, tokiu ir jums bus atseikėta“.

Palaiminti gebantys atleisti, užuot rauginę širdyje nea-psykantą ir nuoskaudas. Palaiminti trokštantys suprasti ir padėti, o ne paskubom nuteisti ir nubausti. Palaiminti išdrįstantys prisiliesti prie kito žaizdų – jie patiria Gai-lestingumo Karaliaus artumą.

Priimti ir dalytis. Gailestingumu. Gailestingumas kviečia Gailestingumui. Gailestingumas gimdo Gailestingumą.

Viešpatie, savuoju Gailestingumu sušildyki širdis visų, nege-bančių atleisti, duoti, neteisti... Pasigailėk mūsų, kai, patys patyrę Tavojo Gailestingumo apstybę, kitus smerkiame ir šal-takraujais žvilgsniais, nuodėmingais veiksmais ar neveiki-mu žudome tuos, kurie kenčia šalia mūsų. Nuginkluoki mus, Viešpatie, savuoju Gailestingumu, kad kovotume ne už teisę mirti, o už teisę gyventi... Drąsink visus, kuriems žinia apie naują gyvybę sukelia išgąstį, sulaikyk, kai kyla noras bausti kitaip manančius, kalbančius ar atrodančius...

Savuoju palaiminimu sutraukyk visų, kurie yra prasikaltę, iš-sisukinėjimų grandines, nes kaltės pripažinimas veda į Tavąjį atleidimą. Palaimink mus ir visą pasaulį Tavo Gailestingumo patyrimu.

Gailestingumo Motina, Švenčiausioji Mergele Marija, užtar-ki mus. Amen.

VI PALAIMINIMAS. Palaiminti tyraširdžiai, nes jie regės Dievą

Kartą sutiktas žmogus guodėsi, kad vaikščiodamas po mišką nebemato jokio grožio – žvelgdamas į dai-liai nauagusį medį, kaip ir dera medkirčiui, jis mintyse skaičiuoja medienos vertę. Panašiai atsitinka ir mums, apipiltiems Dievo malonėmis, žvelgiant į Dievą... Var-totojiškos patirties nugenėti, naudos siekimu įpratę save motyvuoti, mes kaip tas žmogus, kuris nemato medžio, o tik medieną, – nematome Dievo, kuris yra... yra su mumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos...

Kai širdis aptukusi nauda, apsiginklavusi ištvermin-gumu siekiant savų tikslų, o ne Dievo valios atpaži-nimo ir įgyvendinimo, – nebeatome nei Dievo, nei žmonių... tik save...

Tyra širdis nesavanaudiškai žvelgia į kitą ir susitiki-muose su žmonėmis atpažįsta ir patiria gelbstintį Die-vo veikimą.

Tyraširdžiai regi Dievą... prašantį išmaldos prie sena-miesčio šventovių... kenčiantį Lukiškių ar Pravieniškių kamerose... merdintį slaugos ligoninėse... besišypsantį kūdikių ar kūdikiškų suaugusiųjų lūpose... žaidžiantį krykštujančiųjų gretose... Neužsimerkti... neužsi-kimšti ausų... neskubėti vertinti ir kritikuoti... klausy-musi ir paklusnumu Meilei skaidrinti, tyrinti širdį... kad praregėtume... regėtume Dievą...

Dieve, apvalyk mūsų ir viso pasaulio žmonių širdis nuo godumo ir nejautrumo Tau, Pasaulio Gelbėtojai. Savuoju palaiminimu sutraukyk visų priklausomybes kenčiančiųjų grandines... Savuoju artumu gesink visus, pilančius purvą tiek virtualiame, tiek realiame pasaulyje. Pasigailėki visų, ku-rie yra sužeisti nežmoniško žmonių elgesio: visų, patyrusių prievartą, pažeminimus ir išnaudojimą.

Pasigailėk mūsų, Viešpatie: išimk akmeninę širdį, duoki jau-trią, atjaučiančią – gailestingą ir mylinčią. Panardinki mus, mūsų Tėvynę ir visą Pasaulį į savojo gailestingumo gelmes. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

Meldžiame Šventojo Jono Pauliaus II užtarimo:

O Švenčiausioji Trejybė, dėkojame Tau, kad Bažnyčiai padovanojai šventąjį Joną Paulių II ir kad jame nušvito Tėvo švelnumas, Kristaus kryžiaus garbė ir meilės Dvasios švytėjimas. Jis, visiškai atsidavęs Tavo begaliniam gailestingumui ir motiniškai Marijos globai, mums pa-liko gyvą Jėzaus, Gerojo Ganytojo, paveikslą ir nurodė šventumą kaip aukščiausią gyvenimo matą, leidžiantį pasiekti amžinąją bendrystę su Tavimi. Jam užtariant, pagal savo valią suteik tai, ko meldžiame.

VII PALAIMINIMAS. Palaiminti taikdariai, nes jie bus vadinami Dievo vaikais

Dėl „šventos“ ramybės meluoti? Dėl konfliktų baimės išsižadėti ir išsiginti? Tapti bestuburiu pataikūnu, greit susiorientuojančiu įvairiose situacijose ir kalbančiu tik tai, ką kiti nori girdėti, maстанčiu ir besielgiančiu tik taip, kaip kiti tikisi? Kurti taiką savaip interpretuotu Dievo žodžiu ir netikru altruizmu? Kurti ramybę?

Kiek teko dalyvauti besivaidijančiųjų pokalbiuose, au-sis režė kaltinimai ir ilgai puoselėtų, saugotų, įsisenėju-sių nuoskaudų kruša. Abu teisūs ir abu klysta... Kam pritarti, kad taptum taikdariu?

Ar taika ir ramybė yra tikslas, kurio turime siekti bet ko-kiomis priemonėmis, naiviai vildamiesi, kad tikslas pa-teisina priemones, ar tai pasekmė – gyvenimo su Dievu pasekmė... Jo valios vykdymo kasdienybėje vaisius?

Taikos nešėjas... taikdarys... Davatkiškas, fobijose įkalintas žmogus ar nepatogus gydytojas, darantis ne tai, ko norisi, o tai, ką reikia? Kalbantis ne tai, kas guodžia, o sakantis tiesą, kuri yra sveikimo startas? Nebijoti nepatikti... būti sūriam... Dievo klausyti labiau nei žmonių... Taikdarių ramybė ir jėga kyla ne iš žmonių palaikymo, o iš vienybės su Dievu, iš buvimo Dievo mylimais vaikais, pašauktais gyventi, augti ir auginti vykdant Jo valią.

Įtakingųjų vaikai ypatingi... o Dievo?

Palaiminti kuriantys taiką – gyvenime vykdantys Dievo valią...

Palaiminti mes, kai visuose konfliktuose ne vienas kitam įrodinėjam, trokšdami vienas kitą nugalėti, o drauge ieškom Tiesos – Kristaus... kuris atneša laisvę ir taiką... Palaiminti mes, kai išdrįstam užsikrėsti dangiškojo Tėvo skausmu, kai jis kantriai kviečia paklydėlį Namą...

Taikoje su Dievu gimsta tikroji mūsų taika...

Dėkojame Tau, Gelbėtojai, už visus žmones, kurie išdrįso atsilipti į Tavąjį pašaukimą tarnauti ir kasdien rizikuodami savo darbais liudija Tavo Meilę Žmogui. Ačiū už visus, dirbančius misijose, už visus, slaugančius sužeistuosius, už visus ir kiekvieną, nešančią taiką į mūsų širdis, šeimas, bendruomenes, tautas ir visą pasaulį.

Gailestingasis Viešpatie, Taikos Kunigaikšti, įženk į visų, pamėgusių kariauti, širdis. Gelbėk pasaulį nuo Melo Tėvo įtakos. Taikos Karaliene, melski už mus. Amen.

Meldžiame šventosios Faustinos užtarimo:

Jėzau, kuris suteikė šventumo dovaną ištikimajai savo begalinio gailestingumo tarnatei Faustina, suteik jai užtariant malones, kurių tave prašome. Būdami nusidėjėliai, nesame verti Tavo gailestingumo. Todėl tave prašome, dėl šventosios Faustinos atsidavimo bei aukos dvasios ir jai užtariant, išklausyk mūsų su pasitikėjimu išsakytas maldas.

VIII PALAIMINIMAS. Palaiminti persekiojami dėl teisumo, nes jų yra Dangaus Karalystė

Turbūt bet koks persekiojimas, žmogiškai žvelgiant, nemielas... o visgi persekiojam vieni kitus... dėl nuomonių skirtumo, dėl klaidų, kurias sunku atleisti, dėl išvaizdos, neatitinkančios standartų, kartais net dėl tikėjimo... Laimingesni turbūt jaučiamės ne tuomet, kai persekioja, o tuomet, kai pritaria, palaiko – net einančius klystkeliais... Duoti skęstančiajam ranką ar akmenį? Padėti savižudžiui mirti ar gyventi?

Pasaulyje jūsų priespauda laukia... bet būkite drąsūs... aš nugalečiau pasaulį... Persekiojimai neišvengiami...

visiems nepatiksime ir neįtiksim... nors ir labai stengsimės... Tik dėl ko mus persekioja? Dėl mūsų grandiozinių planų, susireikšminimo, įtaigaus melo, gebėjimo manipuliuoti, kategoriškumo, teisuoliškumo, fariziejškumo ar dėl Jėzaus?

Sekant Jėzumi, siekiant Dievo Karalystės ir Jo teisumo, persekiojimas tampa palaiminimu.

Palaiminti mes, kai pyksta, kad nemeluojam... kai apkalba, kad meldžiamės... kai kritikuoja, kad gelbstim, o ne žudom... palaiminti mes, kai dėl Dievo gauname pakentėti, pirmųjų Kristaus sekėjų pavyzdžiu, būkime linksmi ir džiūgaukim, užuot gaudžiai giedoję savigailos litanijas...

Dieve, savuoju Gailestingumu paliesk visus, kurie anksčiau persekiojo arba dabar persekioja teisiuosius, kurie tyli dėl neteisingumo, kurie tuo neteisingumu naudojasi nemokėdami teisingo atlygio, slėpdami mokesčius ar naudodamiesi savo tarnybine padėtimi, – nutrinki visas išnaudojimo schemas. Palaimink mus, Viešpatie, uolumu palaikyti, o ne persekioti; drąsa kovoti su neteisingumu, o ne tūnoti tariamos bejėgystės apkasuose.

Savuoju artumu stiprink visus, persekiojamus dėl Teisumo, ir gydyk jų žaizdas.

Uždek mus, Viešpatie, Dangaus Karalystės ilgesiu, kad dėl gabalėlio žemės neišsižadėtume Dangaus... Palaimink mus, Meile, ištikimybė Tau. Tu gyveni ir viešpatauji per amžius. Amen.

Meldžiame palaimintojo Mykolo Sopočkos užtarimo:

Dieve, Gailestingasis Tėve, Tu leidai palaimintajam kunigui Mykolui tapti Tavo beribio Gailestingumo apaštalu ir karštu Marijos, Gailestingumo Motinos, garbintoju. Jam užtariant, suteik malones, kurių trokštame, kad būtų labiau garbinamas Tavo Gailestingumas ir pasitikima Tavo tėvišku gerumu. Prašome per Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

PABAIGA

Visagali gailestingasis Dieve, priimk mūsų garbinimą ir padėką ir, užtariant Tavo šventiesiems, išklausyk mūsų prašymus, kuriuos su pasitikėjimu išsakėme, apmąstydami Tavo Sūnaus palaiminimus. Duok mums visiems ryžto atsakyti blogio ir Šventosios Dvasios pagalba paremk kiekvieną gerą mūsų pasiryžimą. Prašome per Kristų, mūsų Viešpatį. Amen.

GAILESTINGUMO ISTORIJA

15 eilinis sekmadienis (C)

Įst 30, 10–14; Kol 1, 15–20; Lk 10, 25–37

Būti krikščioniu reiškia mylėti Dievą kaip tėvą, o žmones kaip savo brolius ir seseris. Palyginimas apie gailestingąjį samarietį mums padeda suprasti, jog mūsų artimas yra kiekvienas žmogus, neskirstant pagal rasę, socialinę padėtį ar religiją. Šis palyginimas yra gailestingumo istorija. Kai vienas Įstatymo mokytojas mėgindamas Jėzų paklausė: „Mokytojau, ką turiu daryti, kad laimėčiau amžinąjį gyvenimą?“, Jėzus į klausimą atsakė kitu klausimu, verčiančiu klausiantįjį patį atsakyti sau, kaip mėgdavo daryti Sokratas. Jėzus paklausė: „Kas parašyta Įstatyme? kaip skaitai?“ Tas atsakė, kad ten parašyta, jog reikia mylėti Dievą visomis savo jėgomis, o artimą – kaip save patį. Mylėti Dievą buvo pirmasis ir pats svarbiausias priesakas, kurį kiekvienas tikintysis izraelietis prisimindavo kasdieną melddamasis ir skaitydamas Šventąjį Raštą. Jėzus, kaip ištikimas izraelietis nuoširdžiai patvirtino atsakymą: „Gerai atsakei. Tai daryk ir gyvensi.“ Tačiau Įstatyme nebuvo tokios pastraipos, kuri sietų abu tuos priesakus apie Dievo ir artimo meilę; atrodo, kad ir to meto rabinai nejungė jų kartu, be to, vis dar buvo neaišku, kas yra „artimas“. Abejota, ar ta sąvoka apima tik gimines ir draugus, ar taip pat visus tautiečius ir tos pačios religijos išpažinėjus, ar pagaliau, fantastišku išivaizdavimu remiantis, ši kategorija taikytina ir tavo priešams, svetimšaliams ar stabmeldžiams. Iš visų tų žmonių kas gi iš tiesų buvo tikrasis izraeliečio artimas? Ar gali būti, kad visi be skirtumo būtų „artimi“? Klausėjas pasiteisindamas vėl klausė Jėzaus: „O kas gi mano artimas?“ Jėzus, pabaigęs palyginimą, vėl priverčia Įstatymo mokytoją patį sau atsakyti, jog tas yra artimas, kuris parodė gailestingumą. Jėzus jam tarė: „Eik ir tu taip daryk!“

Įstatymo žinovas dar tebuvo grynų idėjų srityje. Jėzus nužengia į faktų sritį, nes pačios gražiausios idėjos tėra žodžiai, jeigu jos neįvykdomos. Gyvenimas yra kietas žodžių išbandymas, ir patys gražiausi žodžiai daro įspūdį tik tada, kai paskui juos eina nesavanaudiškas ir pasiaukojimu remiamas gyvenimas. Mes turime mylėti vieni kitus. „Kas nemyli, tas pasilieka mirties glėbyje“ (1 Jn 3, 14). Nes tas, kuris yra mirties naguose, ir pats mirtį sėja aplinkui. Jei kas turėtų pasaulio turtų ir, pastebėjęs vargo spaudžiamą brolių, užrakintų jam savo širdį, tai kaip jame pasiliks Dievo meilė? Ar būtų patenkintas sužeistasis, jeigu samarietis būtų tik linguodamas galva kalbėjęs užuojautos žodžius: „Vargšelis, kaip man gaila! Kaip tau taip atsitiko? Nenusimink! Aš tave labai užjaučiu!“ Tokie žodžiai visada dvelktų ironija ir sausu mandagumu. Tačiau samarietis ne jausmais, bet darbais

parodė gailestingumą – neklausė sužeistojo, kokia jo religija ar tautybė, bet pirmiausia apžiūrėjo jo žaizdas. Todėl šv. Jokūbas sako: „Jei brolis ar sesuo neturi drabužių ir stokoja kasdienio maisto, ir kas nors iš jūsų jiems tartų: *Keliatkite sveiki, sušilkite, pasisotinkite*, o neduotų, ko reikia jų kūnui, kas iš tų žodžių?! Taip pat ir tikėjimas: jei neturi darbu, jis savyje miręs“ (Jok 2, 15–16).

Kitų skausmo ir vargo neatjaučia visi tie, kurie, paskendę savo reikaluose, apie kitus nemąsto arba mąsto tik blogai. Todėl užuojautos neturi pirmiausia tie, kurie apimti didelės baimės. Jų mintys užimtos savęs gelbėjimu iš pavojaus, todėl neturi laiko rūpintis kitais. Antra, tie, kurie apimti pykčio ir dega kerštu. Jie yra linkę skaudinti kitus, kad atlygintų už skriaudas, todėl nejaučia skausmo, bet džiaugiasi dėl kitų kančių. Trečia, tie, kurie apsvaiginti puikybės. Niekindami ir žemindami kitus, jie juos laiko blogais, o jų kančias – teisingai užtarnautomis.

Jei artimo meilė lieka tik jausmas, tai nėra jokia meilė. Tačiau viskas gali būti veltui: „Jei išdalyčiau vargšams visa, ką turiu, jeigu atiduočiau savo kūną sudeginti, bet neturėčiau meilės, – nieko nelaimėčiau“ (1 Kor 13, 3). Dangus yra meilėje, o ne piniginiėje. „Palaiminti gailestingieji: jie susilauks gailestingumo“ (Mt 5, 7). Žmonių paskirstymas į avis ir ožius įvyks paskutinę dieną. Iki to laiko mums yra uždrausta tokia klasifikacija.

Gailestingojo samariečio palyginimas yra patrauklus ir uždegantis. Taurios sielos žmogui tuojau kilns klausimas: „Kaipgi aš galėčiau būti samariečiu?“ Gal mūsų kelyje ir ne taip dažnai pasitaikys sužeistas žmogus, tačiau daug yra kitokių nei kulkų ar peilio padarytų žaizdų. Dažnai susiduriame su sužalotomis širdimis, sugriautais gyvenimais. Kartais ta nelaimė atėjo atsitiktinai, kartais iš piktų žmonių, o kartais – dėl jų pačių kaltės, apsileidimo. Kad ir kaip būtų – visi tie žmonės kenčia ir Apvaizdos siųstas gailestingasis samarietis jiems reikalingas! Ar mes norėtume juo būti? Tai priklauso nuo to, kiek turime tikrai nuoširdaus jautrumo ir žmogiškumo. Ar suprasime vienatvės ir apleidimo kančią? Ar įstengsime išvelgti nepasisekimo liūdesį? Ar pajusime nedėkingumo padarytas nuoskaudas kito širdy? Ar matysime ligos atneštą prisilėgimą? Ar suprasime sunkią naštą, kurią žmogus užsidėjo savo nuodėme? Tokių žmonių visur galime sutikti. Kiekviena ašara, kurią nušluostai, kiekviena nuoskauda, už kurią neatsilygini piktu, o nuoširdžiai atleidi dėl Kristaus, kiekvienas džiaugsmas, tavo sukeltas rūpesčio apniauktame veide, kiekvienas švelnus žodis, kiekvienas geras patarimas, kiekviena pagalba, kurią suteiki prislėgtajam, – visa tai tas pats, kas švelniai nušluostyti kraują, ašaras ir prakaito lašus nuo mūsų Išganytojo veido.

GERIAUSIOJI DALIS

16 eilinis sekmadienis (C)

Pr 18, 1–10a; Kol 1, 24–28; Lk 10, 38–42

Ar mes teisingai suprantame Mariją ir Mortą kaip krikščioniškojo gyvenimo simbolius ir ar iš tikro jie reiškia dvi skirtingas nuostatas? Viename pamoksle šv. Augustinas klausia: ar Kristus sakydamas, jog Marija pasirinko geriausiąją dalį, papeikė Mortos tarnybą, kuria ji stengėsi parodyti savo vaišingumą, priimdama Viešpatį kaip svečią? Kaipgi galėtų būti ji papeikta už tai, kad džiaugėsi tokiu svečiu? Jei Kristus žodžiai būtų Mortos papeikimas, žmonės, pasak Augustino, turėtų liautis tarnavę visiems, kuriems ko nors stinga. Tokiu atveju jie turėtų rinktis tik geriausiąją dalį: klausytis žodžių, pilna krūtine traukti saldų mokymo kvapą, atsidėti išganingiems apmąstymams ir nesirūpinti svetimšaliais, tais, kurie stokoja duonos, drabužio, kuriuos reikia aplankyti ar palaidoti. Atrodytų, jog reikia panaikinti gailestingumo darbus ir ugdyti vien tik apmąstymus! Nes jei tai yra geriausioji dalis, kodėl mes jos negriebiame turėdami Viešpatį savo pusėje? Kaip šią geriausiąją dalį, o sykiu ir visokį patarnavimą suprasti? Prisiminkime šv. Jono evangelijos žodžius: „Pradžioje buvo Žodis, tas Žodis buvo pas Dievą, ir Dievas buvo Žodis. <...> Tas Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“ (*Jn 1, 1; 14*). Šis kūnu tapęs Žodis užėjo į Mortos namus, kur buvo viskuo aprūpintas, kaip ir kiekvienas pakeleivis. Tai buvo jo kaip Įsikūnijusiojo priėmimas. Marija, sėdėdama prie Įsikūnijusiojo kojų ir klausydama jo kalbos, atskleidė, kad jų svečias yra daugiau nei tik pakeleivis, kad jis yra Žodis-Dievas.

Abi šios moterys Viešpačiui mielos, abi jos yra jo mokinės. Tai vaizduoja du gyvenimus: dabartinį ir būsimąjį, sielvartų pilnąjį ir nuramintąjį, vargingąjį ir palaimintąjį, laikinąjį ir amžinąjį. Abu gyvenimai yra be kaltės, abu girtini, bet vienas yra triūsos gyvenimas, kitas – ramybės. Morta atspindi dabartinio gyvenimo paveikslą, Marija – būsimąjį. Jei mielai vykdysime pirmąjį, įvyks ir antrasis. Jūs rūpinatės „daugeliu dalykų“ (*Lk 10, 41*); Mortos triūsas jus gaišina; ne tik jus, bet ir mus visus. Nes kas gi galėtų atsakyti šiai tarnybai savo paramą? Kas galėtų atsikvėpti nuo šio rūpesčio? Vykdykime jį be kaltės, vykdykime jį su meile. Triūsas praeina, o ramybė ateina. Bet ramybėn einame tik per triūsą. Tai šv. Augustino interpretacija.

Šv. Augustinas visų pirma nori apginti Mortą nuo visų tų, kurie jos triūsą laiko antrine vertybe ar net kliūtimi krikščioniškojo tobulėjimo kelyje. Mortos triūsos Augustinas regi rūpinimąsi stokojančiu žmogumi. Kristus užėjo į Mortos namus kaip keleivis, kuris vargu ar nešėsi ką

nors su savimi. Keleivinė būseną yra kiekvieno žmogaus žemėje likimas. Kiekvienas esame keleivis, tad kiekvienam reikia užteigos bei visokio patarnavimo: kūninio, dvasinio, socialinio, kultūrinio. Nesirūpinti stokojančiu žmogumi reikėtų paneigti gailestingumo darbus, atmesti pasakojimą apie gailestingąjį samarietį, o drauge atmesti ir Evangeliją. Šv. Augustinas net pajuokia tuos, kurie nusigręžtę nuo svetimšalių, alkanų, nuogų, ligonių, belaisvių, mirusiųjų, o sėdėtų prie Viešpaties kojų. Šiems visiems darbams, kylantiems iš Evangelijos, nuveikti kaip tik ir būtina triūsti, ir niekas negali pasiteisinti šios pareigos atsisakęs, kad vykdytų Evangeliją. Štai kodėl, pasak Augustino, Morta yra Viešpačiui tokia pat miela ir jo mokinė, kaip ir Marija. Mortos triūsas deda sėkmingo rūpinimosi stokojančiu žmogumi pagrindus. Be abejo, šis triūsas praeina, jis yra laikinas, kaip ir visas žemiškasis mūsų gyvenimas, ir todėl, palyginti su amžinąja ramybe, yra mažesnės vertės. Tai, ką daro Morta, vaizduoja visą mūsų būvį. Mes visi esame Mortos. Todėl mūsų triūsas ir rūpestis yra būtini, nes tarnaudami broliui per jį tarnaujame Kristui. Be mūsų pagalbos Jis negalėtų padėti tam, kuris ko nors stokoja. O stokoja kiekvienas – vienas to, kitas ano. Gailestingumo darbai visada aktualūs: svetimšalis stokoja naujos tėviškės; alkanas – duonos plačiausia to žodžio prasme; nuogas – drabužio, atitinkančio klimatą ir žmogiškąjį orumą (juk maišu nuogo nepridengsi!); belaisvis – tam tikros socialinės padėties. Įsakydama rūpintis stokojančiu žmogumi, Evangelija savaime įsako rūpintis kultūriniu pagrindu. Rūpintis reiškia ne tik sielotis savo viduje, bet ir aprūpinti.

Mes visi esame Morta, Marijos dalies laukiame. Esame dar tik pakeliui. Niekas istorijos būvyje nesėdi ir negali sėdėti prie Viešpaties kojų, tarsi jau būtų užbaigęs istoriją. Visiems gresia tie patys pavojai žemės kelyje pasiklysti. Marijos būseną yra kelio pabaiga. Mortos triūsas yra tai, kas esame, o Marijos ramybė prie Viešpaties kojų – tai, ko laukiame. Tačiau žvelgdami į gyvenimą Viešpaties akimis, mes turime turėti teisingą vertybių skalę. Kad Morta uoliai stengiasi gerai pavaišinti Jėzų ir jo mokinius, pagirtina. Jėzui niekuomet nebus per daug dėmesio, pagarbos ir meilės. Tačiau Mortos uolumas nėra visiškai be priekaištų. Anot šv. Bonaventūro, Morta, nors turėjo labai gerą valią, be saiko triūsė, nereikalingai zujo, per karštai plušėjo. Žinoma, Jėzus džiaugėsi tokiu maloniu vaišingumu, tačiau nenorėjo, kad visas dėmesys būtų skirtas tik patarnavimui. Jis atėjo į šių seserų namus ne gardžiai pavalgyti, o mokyti, skelbti įsikūnijusį Žodį ir laimėti sielas amžinajam gyvenimui. Todėl Jėzus tik švelniai pamoko per daug vaišingą šeimninę: „Morta, Morta, sielojiesi daugeliu dalykų, o reikia tik vieno.“

Kartais žmogui vykdant žemiškus darbus gresia trys negerovės – perdėtas rūpestingumas, vidinis sumišimas ir per didelis atsidavimas išoriniams reikalams. Dažnai rūpinamasi net dėl savo pačių šlovės. Apsėda nerimas bei sumišimas, bijomasi nepasisekimo, bet nebijoma nusikalsti Dievui. Uoliai plušama, veikiama, bet pamirštama svarbiausia – sielos gerovė. Šv. Pranciškus

norėjo, kad jo broliai per darbus neprarastų noro melstis, džiaugtis bei susikaupti. Kristus norėjo, kad jo visų pirma būtų klausoma. Klausyti – tai vykdyti, kad pasėtoji Dievo žodžio sėkla sudygtų mūsų širdyse gerumo darbais. Kas pasirenka Dievo valios vykdymą, tas pasirenka pačią geriausią dalį, kuri niekada nebus atimta ir dėl kurios niekada nereiks gėdytis.

IŠ MEILĖS KYLANTIS PAŽADAS

17 eilinis sekmadienis (C)

Pr 18, 20–32; Kol 2, 12–14; Lk 11, 1–13

Kaip testamentą palikęs mums „Tėve mūsų“ malda, Išganytojas dar pridūrė: „Prašykite, ir jums bus duota“ (*Lk 11, 9*). Tai tobuliausia malda. Ji užima centrinę vietą Šventajame Rašte. Pirmosios krikščionių bendruomenės Viešpaties malda kalbėdavusios tris kartus per dieną. Tačiau Jėzus mums paliko ne mechaniškai kartotinę formulę. Tam reikia ir Šventosios Dvasios veikimo. Kas kalba „Tėve mūsų“ malda, tą turi lydėti atviras ir tvirtas pasitikėjimas, nuolankumas ir džiugus tikrumas. Mes galime Dievo šauktis: „Tėve“. Jį mums apreiškė žmogumi tapęs jo Sūnus, Krikštu mes tapome viena su Kristumi, tapome Dievo įvaikiais.

„Tėve mūsų“ maldoje skamba septyni prašymai. Trijų pirmųjų prašymų objektas yra Tėvo garbė: kad visiems būtų šventas Jo vardas, kad ateitų Jo karalystė, kad išsipildytų Dievo valia. Kiti keturi prašymai išreiškia mūsų troškimus: kad mums netrūktų maisto, kad būtume išgydyti nuo nuodėmės ir kad Jis padėtų mums kovoje už gėrio pergalę prieš blogį.

Melsdamiesi: „Teesie šventas Tavo vardas“, mes įsitraukiame į Dievo planą, kad Jo vardas – apreikštas Mozei, o vėliau Jėzuje – būtų šventai išpažįstamas per mus ir mūmyse, kiekvienoje tautoje ir kiekviename žmoguje.

Antrame prašyme Bažnyčiai pirmiausia rūpi Kristaus sugrįžimas ir galutinis Dievo karalystės atėjimas. Ji taip pat meldžiasi, kad Dievo karalystė augtų „šiandien“ – mūsų gyvenimo dienomis.

Trečiu prašymu mes meldžiame Tėvą suvienyti mūsų valią su jo Sūnaus valia, kad būtų įvykdytas Jo išganymo planas pasaulio gyvenime.

Ketvirtu prašymu: „Duok mums“, būdami vienybėje su savo broliais, reiškiamo sūnišką pasitikėjimą savo dangiškuoju Tėvu. „Mūsų duonos“ reiškia mūsų visų

pragyvenimui būtiną žemišką maistą, taip pat ir gyvenimo Duoną: Dievo žodį ir Kristaus Kūną.

Penktu prašymu maldaujame Dievo gailestingumo dėl mūsų kalčių, bet mūsų širdis jis pasieks tik tada, kai, sekdami Kristaus pavyzdžiu ir jo padedami, gebėsime atleisti savo priešams.

Sakydami: „Ir neleisk mūsų gundyti“ prašome Dievo, kad jis neleistų mums pasukti į nuodėmę vedančiu keliu. Tuo prašymu maldaujame gebančios atskirti ir stiprios Dvasios; prašome malonės, kad išliktume budrūs ir išvertume iki galo.

Paskutiniu prašymu „gelbėk mus nuo pikto“ krikščionis drauge su Bažnyčia meldžia Dievą, kad leistų išvysti Kristaus jau pasiektą pergalę prieš „šio pasaulio kunigaikštį“, Sėtoną, Dievo ir Jo išganymo planui asmeniškai besipriešinantį angelą.

Baigiamuoju „Amen“ tariame savo „Fiat“ septyniems prašymams: „Taip tebūna!“

Gandis rašė: „Aš nesu knygos ir mokslo žmogus, paprasčiausiai stengiuosi būti maldos žmogumi. Malda išgelbėjo mano gyvenimą. Be maldos prarasiau prasmę. Ir jeigu nepaisant visų išbandymų aš neprarandu sielos ramybės, tai todėl, kad malda teikia ramybę. Galiu gyventi keletą dienų be maisto, tačiau be maldos – ne. Malda yra raktas ryte ir skląstis vakare. Malda yra šventa sąjunga tarp Dievo ir žmonių.“ Melstis galima visada: krikščionio laiko atskaita yra prisikėlęs Kristus, kuris, kad ir kokios audros būtų, pasilieka „su mumis per visas dienas“ (*Mt 28, 20*). Mūsų laikas yra Dievo rankose. Malda yra gyvybinis poreikis. Ne mažiau tuo įtikina priešingas argumentas: jei nesileidžiame Dvasios vadovaujami, vėl patenkame į nuodėmės vergiją. Malda ir krikščioniškas gyvenimas yra neatskiriami, nes juos jungia ta pati meilė ir tas pats iš meilės kylantis Viešpaties pažadas: „Ko tik prašytumėte Tėvą mano vardu, jis visa jums duotų. Aš jums tai įsakau: vienam kitą mylėti!“ (*Jn 15, 16–17*).

GODUSIS SKRIAUDŽIA PATS SAVE

18 eilinis sekmadienis (C)

Koh 1, 2; 2, 21–23; *Kol* 3, 1–5. 9–11; *Lk* 12, 13–21

Daugelis žmonių, tikėdamiesi laimę pasiekti, veržiasi į turtus, į garbę, į gyvenimo pomėgius. Tiesa, žmogui reikia, kad būtų aprūpinti jo būtiniausi kasdienės duonos reikalai. Bet ar tikroji laimė glūdi turtų, garbės ir gyvenimo linksmybių pertekliuje? „Visi rūpinamės įsigyti lobį; dar labiau stenkitės gražiais darbais nusipelnyti gerą vardą, kuris yra brangesnis už sidabrą ir auksą“, – sakydavo vysk. K. Paltarokas.

Niekas žemėje taip neviešpatauja žmonių protams ir neužvaldo tiek širdžių, net tarp žmonių, save laikančių krikščionimis, kaip turtas ir pinigai. Net mažame apaštalu būrelyje buvo vienas, kuris už trisdešimt sidabrinių, net ne auksinių monetų, išdavė Viešpaties Sūnų į priešų rankas. Dažnai žmonės susitikę vienas kito klausia: ar jis turtingas? Tačiau niekas neklausia, ar jis protingas ir geras žmogus. „Niekas negali tarnauti dviem šeimininkams: arba jis vieno nekės, o kitą mylės, arba prie vieno bus prisirišęs, o kitą nieku vers. Negalite tarnauti Dievui ir Mamonai“ (*Mt* 6, 24), kadangi tai du priešingi dalykai. Pasak šv. Jono Auksaburnio: „Kristus sako: gailėkis vargšų, o mamona nori įtikinti: atimk ir tai, ką jie turi. Kristus sako: išdalyk savo turtą vargšams, o mamona, priešingai – imk ir tai, ką vargšai turi.“

„Kas geidžia pralobti, pakliūva į pagundą ir į spąstus bei į daugelį neprotingų ir kenksmingų aistrų, kurios žmones sugadina ir pražudo. Visų blogybių šaknis yra godulystė. Kai kurie, jai pasidavę, nuklydo nuo tikėjimo ir patys save drasko daugybe kančių“ (*1 Tim* 6, 9–10).

Kokia nauda iš turto, jei dvasia yra skurdi. Ne turtai pražudo turtuolį, bet turtų panaudojimas. Smerkiamas ne turtas, bet vergavimas jam. Kai žmogaus elgesį lemia materialinės naudos arba asmeninio išskaičiavimo motyvai, išsiugdomas savanaudiškumas. „Iš kur atsiranda karai, iš kur tarp jūsų kivirčiai? Ne iš kur kitur, tik iš jūsų užgaidų, kurios nerimsta jūsų sąnariuose. Geidžiate ir neturite? Tuomet žudote. Pavydite ir negalite pasiekti? Tuomet kovojate ir kariaujate“ (*Jok* 4, 1–2).

Godusis skriaudžia savo artimą, nes godumas neleidžia sušelpiti stokojančio, o tai sunki nuodėmė. Godusis skriaudžia pats save. Tas, kuris kraunasi turtus, kad turėtų malonumo iš jų turėjimo, peržengia Išganytojo įsakymą: „Darykitės bičiulių su apgaulinga Mamona, kad, galui atėjus, jie priimtų jus į amžinąsias padangtes“ (*Lk* 16, 9).

Godumą lydi *išdavystė* – tėvynės, draugų, tėvų, meilės. *Suktybė* – negalėdami praturtėti teisėtu keliu, daug kas griebiasi suktybių: padirbinėja pinigus ir prekes, klastoja dokumentus, paperka atsakingus asmenis, griaua kitų gerovę, kad pasipelnytų iš jų pražūties. *Apgaulė* – kai meluojama ir klaidinami žmonės. *Melaginga priesaika*. Godusis pamaži praranda savo sąžinę, todėl lengva širdimi melagingai prisieikia, kad apgintų turimą turtą arba įsigytą naują. Teismuose galima sutikti minias liudininkų, kurie neteisingai liudija už pinigus. *Susikrimitimas*. Jeigu godusis yra pasiryžęs parduoti savo sąžinę ir savo sielą už pinigus, sunku įsivaizduoti, kas dedasi jo viduje, kai jo turtams gresia pavojus arba kai jis juos praranda. Nemažai yra atsitikimų, kai turtuolis, praradęs savo gėrybes, įpuola į depresiją ir atima sau gyvybę. *Prievarata*. Godusis, negalėdamas įsigyti turtų nei melu, nei suktybėmis, nei kitais panašiais būdais, pagaliau griebiasi prievaratos: arba atvirai puola, plėšdamas svetimas gėrybes, kaip kad daro plėšikai arba tautos karo metu; arba sudaro aplinkybes, kurių verčiami savininkai turi išsižadėti savo gėrybių godžiojo naudai. Taip daro tautos skelbdamos ekonominius boikotus vienos kitoms; taip daro gamyklos ir kompanijos norėdamos priversti darbininkus dirbti už mažesnę atlygį. *Negailėstingumas*. Godusis yra panašus į akmeninę ar metalinę statulą, kuri stovi turgaus viduryje. Jos akivaizdoje gali vykti skaudžiausios tragedijos, gali žmonės lieti kraują, dejuoti ir mirti, statula nesujudės, neištis nelaimingiems pagalbos rankos. Toks yra godusis: jo nesujaudina žmonių skausmai, vargai ir ašaros, jis visuomet pasilieka šaltas kaip tas auksas, kuriame jis laiko paskandinęs savo širdį.

„Šio pasaulio turtuoliams įsakyk, kad nesididžiuotų ir nesudėtų vilčių į nepatikimus turtus, bet viltųsi Dievu, kuris apščiai visko mums teikia mūsų džiaugsmui. Tegu jie daro gera, lobsta gerais darbais, esti dosnūs, dalijasi su kitais. Šitaip jie padės gerus pamatus ateičiai, kad pasiektų tikrąjį gyvenimą“ (*1 Tim* 6, 17–19).

Patarlė sako: „Kas duoda neturtėliams, tasai skolina Viešpačiui. Tik tas turtas yra geras, kuriuo kitiems gera padaroma.“

Mes niekada nebemylėtume Betliejaus Kūdikelio, kaip dabar mylime, jei jis nebūtų gimęs tokiaime šiurkščiaime neturte. Nemylėtume Nukryžiuotojo taip karštai, jei jo neturtas nebūtų taip ryškiai išreikštas ant kryžiaus. Kristaus neturtas Betliejaus prakartėlėje ir Kalvarijoje ant kryžiaus dvasinguosius vargdienius, jo sekėjus, padarė turtingus amžinybėje.

Parengė mons. Artūras Jagelavičius

Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmė

Vilniuje

Gegužės 29 d. Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmė pradėta šv. Mišiomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Joms vadovavo arkivyskupas Gintaras Grušas.

Homilijoje ganytojas kvietė žvelgti į Jėzų, kuris Eucharistijoje mums dovanoja save patį, ir klausti, kiek mes pasirengę Jam atiduoti. Komentuodamas šv. Mišių skaitinius arkivyskupas ragino prisiminti, jog Dievas mus visuomet kviečia įnešti savo indėlį, dalyvauti dalijant jo malones, įgyvendinant jo sprendimus. Į Jėzaus raginimą apaštalams: „Jūs pamaitinkite alkaną minią“, apaštalai atsiliepia atnešdami vos kelis kepalėlius duonos. Bet šie keli kepalėliai – viskas, ką jie turėjo, – Dievui laiminant pasotino didžiulę minią. Šiandien taip pat atrodo, jog esame per silpni, stokojame reikalingų išteklių, kad pajėgtume išspręsti problemas, su kuriomis susiduria mūsų pasaulis. Arkivyskupas homilijoje priminė, kad Dievui nėra neįmanomų dalykų, tai liudija ir Eucharistijos slėpinys. Sekdami apaštalų pavyzdžiu turime pasitikėti ir patikėti mūsų reikalus Jėzui, tačiau visuomet reikalingas mūsų indėlis ir bendradarbiavimas.

Po šv. Mišių iš arkikatedros į Aušros Vartus pajudėjo tradicinė procesija su Švenčiausiuoju Sakramentu, kurį giesmėmis šlovino grigališkojo choralo giedotojai iš Vilniaus ir Kauno, Arkikatedros jaunimo choras, Šventosios Dvasios, Šv. Kazimiero ir Šv. Teresės bažnyčių choristai. Eucharistijoje esantį Jėzų lydėjo šiais metais pirmąją Komuniją priėmę vaikai, ryšėdami mėlynas eucharistiniu ženklų papuoštas skareles, įvairių kongregacijų vienuoliai ir vienuolės bei parapijų atstovai, nešini šventųjų globėjų vėliavomis. Procesijai vadovavo arkivyskupas Gintaras Grušas, dalyvavo vyskupas Arūnas Poniškaitis ir Vilniaus miesto kunigai.

Prie keturių stotelių – arkikatedroje, prie Šv. Paraskevės cerkvės, Šv. Kazimiero bažnyčios ir Aušros Vartuose – buvo giedamos keturių Evangelijų ištraukos prašant, kad Šventoji Dvasia, kuri įkvėpė evangelistus, savo dovanomis apdovanotų ir Vilniaus miestą, ir visą pasaulį. Procesijai priartėjus prie Aušros Vartų, nuo kaitrios saulės besislapstančius žmones atgaivino švelnus lietus, tarsi patvirtindamas duonos padauginimo Evangelijoje atskleistą Jėzaus rūpestį dėl žmonių. Iškilmė pasibaigė iškilmingai palaiminus su Švenčiausiuoju Sakramentu ir giesme Švč. Mergelei Marijai, Gailestingumo Motinai.

Kaune

Gegužės 29-osios sekmadienį, švenčiant Švč. Kristaus Kūno ir Kraujo iškilmę, į Kauno gatves išėjo tradicinė Devintinių procesija su Švenčiausiuoju Sakramentu. Šios procesijos mieste vyksta antrą dešimtmetį. Pirmoji buvo surengta 2001 m. Kauno senamiestyje praėjus metams po Lietuvos II Eucharistinio kongreso, kuriame buvo atgaivinta procesijos su Švenčiausiuoju Sakramentu tradicija.

Šiomet Devintinių procesija, kurią organizavo Kauno arkivyskupijos kurija, sujungė dvi bazilikas: prasidėjo po iškilmingos Eucharistijos Kristaus Priskėlimo bazilikoje Žaliakalnyje ir vėliau tęsėsi per miesto centrą ir senamiestį pagrindinėmis gatvėmis – Laisvės alėja ir Vilniaus gatve, o baigėsi vyskupo sosto bažnyčioje – Kauno arkikatedroje bazilikoje.

Keturiose vietose – prie Šv. arkangelo Mykolo (Įgulos) ir Šv. Gertrūdės bažnyčių, prie Istorinės prezidentūros bei arkivyskupijos Jaunimo centro Vilniaus gatvėje – procesijos dalyviai sustojo pagarbinti Švenčiausiojo Sakramento ir

Paskirtas naujas Panevėžio vyskupas

Gegužės 20 d. Šventasis Tėvas Pranciškus naujuoju Panevėžio vyskupu paskyrė dabartinį Telšių vyskupijos augziliarą Genadijų Liną Vodopjanovą OFM. Kol paskirtasis vyskupas perims vyskupijos valdymą, vyskupijai toliau vadovaus arkivyskupas Lionginas Virbalas SJ apaštališkojo administratoriaus teisėmis.

Genadijus (vienuolinis vardas Linas) Vodopjanovas gimė 1973 m. birželio 8 d. Neringoje, Telšių vyskupijoje. Baigęs vidurinę mokyklą Nidoje, įstojo į Mažesniųjų Brolių vienuolyną Kretingoje. Nuo 1992 iki 1993 metų atliko noviciatą Kennebunkporte, Maine (JAV).

1993 m. birželio 4 dieną davė pirmuosius pranciškonų įžadus. Nuo 1993 iki 1995 metų mokėsi Kauno kunigų seminarijoje, studijuodamas Vytauto Didžiojo universitete, Teologijos fakultete. Nuo 1995 iki 2000 metų studijavo Italijoje, Veronos Šv. Bernardino teologijos institute prie Popiežiškojo Šv. Antano universiteto Romoje ir 2000 m. gegužės 26 d. įgijo teologijos bakalauro laipsnį. 1996 m. rugpjūčio 15 d. davė amžinuosius įžadus, pasirinkdamas vienuolinį Lino vardą. 2000 m. liepos 15 d. buvo išventintas kunigu. Įkardiuotas Mažesniųjų Brolių Lietuvos Šventojo Kazimiero provincijoje.

2000 m. buvo paskirtas Kretingos parapijos vikaru. 2001–2004 m. ėjo Kretingos Viešpaties Apreiškimo vienuolyno gvardijono pareigas. 2003–2004 m. dirbo Kretingos parapijos klebonu, 2004–2007 m. – Šiaulių Kryžių kalno vienuolyno gvardijonu. 2007–2010 metais ėjo noviciato magistro pareigas. 2007 m. išrinktas Lietuvos Mažesniųjų brolių Šventojo Kazimiero provincijos viceministru 2007–2013 m. kadencijai. Nuo 2010 m. ėjo Kretingos parapijos klebono pareigas.

2012 m. vasario 11 d. popiežius Benediktas XVI tėvą Genadijų Liną Vodopjanovą paskyrė Telšių vyskupijos

vyskupu augziliaru, suteikdamas jam Quizos vyskupo titulą. 2012 m. balandžio 14 d. Kretingos Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčioje buvo konsekruotas vyskupu ir paskirtas Telšių vyskupo generalvikaru. 2014 m. spalio 28 d. išrinktas LVK Vienuolijų reikalų komisijos pirmininku.

-P-

Šventimai

Telšių vyskupijoje

Birželio 1 d. Telšių vyskupijos vyskupas Boruta SJ kunigais įšventino: **Rolandą Kazlauską, Vidmantą Daugėlą, Audrių Undraitį.**

Gegužės 31 d. Telšių vyskupas augziliaras Linas Vodopjanovas OFM diakono šventimus suteikė **Donatui Litvinui ir Antanui Budreckui.**

Kaišiadorių vyskupijoje

Birželio 3 d. Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedroje Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas kunigu įšventino Kaišiadorių vyskupijos diakoną **Povilą Slaminiį** (gim. 1989 m.).

Vilniaus arkivyskupijoje

Gegužės 28 d. Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijoje arkivyskupas Gintaras Grušas diakonu įšventino **Renatą Švenčionį.**

-kasab, vilnensis.lt, Kš-

Paskyrimai

Kaišiadorių vyskupijoje

Neopresbiteris **Povilas Slaminiis** paskirtas Širvintų parapijos vikaru.

Kunigas **Vidas Bernardas Sajeta**, iki šiol ėjęs Širvintų parapijos vikaro pareigas, išleistas dirbti pastoracinį darbą į Šiaulių vyskupiją. -Kš-

Vilkaviškio vyskupijoje

Kun. **Juan Alejandro Dielinikaitis** atleistas iš Sangrūdės Šv. Kūdikielio Jėzaus Teresėlės parapijos klebono pareigų ir išleistas gyventi Marijampolės specialiuosiuose socialinės globos namuose.

buvo juo palaiminti. Čia miestui paskelbtos keturios Evangelijos, trumpomis kunigų homilijomis pakviečiant įsimąstyti, ką Dievo žodis gyvai sako mūsų šiandienai.

„Švęsdami Dievo Kūno ir Kraujo šventę, švenčiame Dievą, esantį su mumis“, – sveikindamas gausiai susirinkusią bendruomenę sakė vysk. K. Kėvalas, kuris vadovavo Devintinių Eucharistijos liturgijai Kristaus Prisikėlimo bazilikoje. Eucharistiją koncelebravo Kauno arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius, Jėzaus Draugijos Lietuvoje ir Latvijoje provincijolas t. Gintaras Vitkus SJ, kun. Gintaras Blužas, kun. Artūras Kazlauskas ir kiti kunigai iš beveik visų miesto parapijų bei rektoratų.

Sakydamas homiliją, vysk. K. Kėvalas atkreipė dėmesį, jog šios išskilmės – tai proga padėkoti Dievui, pasirinkusiam tokį būdą – per Eucharistiją atiduodant save – pasilikti su žmogumi. „Atiduoti savo kūną – tai atiduoti savo gyvybę“, – sakė ganytojas, mintimis nukeldamas į istorinį laiką, kai Jėzus sėdo su mokiniais valgyti Paskutinės vakarienės. Mes, žmonės, esame greiti viską pamiršti – Dievas niekada nepamiršta žmogaus. Jis nuolat sudabartina savo meilę – atiduoda save per Eucharistiją. Pasak ganytojo, nepasinaudoti šiuo Dievo siūlomu valgiu – tai labai nuskriausti save. Šiame valgyje jau dabar atrandame Dievo karalystės džiaugsmą ir paguodą, būname viename kūne su Kristumi ir su Bažnyčia.

Išstačius ir pagarbinus Švenčiausiąjį Sakramentą vėliau iš Kristaus Prisikėlimo bazilikos prasidėjo Devintinių procesija. Į miesto gatves Švenčiausiąjį Sakramentą monstracijoje nešė Kauno kunigų seminarijos klierikai, dalyvavo arkivyskupijos ganytojai, seserys vienuolės, parapijų atstovai su savo vėliavomis.

Kalno pamokslo palaiminimus iš Evangelijos pagal Matą prie Įgulos bažnyčios paskelbęs kun. Artūras Kazlauskas vėliau savo žodyje pakvietė nešti šios Evangelijos žinią – Jėzaus palaiminimus savo miestui ir taip laiminti jį.

Laisvės alėjoje procesijos dalyviai sustojo prie Šv. Gertrūdės rektorato. Čia Evangeliją pagal Morkų apie Jėzų, susodinusį minias klausyti Jo žodžio, vėliau ją stebuklingai pamaitinusio, paskelbė kun. Kęstutis Kazimieras Brilius MIC. Tėvas marijonas atkreipė dėmesį į dažnai šiandien vartojamą žodį „ekonomija“ bei „atvirkščią ekonomiją“ Evangelijoje. Nuo pat vaikystės mokėmės daugybės, mokėmės gauti vis daugiau, bet sunkiau sekėsi išmokti dalybos.

Prie Istorinės prezidentūros miestui nuskambėjo Evangelijos pagal Luką ištrauka apie Jėzų, susėdusį su apaštalais valgyti Paskutinės vakarienės. Ją skelbęs kun. Gintaras Vitkus SJ atkreipė dėmesį, jog šiais laikais labai rūpinamės valgio kokybe, valgymo kultūra, suprantame, koks svarbus yra pabuvimas prie stalo kartu: ten reiškiasi žmonių meilė, bendrystė. Eucharistija yra ypatinga puota, kai dalijamasi Duona, kuri ateina iš Dievo rūpesčio dėl žmogaus.

Jėzus kaip vynmedis ir pakvietimas būti gyvomis jo šakelėmis skelbtas Evangelijoje pagal Joną prie arkivyskupijos Jaunimo centro miesto senamiestyje, tarp visai netoliese įsikūrusių miesto kavinių ir jų lankytojų sekmadienio vidurdienį. Evangeliją paskelbęs mons. Adolfas Grušas kvietė įsimąstyti į Jėzaus žodžius. Jėzus duoda naują gyvenimo suvokimą: esame Jo šakelės, tai yra tie, su kuriais Jėzus dalijasi savo gyvybės syvais. Tie syvai yra meilė ir atvirumas visiems.

Devintinių procesija baigta Kauno arkikatedroje bazilikoje. Sugiedojus padėkos himną „Tave, Dieve, garbinam“ ir pagarbinus Švenčiausiąjį Sakramentą visiems suteiktas palaiminimas gyvenimo kelionei su Viešpačiu.

-viltneis.lt, kait-

Kauno arkivyskupijos kunigų konferencija

Gegužės 18 d. Kauno kurijoje vyko arkivyskupijos kunigų nuolatinio ugdymo konferencija. Joje kunigai supažindinti, kaip religinės bendruomenės galėtų dalyvauti konkursuose paramai gauti iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų bei kitų projektų, aptartos sielovados aktualijos, pristatyti artimiausi renginiai, aktualūs leidiniai.

Apie galimybę religinėms bendruomenėms, kaip nevyriausybinėms organizacijoms, dalyvauti konkursuose dėl ES paramos konferencijoje kalbėjo verslo konsultavimo specialistės Rasa Morkūnaitė bei Aurelija Raščiuvienė (VšĮ „Ekonominių tyrimų centras“). Kunigai buvo supažindinti su trimis bendradarbiavimo projektais: Lietuva–Lenkija, Lietuva–Latvija, Lietuva–Latvija–Baltarusija. Šie projektai gali būti aktualūs ir Bažnyčiai – religinės bendruomenės ir bendrijos, nekomercinės, nevyriausybinės organizacijos gali juose dalyvauti kartu su partneriais, skirdamos jiems (10–15 proc.) savo lėšų. Šie projektai vykdomi keliomis kryptimis: pvz., aplinkos, gamtos apsaugos pritaikant išteklius turizmo reikmėms; socialinės apsaugos ir pagalbos itin pažeidžiamoms gyventojų grupėms (pvz., neįgaliesiems, migrantams, šeimoms, jaunimui); infrastruktūros objektų plėtros; kultūrinio paveldo išsaugojimo.

Aptartos 2014–2020 m. ES struktūrinių fondų investicijų veiksmų programos kryptys, išskiriant tas, kurios galėtų būti aktualios religinių bendruomenių veiklai ir pagal savo poreikius jos galėtų tapti paraiškų teikėjomis. Šių fondų parama skirstoma trimis lygiais – valstybiniu, regioniniu ir konkursais – bei teikiama keliomis kryptimis: infrastruktūrai atnaujinti ir modernizuoti, bendruomeninėms paslaugoms teikti, darbui su socialinės atskirties žmonių grupėmis bei (iš dalies) neformaliai ugdymui. Buvo atkreiptas dėmesys į bendradarbiavimą su savivaldybėmis dalyvaujant konkursuose (projektai teikiami savivaldybių taryboms, paraiškas konkursams teikia savivaldybės, atsižvelgdamos į savo veiklos prioritetus). Religinėms bendruomenėms reikėtų domėtis tokiomis paraiškų teikimo sritimis kaip bendruomenei reikalingų paslaugų plėtra (pvz., senelių globos, savarankiško gyvenimo namai, vaikų dienos centrai, socialinės, psichologinės pagalbos teikimas ligoniams, neįgaliesiems ir pan.), bendruomenės įtraukimas mažinant socialinę atskirtį (pvz., vyresnio amžiaus asmenų motyvacija savanoriškam darbui), jaunimo neformalus ugdymas. Taip pat buvo atkreiptas dėmesys į LR žemės ūkio ministerijos vykdomą programą „ES parama kaimui“.

Aptardamas sielovados aktualijas, konferencijai vadovavęs arkivyskupas Lionginas Virbalas, be kita ko, pakvietė kunigus birželio 30 d. dalyvauti dviejų dienų seminare su garbiu svečiu iš Vatikano – Vyriausioju penitencijaru kardinolu Mauro Piacenza, viena jo temų bus Sutaikinimas ir gailestingumas. Arkivyskupas taip pat atkreipė dėmesį į sielovadai svarbius leidinius: Suaugusiųjų įkrikščioninimo apeiginą, jaunimui skirtą Bibliją YOUCAT, pasidžiaugė nauja kun. prof. Romualdo Dulskio knyga „Ekumeninė krikščionybė. Dieviškasis žmogaus pašaukimas Rytų krikščionybėje“. Pats autorius trumpai pristatė kunigams šios knygos sumanymą – objektyviu žvilgsniu pažvelgti į Rytų krikščionybę ir pазinti jos dovaną, taip augti kaip Bažnyčiai ir artėti prie Dievo.

Kun. **Mindaugas Smetonis** paskirtas Sangrūdės Šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresėlės parapijos klebonu ir padėti sielovadoje Kalvarijos Švč. Mergelės Marijos Vardo parapijoje.

Kun. **Vitas Eidukaitis** atleistas iš Seirijų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės ir Krikštonių Kristaus Karaliaus parapijos klebono pareigų ir paskirtas Alytaus Švč. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos altaristu.

Kun. **Sigitas Bitkauskas** atleistas iš Išlaužo Švč. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos klebono pareigų ir paskirtas Seirijų Švč. Mergelės Marijos Škaplierinės ir Krikštonių Kristaus Karaliaus parapijos klebonu.

Kun. **Slawomir Krzysztof Brewczynski** atleistas iš Marijampolės Šv. Vincento Pauliečio parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Išlaužo Švč. Mergelės Marijos Krikščionių Pagalbos parapijos klebonu.

Kun. **Rimas Skinkaitis** paskirtas Vilkaiviškio katedros kapitulos garbės kanaaninku.

Kun. **Kęstutis Vosylis** paskirtas Vilkaiviškio katedros kapitulos garbės kanaaninku.

G. kan. **Jonas Baliūnas** paskirtas Vilkaiviškio katedros kapitulos gremialiniu kanaaninku.

-Vlk-

Įsteigta diecezinių teisių kongregacija

Vadovaudamasis Kanonų teisės kodekso 579 kan., Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas š. m. gegužės 31 d. savo dekretu įsteigė pašvęstojo gyvenimo institutą *Aušros Vartų Marijos ir šv. Teresėlės seserų karmeličių kongregaciją* ir patvirtino kongregacijos konstituciją. Naujai įsteigta kongregacija yra apaštališkąjį ir kontempliatyvų gyvenimo būdą derinanti karmelitiško dvasingumo moterų vienuolija, įsikū-

rusi Krikštėnų parapijoje (Ukmergės rajone), Kaišiadorių vyskupijoje.

Kongregacijos užuomazgos siekia 1996 m., kai tuometinis Kaišiadorių vyskupas Juozas Matulaitis ją pripažino kaip privačią tikinčiųjų asociaciją – *Aušros Vartų Marijos ir šv. Teresėlės bendruomenę*, o 2000 m. suteikė viešosios tikinčiųjų asociacijos statusą ir *ad experimentum* patvirtino asociacijos konstituciją. Per daugiau kaip dvidešimt metų trunkančios aktyvios sielovadinės veiklos asociacija siekė tapti diecezinių teisių vienuolija, todėl buvo konsultuojamasi su Pašvęstojo gyvenimo institutu ir apaštališkojo gyvenimo draugijų kongregacija, su Basųjų karmelitų ordino generolu t. Saverio Cannistra OCD. *Aušros Vartų Marijos ir šv. Teresėlės seserų karmeličių kongregacijos* dvasingumo šerdį sudaro nepalaujama malda, kūdikiškas pasitikėjimas ir nuolankumas, atvirumas Šventosios Dvasios vedimui ir apaštališkas misionieriškas uolumas.

-Kš-

Kauno arkivyskupo pokalbis su kauniečiais

Gegužės 19 d. Kauno senamiesčio kavinė „Vero Cafe“ vėl svetingai priėmė arkivyskupijos rengiamą Misijų vakarą. Šis vakaras buvo skirtas vyskupo atsakymams į klausimus. Į susitikimą su žmonėmis kavinėje šįkart atėjo arkivyskupas Lionginas Virbalas. Prie kavos puodelio susėdus su nedidele grupe daugiausia jaunų žmonių užsimezgė šiltas ir jaukus pokalbis. Beveik kiekvienas jo dalyvis naudojosi proga čia pat gyvai užduoti rūpimų klausimų, pasidomėti ganytojo nuomone apie pačias įvairiausias gyvenimo sritis.

Susitikimą rengusi kurijos darbuotoja leva Pilkauskaitė pateikė keletą išanktinių klausimų iš šeimų gyvenimo – kur joms rasti stiprybės, kaip įsitraukti į Bažnyčios gyvenimą, kaip išlaikyti santuokinę ištikimybę. Ganytojas atkreipė dėmesį, jog Lietuvoje veikia nemažai šeimų bendruomenių („Sutuoktinių susitikimai“, Kanos šeimų bendruomenė

Vyskupas Kęstutis Kėvalas kunigų dėmesį atkreipė į jaunimo sielovadą. Pristatė arkivyskupijos 90-mečiui skirtą Jaunimo dieną, kuri vyks birželio 10-ąją. Jos programoje – šv. Mišios, adoracija, Atgailos šventimas Šv. Jurgio (pranciškonų) bažnyčioje bei užsiėmimai Santakos parke. Jaunimo centras kartu su bendradarbiais birželio 26–liepos 1 d. organizuoja krikščionišką vasaros stovyklą „Esi vertas daugiau“. Šiemet stovykla rengiama antrą kartą, pernai ji sulaukė 150 dalyvių ir daug gerų atsiliepimų. Ir vyskupas Kęstutis, ir arkivyskupas Lionginas pabrėžė jaunimo sielovados prioritetą Bažnyčios ateičiai, kvietė kunigus ieškoti galimybių, pasirūpinti, kad kuo daugiau jaunų žmonių išvyktų į Pasaulio jaunimo dienas Krokuvėje šią vasarą.

Vysk. K. Kėvalas taip pat pakvietė kunigus susipažinti su LVK paskelbtomis normomis dėl Mišių stipendijų ir aukų. Kitas administracines aktualijas pristatė arkivyskupijos kurijos kancleris mons. Adolfas Grušas.

Bendra konfratūrų malda prasidėjusi konferencija ja ir buvo užbaigta, o vėliau tęsėsi bendravimu prie pietų stalo.

-kait-

Telšių vyskupijos dvasininkų susirinkimas

Gegužės 18 d., kaip ir kiekvieną mėnesį, Telšiuose vyko vyskupijos dvasininkų ir seminaristų susirinkimas. Jį visus pasveikindamas pradėjo ir bendrai maldai – Rytmetinei vadovavo Telšių vyskupijos vyskupo augziliaras ir generalvikaras vyskupas Linas Vodopjanovas OFM.

Po bendros maldos į susirinkusiuosius kreipėsi Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ. Vyskupas savo pranešime gvildeno aktualias Bažnyčios bei vyskupijos problemas. Kalbėjo apie nuolatinių diakonų Bažnyčioje kilmę, jų veiklos pobūdį ir užduotis. Ganytojas analizavo ir moterų diakonų atgaivinimo Bažnyčioje tendencijas, jų paskyrimo galimybes, kad tokios pagalbininkės galėtų daug nuveikti parapijų gyvenime. Vyskupas ragino kunigus ugdyti sau parapijose gerus padėjėjus, kurie savo gebėjimais, tinkamu išsilavinimu galėtų būti puikūs bendradarbiai, ypač katechizacijos ir parapijų administravimo darbe. Ganytojas taip pat analizavo kunigų ir Kristaus santykį pabrėždamas, jog kunigas turi semtis kunigiškoje tarnystėje jėgų ir stiprybės iš Kristaus meilės. Tik tada kunigo tarnystė bus vaisinga ir ves į teisingą veiklą bei dvasinį augimą ir kitų augimą. Susirinkimo metu taip pat pristatyta ministrantų stovyklos, vykstančios birželio 13–16 d. Žemaičių Kalvarijoje, programa. Priminta, kad Jaunimo diena Žemaičių Kalvarijos didžiuosiuose ataiduose – liepos 2-oji, dar kartą priminta apie liepos 20–31 d. Krokuvėje vyksiančias Pasaulio jaunimo dienas.

Susirinkime taip pat kalbėjo ir naujausią Bažnyčios dokumentą *Amoris laetitia* išsamiai pristatė Klaipėdos dekanato šeimos centro direktorius kun. dr. Andrius Vaitkevičius. Prelegentas kalbėjo:

„Šiuo posinodiniu apaštališkuoju paraginimu popiežius Pranciškus užbaigė dvejus metus trukusius apmąstymus, skirtus atsiliiepti į šiandienos iššūkius, kuriuos patiria šeima. Dokumente perteikiamas popiežiaus Pranciškaus mokymas ir begalinis pastoracinis susirūpinimas siekiant suaktyvinti Gerosios Naujienos apie šeimą skleidimą, pabrėžiant gailėstingumo aspektą. Dokumente raginama žvelgti į konkrečią situaciją, kurioje atsidūrė šiandienė šeima, jos problemas, pažeidžiamumą, tokiu būdu atveriant visiems galimybę pradėti atsivertimo kelionę ir augti meile.

Tiek bažnytiniu lygmeniu, tiek visuotinėse informavimo priemonėse ypatingas dėmesys buvo skirtas vienam konkrečiam klausimui, kuris nebuvo pats esminis žvelgiant iš pastoracinio taško: leisti priimti Komuniją išsiskyrusiems, gyvenantiems naujoje civilinėje sąjungoje. Tiek Sinodas, tiek popiežius Pranciškus atkreipė dėmesį, jog tai nebuvo esminis Sinodo metu analizuojamas klausimas. Dėmesys buvo sutelktas ties naujais iššūkiais, kuriuos patiria Bažnyčia gindama šeimą šiandieniam kontekste: jauni žmonės vis rečiau tuokiasi; santuoka socialiniu lygmeniu vis labiau nuvertinama; naujos ideologijos menkina šeimą; o pats didžiausias iššūkis – skelbti Kristų visoms šeimoms naujosios evangelizacijos šviesoje.

Žinoma, Sinodo metu buvo skirtas ypatingas dėmesys klausimui dėl Komunijos priėmimo galimybės suteikimo išsiskyrusiems ir naujoje sąjungoje gyvenantiems asmenims. Buvo siekiama pakeisti oficialią Bažnyčios poziciją, kaip kad buvo tvirtinama, susikoncentruojant į pastoracinį lygmenį, o ne į doktrininį. Šis siekis išsikeltas norint priartinti, palydėti, integruoti tuos asmenis, kurie nutolę nuo dvasinio gyvenimo.

Tad teisėtai sau išsikeliame klausimą: ar ką tik išleistas dokumentas yra tradicinio Bažnyčios požiūrio pasikeitimo liudytojas, kuris pagaliau leido išsiskyrusiems ir naują civilinę sąjungą sudariusiems asmenims priimti Komuniją, galbūt bent jau kai kuriose konkrečiose situacijose? Perskaičius apaštališkąjį paraginimą *Amoris laetitia* ir ypač atkreipiant dėmesį į aštuntąjį jo skyrių, galima daryti išvadą, jog šis dokumentas nepakeičia Bažnyčios, besiremiančios doktriniais argumentais, normų, kaip kad ir anksčiau buvo nurodyta *Familiaris consortio*, 84, *Sacramentum caritatis*, 29.

Aštuntasis *Amoris laetitia* skyrius, kaip ir visas dokumentas, netgi neužsimeina apie galimybę eiti Komunijos naujoje civilinėje santuokoje gyvenantiems asmenims, nebent jie iš tikro vadovautųsi gyvenimo kaip „brolis ir sesuo“ principu. Taigi lieka galioti jau prieš tai *Familiaris consortio* (Jonas Paulius II) ir *Sacramentum caritatis* (Benediktas XVI) šiuo klausimu pateiktos normos. *Amoris laetitia* dar kartą patikina, jog šiuo klausimu negali būti jokio dvilypumo ir negali kisti mokymas, kilęs iš Tradicijos ir nustatytas Bažnyčios Magisteriumo kaip visuotinai galiojanti norma.

Tampa akivaizdu, popiežius Pranciškus, kuriam be galo rūpi sinodiškumo principas Bažnyčioje, neturėjo intencijos paskelbti kažką radikaliai išeinančio už Sinodo numatytų ribų. Tačiau būtina prisiminti, jog po apaštališkojo paraginimo *Amoris laetitia* pasirodymo raginti išsiskyrusiuosius ir naujai susituokusiuosius eiti Komunijos, išskyrus jau anksčiau minėtuose dokumentuose *Familiaris consortio* ir *Sacramentum caritatis* numatytais atvejais, reikštų tik viena: ne tik eiti prieš Magisteriumą ir nepaisyti visuotinai galiojančių doktrininių normų, bet ir mokyti to, kas nesuderinama su Bažnyčios doktrina.

Naujovė, kurią siūlo popiežius Pranciškus, yra kvietimas į tikėjimo kelionę, kuri padėtų pamažu kiekvienam pakrikštytajam prisitarti prie Evangelinio gyvenimo būdo. Iš tiesų juk objektyvios normos neanalizuoja subjektyvių kalčių pobūdžio, kurių teisėjas yra pats Dievas, nutyrinantis žmogaus širdį, tačiau parodo tikslą, kurio siekia evangelizacija: siekiama visiškai atitinkančio Evangelijos mintį gyvenimo, kurį Bažnyčia pašaukta visiems pasiūlyti vengdama pasinerti į išimtis ir kazuistiką. Tai tampa įmanoma dėl to, jog Bažnyčia stengiasi vykdyti tai, ko pati Evangelija iš žmogaus reikalauja (plg. *Amoris laetitia*, 102). O kalbant apie negatyvias moralines normas, kurios draudžia bet

ir kitos). Šeimų grupelės buriasi ir parapijos – jos būna gyvos, atviros, nuolat besikeičiančios, tačiau branduolys paprastai lieka. Tokie šeimų susibūrimai palaiko ir tarpusavio bendrystę, padeda įveikti sunkumus, jais pasidalyti, ir tai, pasak ganytojo, yra labai geras ženklas. Dėl ištikimybės, ganytojo nuomone, svarbu iškilus sunkumams, kažkam nepavykus kartu ieškoti sprendimų. Užsimezgas pokalbiui apie tai, jog šeimas išsaugoti padėtų geresnis pasirengimas santuokai, pokalbio dalyviai teigiamai atsiliepė apie sužadėtuosius kursus, ypač apie paskatinimą pabendrauti grupelėse, vieniems su kitais ir su sužadėtiniais.

„Kiekvienam laikui savi iššūkiai“, – sakė arkivyskupas žmonėms, klausiantiems, kas, jų žodžiais tarant, dabar yra Lietuvos „demonai“. Ganytojas minėjo žmonių atitolimą vienu nuo kitų, kraštutinį individualizmą, kai nesvarbus kitas, šalia esantis žmogus. Tarpusavio santykius labai iškreipė sovietmetis, giliai paliesdamas žmogaus vidų.

Kavinės lankytojai domėjosi ganytojo laisvalaikio ir dėl ko labiausiai, kaip vyskupui, skauda širdį žvelgiant į savo ganomųjų bendruomenes. „Kai matau įprotį, rutiną, kai trūksta nusiteikimo patarnauti, priimti į bažnyčią ateinančių žmogų“, – sakė arkivyskupas, be kita, paminėdamas rūpestį, kaip pasiekti į ją neateinančius žmones. –kait-

Nuotraukų parodos atidarymas

Gegužės 26 d. Marijampolę aplankė popiežiaus Pranciškaus viešnage Izraelyje nuotraukų paroda. Šią parodą maloniai priėmė Marijampolės centre įsikūrusi Beatričės Kleizaitės Vasaris menų galerija. Labai simboliška, kad ši nuotraukų ekspozicija bus eksponuojama buvusioje sinagogoje, kuri nuo 1870 m. iki Antrojo pasaulinio karo pradžios buvo čia gyvenusios žydų bendruomenės maldos ir susirinkimo vieta. Iškilmingame atidaryme dalyvavo Izraelio valstybės ambasadorius Lietuvoje Amiras Maimonas, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Marijampolės meras Vidman-

tas Brazys, Vilkaviškio vyskupijos kurijos ir Marijampolės savivaldybės darbuotojai, marijampoliečiai bei miesto svečiai.

Per parodos atidarymą Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila pasidžiaugė, kad ši graži iniciatyva atkeliavo ir į Marijampolę ir bus eksponuojama bene artimiausioje žydų kultūrai vietoje iš visų, kur jai teko pabuvoti. Ganytojas pabrėžė bendras žydų ir krikščionių tikėjimo šaknis kaip gerą pasitikėjimo ir bendrystės pagrindą. Anot vyskupo, tai tikriausiai ir buvo svarbiausias popiežiaus Pranciškaus kelionės į Šventąją Žemę tikslas – skatinti taiką ir tiesti kelią tolesniam tautų ir kultūrų dialogui.

Izraelio valstybės ambasadorius Lietuvoje Amiras Maimonas savo kalboje akcentavo žmogų kaip pagrindinę vertybę. Jis išskyrė pirmąją ekspozicijos nuotrauką, kurioje popiežius Pranciškus draugiškai pasveikina tuometinį Izraelio prezidentą Šimoną Peresą. Pamatęs šią nuotrauką, ambasadorius nusprendė šiomis akimirkomis pasidalyti su daugiau žmonių. Taip radosi šios ekspozicijos idėja.

-Vk-

Sakralinės muzikos festivalis

Gegužės 15 d. Žemaičių Kalvarijoje vyko tradicinis sakralinės muzikos festivalis „Giesmė Dievo Motinai Marijai“. Visas katalikiškasis pasaulis tą dieną iškilmingai ir džiugiai šventė Sekmines.

Žemaičių Kalvarijos bazilikoje šv. Mišių koncelebracijai vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas Jonas Boruta SJ, koncelebravo Žemaičių Kalvarijos šventovės rektorius kan. Jonas Ačas, Telšių kunigų seminarijos prefektas kan. Andriejus Sabaliauskas, šv. Mišių liturgijoje patarnavo diakonai Gedminas Paulius ir Vidmantas Daugėla. Prieš šv. Mišias, kurių metu ir kartu, ir atskirai giedojo keletas bažnyntinių chorų, įžengus pro jubiliejines Gailėstingumo duris, buvo sukalbėta popiežiaus Pranciškaus malda. Šv. Mišių pradžioje visus pasveikino Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ.

kokį neigiamą, nusikalstamą veiksmą, reikia pabrėžti, jog čia negali būti jokių išimčių ar blogio laipsniškumo, jokios priežasties, kuri pateisintų blogą veiksmą. Apie tai išsamiai kalbėjo Jonas Paulius II enciklikoje *Veritatis splendor*.

Koks tad yra aštuntosios dalies naujumas? Kaip jau matėme, tai nėra doktrinos ar normatyvų pakeitimas, tačiau gailėstingosios popiežiaus Pranciškaus pastoracijos matymo kampas, jo noras paskelbti Evangeliją labiausiai nutolusiems asmenims. Tai jis ragina daryti taikant laipsniškos integracijos logiką. *Amoris laetitia* primena, jog gali būti situacijų, kuriose asmuo iš tikro (objektyviai) gyvena nuodėmėje, tačiau žvelgiant iš subjektyvaus požiūrio taško, nėra pakaltinamas dėl baimės, netvarkingų jausmų ar kitų priežasčių, apie kurias kalba moralinė teologija ir Bažnyčios katekizmas. Šis klausimas popiežiaus dokumente labai svarbus, nes jis primena, jog mes negalime teisti ar pasmerkti asmenų, tačiau turime būti kantrūs ir gailėstingi, kaip dangiškasis Tėvas yra kantrus ir gailėstingas kiekvienam iš mūsų.

Žinoma, nors *Amoris laetitia* moko mus ir primena mums, kad nuodėmės sunkumas priklauso nuo asmeninio suvokimo lygmens, suvokimo, kuris gali būti nepilnas arba iškreiptas (*Amoris laetitia*, 301), bet tai nepašalina pareigos įvardyti, jog asmuo iš tikro gyvena nuodėmėje (*Amoris laetitia*, 305). Tačiau vengti na primesti taisyklių rinkinius, kalbančius apie prigimtines žmogaus savybes (nors ir teisingas). Reikia ieškoti būdų, kaip suklupusiajam pateikti tiesą, kuri jam taptų įkvėpimo ir noro keistis šaltiniu.

Ką gi popiežius Pranciškus, pakvietęs padėti į šalį kazuistinį ir labai tendencingą mąstymo modelį, nori pasakyti šiuo tekstu? Tikslas – nauju būdu skelbti šeimos evangeliją ir pakviesti visus, nepaisant kokioje situacijoje jie būtų, pradėti tikėjimo kelionę.

Grįždamas iš Šventosios Žemės 2014 m. gegužę popiežius Pranciškus sakė, kad sušaukti Sinodą jį paskatino kazuistinio mąstymo įsišaknijimas, tačiau ne tik tai, bet ir noras bei būtinybė kalbėti apie tai, ką „Kristus suteikia šeimai“. Popiežius pradeda savo dokumentą nuo to, jog Vakarų visuomenėse daugelis pakrikštytųjų *nebesuvokia santuokos kaip gerosios naujienos*. Tai ir yra pagrindinė pastoracinė problema, kurią analizuoja šis apaštališkasis paraginimas. Popiežiaus Pranciškaus iškelta užduotis – skelbti gerąją naujieną apie santuoką ir šeimą bei jos gerį tiek pačiai Bažnyčiai, tiek visoms visuomenėms ir valstybėms.

Popiežius į dokumento centrą iškelia apaštalo Pauliaus (1 Kor 13) mintis apie meilę, kurią matome kaip patį geriausią kelią krikščionio gyvenime. Tuo būdu popiežiui meilė tampa keliu, kuriuo einant galima tapti „Dievo paveikslu“ žmogiškosios meilės srityje. Čia prisimename ir Jono Pauliaus II kūno teologiją, kuri kalba apie prigimtines ir natūralias žmogiškosios meilės prasmes (plg. *Amoris laetitia*, 150 ir toliau). Jas popiežius Pranciškus ragina reflektuoti, t. y. lyčių skirtingumas, ištikima ir neišardoma sąjunga, atvirumas naujai gyvybei ir t. t.

Sekdami popiežiaus Pranciškaus nurodytu džiaugsmingu meilės keliu, galime išskirti keletą esminių punktų, kurie turi tapti dideliu įkvėpimo šaltiniu pastoracijos atnaujinimui:

Ugdymo, kaip pašaukimo mylėti, centriškumas (VII dalis). Dokumente dažnai kalbama apie „istoriją“, „pasakojimą“, „ėjimą“. Šios sąvokos apibūdina laisvą savęs dovanojimą kitam: Bažnyčia ne tik išeina ir prisigretina prie asmenų, priimdama juos tokius, kokie jie yra, bet ir tampa jų tikėjimo kelionės

bendrakeleive, pasiekdama juos ten, kur jie yra, padėdama jiems priartėti prie tikslo. Matant, koks yra neišprusimas, analfabetizmas jausminėje srityje, negebėjimas jaustis laisviems priimant sprendimus ir išsipareigoti „visam laikui“, kaip atsakymas į visa tai turi būti atgaivintas Bažnyčios narių ir visuomenės ugdymas šeimos gyvenimui.

Aiškumas mokyme apie santuokinę meilę ir vaisingumą, pradedant nuo enciklikos *Humanae vitae*. Šia enciklika turi remtis visa evangelizacija, kalbanti apie lytinį intymumą. Šiandieniniame pasaulyje ir masių kultūroje tai yra būtina, nauja (arba užmiršta) kalba, norint bendrauti su žmonėmis, kurie pradedant nuo seksualinės revoliucijos laikų užmiršo kūno ir lytiškumo kalbą (plg. *Amoris laetitia*, 222). Šis Magisteriumo mokymas turi pranašišką pobūdį.

Reikia pripažinti šeimos pastoracijos pirmenybiškumą Bažnyčios gyvenime: šeima visų pirma nėra pastoracinė problema, kurią drauge su kitomis pastoracinėmis problemomis reikia išspręsti, tačiau *subjektas*, gyvas, esantis ir kintantis: ji yra pagrindinis evangelizacijos šaltinis, mąstant apie familiarsnę Bažnyčią, kuri suvokiama kaip „Dievo šeima“. Taigi popiežius Pranciškus ragina artimiau bendradarbiauti. Taip, kaip šeima yra „maža namų bažnyčia“, taip pati Bažnyčia turi būti suvokiama kaip „Dievo šeima“ (plg. *Amoris laetitia*, 86–87).

Sakramentinis krikščioniškojo gyvenimo pobūdis: krikščionybė remiasi istoriniu įvykiu, kuris mus pasiekia per kūną ir pakeičia žmogiškąjį kūną. Ne pastoraciniai planai gali išgelbėti, juolab ne bandymai pritaikyti krikščioniškąją moralę prie vakarietiško mąstymo modelių. Reikia atgaivinti santuokos prasmę, kuri mums padeda suvokti, kad tai yra krikščioniškojo gyvenimo, į kurią visi esame pašaukti, „širdis“. Nuvertinti santuoką, atsižvelgiant į įvairiausių naujojo pasaulio mąstymo modelių, arba imti suvokti Eucharistiją tik kaip įsitraukimo į bendruomenę ženklą, reiškia prarasti tikrąją, ontologinę sakramentų reikšmę, dieviškąsias dovanas, kurios palaiko Bažnyčios gyvenimą.

Išsilaisvinus iš kazuistinio mąstymo modelio rėmų, atsiveria platus, pozityvus horizontas, kurį popiežius Pranciškus atveria kaip Bažnyčios misiją darbuojantis su šeimomis. Būtent dėl to, kad *ugdomas darbas* yra pristatomas kaip pagrindinė pastoracinio ugdymo užduotis.“

Po konferencijos Telšių katedroje aukotoms šv. Mišioms vadovavo Telšių vyskupijos vyskupas J. Boruta SJ, koncelebravo vyskupas L. Vodopjanovas OFM bei vyskupijos kunigai. Šv. Mišių pradžioje vyskupas J. Boruta SJ išsamiai pristatė tą dieną minėtą popiežių kankinį Joną I, supažindino su šio šventojo gyvenimu, nuveiktais darbais ir kvietė visus ištikimai sekti Kristumi, kaip juo sekė tos dienos šventasis. Sakydamas pamokslą vyskupas L. Vodopjanovas OFM kalbėjo apie būtinybę apaštalauti. Po šv. Mišių vyskupas J. Boruta SJ pakvietė visus į katedros kriptą prie Dievo tarno vysk. Vincento Borisevičiaus kapo, kur buvo meldžiama kankiniui altorių garbės ir visi paraginti ta intencija melstis visoje Telšių vyskupijoje nuolat. Po visų pamaldų susirinkimo dalyviai pietavo Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijoje. -kasab-

Padėka Dievui už vyskupystės bei kunigystės jubiliejus

Gegužės 22-ąją, švenčiant Švenčiausiąją Trejybę, Kauno arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas emeritas Sigitas Tamkevičius dėkojo Dievui už vyskupystės 25-erių metų jubiliejų, arkivyskupas metropolitas Lionginas Virbalas – už 25-erių metų kunigystės jubiliejų.

Po visų pamaldų bazilikoje sakraliosios muzikos festivalį pradėjo ir patį renginį vedė kan. Andriejus Sabaliauskas. Visus susirinkusiuosius – dalyvius ir klausytojus – pasveikino Žemaičių Kalvarijos bendruomenės „Gardai“ ilgametis pirmininkas Bronius Kleinauskas.

Patį pirmąjį kūrinį *Ave Maria* saksofonu atliko Žemaičių Kalvarijos Motiejus Valančiaus gimnazijos abiturientė Erika Taujanytė. Festivalyje giedojo: Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies bažnytinis choras, vadovaujamas Almos Tupikienės, Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios grigališkojo choralo grupė su vadovu Vidmantu Budreckiu, Barstyčių Šv. apaštalių Simono ir Judo Tado parapijos choro atstovės – duetas, vadovaujamas Giedrės Balsienės, Tauragės Švenčiausiosios Trejybės parapijos choras, vadovas Saulius Bernotas, ir Žemaičių Kalvarijos bazilikos sumos choras, vadovaujamas Kristinos Kondratavičienės. Visi dalyviai atliko po du kūrinius – giesmes Dievo Motinos Marijos garbei.

Pabaigoje festivalio rengėjų – Žemaičių Kalvarijos šventovės ir Žemaičių Kalvarijos kultūros centro – atstovai choristams ir chorų vadovams įteikė atminimo dovanas, taip pat pasveikino Žemaičių Kalvarijos bazilikos rektorių ir parapijos kleboną kan. Joną Ačą gimtadienio proga, sugiedojo jam „Ilgiausių metų“. Visą festivalį vainikavo bendrai kartu sugiedota Gegužinių pamaldų giesmė „Sveika, Marija, Motina Dievo“ ir Telšių vyskupijos vyskupo Jono Borutos SJ tartas padėkos žodis. -kasab-

Ekstraordinariųjų Komunijų dalytojų ugdymas

Gegužės mėnesį Kaune vyko ekstraordinariųjų Komunijų dalytojų ugdymo programa parengti žmones dalyti Komuniją šv. Mišiose (ši tarnystė aktuali, kai Mišiose dalyvaujančių bendruomenė yra gausi, o kunigų tik keletas), taip pat nešti Komuniją tikintiesiems, dėl ligos ar amžiaus negalintiems dalyvauti šv. Mišiose. Šiai tarnystei rengtis 10 parapijų ir rektoratų pakvietė 45 žmones

(31 moterį ir 14 vyrų). Dauguma jų buvo iš Kauno arkivyskupijos (38 asmenys), o viena grupė – iš Vilkaviškio vyskupijos. Kauno arkivyskupijos kvietimu programą organizavo VšĮ Gyvenimo ir tikėjimo institutas. Programą vedė kun. Artūras Kazlauskas, kun. Aldonas Gudaitis SJ ir ses. Aistė Balčiūnaitė SJE. Ugdymo programos metu dalyviai susipažino su teologiniais, liturginiais, ekstraordinarių Komunijos dalytojų tarnystės aspektais, ne tik pamatė, kaip turi šią tarnystę atlikti, bet ir patys mažose grupelėse pasipraktikavo. Kita svarbi programos dalis buvo galimybė dalytis tikėjimo patirtimi, kuo kiekvienam yra brangi Eucharistija, kaip ji maitina gyvenimą ir kaip kviečia į tarnystę artimui. -sab-

80 kunigystės metų jubiliejus

Birželio 6 d. vakarą Romoje buvo minimos buvusio Popiežiškosios lietuvių šv. Kazimiero kolegijos vicerektoriaus prel. Kazimiero Dobrovolskio kunigystės šventimų 80-osios metinės. Šia proga Mišias kolegijos svečių namų koplyčioje aukojo Šventojo Sosto Dvasininkijos kongregacijos prefektas kard. Beniamino Stella, koncelebravo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, kolegijos rektorius kun. Audrius Arštikaitis, dvasios tėvas prel. Stasys Žilys ir kunigai studentai. Specialų sveikinimą ir palaiminimą popiežiaus Pranciškaus vardu atsiuntė Vatikano Valstybės sekretoriaus pavaduotojas arkivyskupas Angelo Becciu.

Prel. Kazimierui Dobrovolskiui eina 105 metai. Jis gimė 1911 m. gruodžio 16 d. Baigęs Vilkaviškio kunigų seminariją, 1936 m. birželio 11 d. priėmė kunigo šventimus. 1944 m. kartu su daugeliu lietuvių, tarp jų ir dešimtimis kunigų bei seminaristų, pasitraukė į Vokietiją. Po karo atvyko į Romą studijuoti kanonų teisės. 1950 m. buvo paskirtas tuo metu dar neseniai susikūrusios Popiežiškosios šv. Kazimiero lietuvių kolegijos vicerektoriumi ir kolegijos ūkio netoli Romos valdytoju. Šiam ūkiui prel. Kazimieras Dobrovolskis vadovavo 46 metus. Šimtą penktuosius gyvenimo metus einantis kunigas jaučiasi neblogai, nors

Abu jubiliečiai – vienas vyskupo, kitas kunigo – šventimus priėmė Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo pradžioje. S. Tamkevičiaus, tuomet dar neseniai (1988 m.) grįžusio į Lietuvą po įkalinimo ir tremties ir vėliau ėjusio Kauno kunigų seminarijos rektoriaus pareigas, vyskupo konsekracija vyko 1991 m. per Sekmines. L. Virbalo, atsisakiusio inžinerinių studijų, kunigystei pradėjusio rengtis pagrindžio seminarijoje ir tik po kelių bandymų (trukdant sovietų valdžiai) priimto studijuoti Kauno kunigų seminarijoje, kunigystės šventimai vyko tų pačių metų gegužės 30 d.

Iškilmingoje Eucharistijoje kartu dėkoti Dievui už šių ganytojų ištikimybę pašaukimui ir tarnystę, pasveikinti jų šių jubiliejų proga į arkikatedrą susirinko gausus svečių ir arkivyskupijos bendruomenės būrys. Kauno arkivyskupui emeritui S. Tamkevičiui sveikinimą ir apaštališkąjį palaiminimą atsiuntė popiežius Pranciškus. Iškilmingos Eucharistijos pradžioje arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus ir savo vardu visus sveikino jai vadovavęs arkivyskupas Lionginas Virbalas, kuris minėtas sukaktis prašė palydėti malda, atkreipdamas dėmesį, jog pašaukimas yra kelias, Viešpaties, sykiu ir tų žmonių, kurie eina kartu, dovana bei liudijimas.

Eucharistiją koncelebravo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Pedro López Quintana, kardinolas Audrys Juozas Bačkis bei Lietuvos vyskupai: Kaišiadorių vyskupas Jonas Ivanauskas, Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Telšių vyskupas Jonas Boruta, Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, Kaišiadorių vyskupas emeritas Juozas Matulaitis, Panevėžio vyskupai emeritai Juozas Preikšas ir Jonas Kauneckas. Eucharistiją kartu šventė daugiau kaip pusšimtis kunigų, patarnavo Kauno kunigų seminarijos klierikai. Giedojo VDU KTF mišrus choras „Veritas“, Arkikatedros mišrus choras „Cantate“, vadovaujami Vitos Liaudanskaitės-Vaitkevičienės, merginų tercetas iš Gailestingumo šventovės ansamblio Vilniuje, grojo fleitininkė Rūta Gervienė, vargonavo Teisutė Palubinskaitė.

Iškilmėse dalyvavo Lietuvos Stačiatikių Bažnyčios Vilniaus ir visos Lietuvos arkivyskupas Inokentijus, Kauno stačiatikių Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijos kun. Nikolajus Murašovas. Švęsti Eucharistijos susirinko kelių moterų kongregacijų seserys vienuolės, taip pat kurijos bei jos institucijų, kitų bažnytinių organizacijų darbuotojai, katalikiškų švietimo įstaigų, miesto ir šalies valdžios atstovai.

Homiliją sakęs Kauno arkivyskupijos augziliaras vyskupas Kęstutis Kėvalas atkreipė visų dėmesį į pasaulio istoriją, kurioje matome, kaip Dievas vedė žmoniją į pažinimą, į tiesos pilnatvę, kad Dievas yra dangaus ir žemės Kūrėjas. Tiesos Dvasia įsikūnijo Jėzaus Kristaus Asmenyje. Savo mokinius Jėzus siuntė į pasaulį, kad jie būtų Tiesos apaštalais. Kunigystės esmė, pasak vysk. Kęstučio, ir yra būti Jėzaus bendradarbiu vedant žmones į Tiesos pilnatvę. Dievas pakviečia kai kuriuos žmones visiškai pasišvęsti Tiesos tarnystei.

„Šiandien, brangieji, dviejų didžiųjų Jėzaus apaštalų šv. Petro ir Pauliaus šventykloje švenčiame kitų dviejų šių dienų apaštalų – mūsų arkivyskupų – vyskupo ir kunigo jubiliejus. Susirinkome švęsti ir dėkoti gerajam Dievui už šių dviejų vyrų pakvietimą sekti Gerąjį ganytoją ir įkūnyti savo gyvenimu Tiesos pilnatvės paiešką, dėkoti už jų misiją vesti Dievo tautą į Švenčiausiosios Trejybės vienybę“, – sakė vysk. Kęstutis.

Ganytojas atkreipė dėmesį, kaip Tiesos Dvasia įkvėpė dar tuomet kunigą Sigitą sovietmečio neteisybėse, suspaudimuose skleisti tiesos žodį, laisvinti

žmones per „Lietuvos Katalikų Bažnyčios kroniką“. Vėliau jo kaip vyskupo konsekracija (kartu su vysk. J. Tunaičiu) buvo pirmuosius Nepriklausomybės žingsnius žengusiai Lietuvai tikra Šventosios Dvasios dovana. Vysk. Kęstutis minėjo „kuklią pradžią“ (kai, pvz., atgautame kurijos pastate nebuvo net durų), nuo kurios prasidėjo didelės malonės metai – jau kaip vyskupui tarnaujant Kauno Bažnyčiai ir ją atkuriant įvairiose sielovados srityse su nuolatiniu pasiryžimu skleisti tiesos žinią – nebūti „tylinčiu vyskupu“.

Toks pat atvirumas tiesai, pasak vysk. Kęstučio, tęsiamas dabartinio Kauno arkivyskupo Liongino tarnystėje. Jo pašaukimas į kunigystę „dėliojosi tarsi mozaika“, o po svarstymų vieną akimirka atėjo aiškus apsisprendimas. Jis buvo išventintas kunigu jau kaip pogrindinės Jėzaus Draugijos narys. Prieš metus pradėjęs eiti Kauno arkivyskupijos ganytojo pareigas, arkivyskupas Lionginas, remiamas malda, pasak vysk. Kęstučio, stoja į tarnystę su tiesos pilnatvės troškimu.

Pasveikinęs arkivyskopus Lionginą ir Sigitą, apaštališkasis nuncijus arkiv. Pedro López Quintana perskaitė išskirtinį pasveikinimą – popiežiaus Pranciškaus, kurį Šventasis Tėvas kaip broliškos meilės ženklą skyrė arkivyskupui emeritui Sigitui Tamkevičiui, suteikdamas apaštališkąjį palaiminimą vyskupystės konsekracijos 25-mečio proga.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos vardu sveikinęs kard. Audrys Juozas Bačkis pabrėžė visai besidžiaugiančiai, arkikatedroje susirinkusiai Dievo tautai arkivyskupo Sigitą dovana surinkti žmones į Bažnyčios atkūrimo ir atnaujinimo darbus, išreiškė vyskupų dėkingumą už aiškų vadovavimą Vyskupų Konferencijai, drąsų Bažnyčios interesų gynimą, kad visai visuomenei būtų skelbiamas prisikėlęs Kristus. Sykiu kardinolas palinkėjo arkivyskupui Lionginui, pradedančiam savo tarnystę Kauno arkivyskupijoje Gailestingumo jubiliejaus metais, būti geruoju ganytoju.

Arkivyskupijos kunigų vardu žodį tarė prelatas Vytautas Vaičiūnas. Stačiatikių Bažnyčios vardu Kauno ganytojus sveikino arkivyskupas Inokentijus, pabrėždamas, jog arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasirinko sunkų kelią, kuris yra Kryžiaus kelias, vienam žmogui juo neįmanoma eiti – tam reikia stipraus tikėjimo, pasiryžimo, Dievo malonės ir Bažnyčios maldos.

Žodį taręs arkivyskupas emeritas Sigitas sakė šv. Mišiose dėkojęs Dievui už visus žmones, kuriuos sutiko savo kelyje – vyskopus, kunigus, seseris vienuoles, dėkojo už labai jam brangius pasauliečius, aktyviai, su idealizmu ir uolumu įsitraukusius į Bažnyčios darbą. Ypač dėkojo už žmonių maldas, atsiprašė Viešpaties už silpnumą ir už tai, ko galbūt nepadare, kas buvo numatyta Jo planuose. Arkiv. Sigitas kvietė lydėti malda ir savo įpėdinį arkivyskupą Lionginą.

Sugiedojus „Ilgiausių metų“, šventė persikėlė į Kauno arkivyskupijos konferencijų salę, kurioje jubiliejus švenčiančius savo brolius tėvus jėzuitus Lionginą ir Sigitą sveikino Jėzaus Draugijos Lietuvoje ir Latvijoje provincijolas t. Gintaras Vitkus SJ, Kauno kunigų seminarijos bendruomenė, katalikiškų mokyklų bei miesto savivaldos, LR Seimo parlamentinės grupės „Už šeimą“ atstovai bei kt.

-kait-

amžiaus našta jau neleidžia jam laisvai bendrauti.

-vr-

Mirė geradarys mons. Gerhardas Lange

Mirė didelis pasaulio ir Lietuvos geradarys monsinjoras Gerhardas Lange, Telšių ir Panevėžio katedrų kanauninkas. Pasak vysk. Jono Kaunecko, šis žmogus yra padaręs didelę daugybę gerų darbų, juos vargiai galima suskaičiuoti. Jam remiant, Lietuvoje pastatytas Telšių Borisevičiaus gimnazijos priestatas (salė, koplyčia, biblioteka, kelios klasės). Įtaisyti varpai kelioms bažnyčioms: Telšių katedrai, Naujosios Akmenės bažnyčiai, Kaltinėnų bažnyčiai, Plungės bažnyčiai, Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčiai, Panevėžio Švč. Trejybės bažnyčiai, Utenos Dievo Apvaizdos bažnyčiai, Pandėlio bažnyčiai, Naujamiesčio bažnyčiai (prieš tai didele pinigine auka parėmė tos bažnyčios atstatymą).

Norėdamas nupirkti Naujamiesčio bažnyčiai keturis varpus ir nebeturėdamas pinigų, bankui įkeitė savo namą, o už gautus pinigus – 45 tūkstančius eurų – nupirko ir varpus, ir visą reikiamą elektrinę įrangą jiems. Daugelis panevėziečių ir visi naujamiestiečiai puikiai mena iki širdies gelmių sukrėtusį 2007 metų rugpjūtį, kai kilęs gaisras nuniokojo Dievo namus Naujamiestyje. Dabar Šv. Mato bažnyčia jau baigta sutvarkyti. Vyskupas Jonas Kauneckas ir kunigai buvo nustebinti tokios dosnios dovanos.

Dvasininkui iš Vokietijos tokios dovanos – įprastas dalykas. Lietuvoje atliktus jo darbus sunku net suskaičiuoti. Juos įvertino prezidentas Valdas Adamkus – kunigui G. Langei įteikė ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžių. Jis yra Telšių ir Panevėžio katedrų garbės kanauninkas, Katalikų Bažnyčios monsinjoras, Telšių, Plungės ir Naujosios Akmenės miestų garbės pilietis.

Monsinjoras Gerhardas Lange birželio 4 d. palaidotas Arnsberge, Vokietijoje.

-vr-

Dalė Gudžinskienė

Ką turime žinoti? Ką turime daryti?

Seminaras Bažnyčios sielovados bendradarbiams apie nepilnamečių apsaugą (2016 06 03)

Birželio pradžioje Lietuvoje viešėjo kun. prof. Hansas Zollneris SJ, kuris drauge su prorektorius pareigomis Popiežiškajame Šv. Grigaliaus universitete Romoje vadovauja ir šio universiteto Psichologijos instituto Vaikų teisių apsaugos centrui, o nuo 2014-ųjų yra Popiežiškosios nepilnamečių apsaugos komisijos narys, skaitęs pranešimus bei vedęs mokymus daugelyje Europos, Azijos ir Lotynų Amerikos šalių.

Birželio 3-iąją ir Lietuvos kunigams, seserims ir broliams vienuoliams, bažnytinių institucijų bei organizacijų, katalikiškų mokyklų darbuotojams kun. prof. Hansas Zollneris SJ skaitė pranešimus bei atsakė į klausimus apie nepilnamečių lytinį išnaudojimą. Kaune vykusį seminarą surengė Lietuvos Vyskupų Konferencija, Lietuvos vyrų ir moterų vienuolių vyresniųjų konferencijos, VŠĮ Gyvenimo ir tikėjimo institutas. Renginys vyko Karaliaus Mindaugo profesinio mokymo centre, susirinko apie šimtas dalyvių (daugiausia vienuolių bei pasauliečių) iš įvairių Lietuvos vyskupijų.

Visą dieną trukusiame seminare Jėzaus Draugijos Lietuvoje ir Latvijoje provincijolo tėvo Gintaro Vitkaus SJ pristatytas prof. Zollneris SJ perskaitė tris išsamius pranešimus, paremtus mokslinių tyrinėjimų duomenimis bei praktinėmis išvargomis, kaip kurti lytinių nusikaltimų prieš vaikus ir jaunimą prevenciją, kaip atpažinti šį blogį ir apsaugoti jaunus žmones nuo jo visoje visuomenėje, kartu ir Bažnyčioje, atsakė į gausius dalyvių klausimus. Čia pateikiame trumpą seminara apžvalgą.

Svarbiausia yra aukos

Nepilnamečių apsauga nuo lytinio išnaudojimo (arba prievartos – abu terminai iš esmės reiškia tą patį) yra itin skaudus, platus ir svarbus klausimas, tačiau jame, pasak svečio, visų pirma yra aukos. Būtent jos yra ir turi būti Bažnyčios širdyje. Šitai jis patvirtino pavyzdžiais. 2012 m. vasarį Romoje vykusioje konferencijoje tarp 120 vyskupų ir 35 generalinių vyresniųjų iš viso pasaulio pirma kalbėjusi buvo išnaudojimo auka – airė moteris, kuri, būdama dvylikos metų, patyrė Komuniją atnešdavusio ligoninės kapeliono prievartą. Šis liudijimas stipriai palietė Europos, Azijos, Afrikos ganytojus, jie buvo sukrėsti.

Taip pat sukrėstas buvo ir popiežius Pranciškus, kuris 2014 m. liepos 7 d. kelias valandas asmeniškai kalbė-

josi su šešiais prievartą patyrusiais asmenimis. Jis ir po metų teiravosi, kaip jie gyvena, bei liko nuolat su jais kančioje – Šventasis Tėvas paliudijo savo kambario maldos kampelyje saugojantis atviruką su Michelangelo „Pieta“, kurį jam padovanojo vokiečių, sakydamas: „Tėve, aš neturėjau nieko, kas būtų buvęs mano kančioje, mano mirty. Motina Bažnyčia nepasiūlė jokios pagalbos. Aš buvau paliktas su savo skausmu ir savo vienišume.“

Seminare prof. Zollneris ne kartą pabrėžė besąlygišką dėmesį prievartos aukoms, tačiau sykiu bendrą atsakomybę – padaryti viską, kad užkirstume kelią, o tai reiškia – apie tai kalbėti ir daryti visa, kas nuo mūsų priklauso, kad vaikai būtų saugūs. Daug kas šiandien Bažnyčioje, pasak svečio, klausia: *kada gi tai pasibaigs ir galėsime grįžti prie savo tarnystės?* Tačiau tai šiandienis pašaukimas – daryti viską, kad „nepapiktintume mažutėlių“ (plg. Mk 9, 42), viską, ką galima, dėl pažeidžiamiausių, sužeistųjų, kad žmonės mažiau kentėtų. Tai sykiu klausimas pačiai Bažnyčiai – ar tai save sauganti pilis, ar karo lauko ligoninė?

Ką turime žinoti apie lytinį vaikų išnaudojimą?

Seminare jis apibrėžtas kaip lytinė elgsena, sykiu fizinis ir emocinis smurtas, kurių objektai yra vaikai, paaugliai, jaunuoliai – berniukai ir mergaitės. Jis būna santykiuose su nepilnamečiais arba tarp pačių nepilnamečių. Iš visų lytinio išnaudojimo aukų 10–15 proc. yra vaikai (t. y. *pedofilija* griežtąja to žodžio prasme), o daugiausia, t. y. apie 90 proc. – paaugliai (kai lytinės prievartos objektas yra paaugliai – tai vadinama *hebephilia*, kuri savo ruožtu skiriama į *ephebophilia*, kai prievartos objektai yra paaugliai berniukai, ir *partenophilia* – kai paauglės mergaitės). Tikslių skaičių, pasak svečio, niekada neturėsime dėl aukų patiriamos gėdos (ypač dėl išnaudojimo, vykstančio šeimos aplinkoje).

Seminare minėta, jog celibatas, skirtingai nei bandoma sudaryti nuomonę viešojoje erdvėje, neprovokuoja lytinės prievartos (99 proc. prievartautojų negyvena celibate); tačiau jei celibatas išgyvenamas netinkamai, jis gali tapti šių nusikaltimų dingstimi. Taip pat nėra duomenų, kad homoseksualumas turėtų tiesioginių sąsajų su prievarta, tačiau tam tikruose LGBT sluoksniuose yra didesnė nepilnamečių išnaudojimo rizika. Įtakingiausios JAV Psichiatrų asociacijos žodyne, kalbant apie pedofiliją, teigiama, kad yra 50 proc. didesnė tikimybė, jog homoseksualūs asmenys, naudoję prievartą prieš vaikus, tą prievartą pakartos.

Prof. Zollneris, be kita ko, pabrėžė visų moralinę atsakomybę už išnaudojimo nusikaltimus, atkreipė dėmesį

į neteisingai suprantamą gailestingumą, dėl ko prievartautojai gali manipuliuoti, apkaltinti net pačias aukas; bendruomenių vadovai būna linkę tikėti prievartautojų gera valia, ir tai daugeliu atvejų nebus tiesa. Bažnyčiai, vertinant šiuos nusikaltimus, tenka nagrinėti sąsajas tarp kanonų teisės ir civilinės teisės. Taip yra dėl to, kad kiekviena šalis turi skirtingą teisėtvarką (pvz., vienas tokių klausimų yra privalomas įpareigojimas pranešti policijai apie sužinotą prievartos atvejį; tokį griežtą įpareigojimą turi apie 10 proc. šalių, kai kur yra įpareigoti pranešti tik kai kurių profesijų (medicinos, socialiniai) darbuotojai; antai, jei Prancūzijos vyskupas sužino apie prievartą, yra įpareigotas pranešti policijai, o Vokietijoje – privalo informuoti tik bažnytinę vyresnybę; beje, neseniai Bundestage norėta tai padaryti privaloma ir Vokietijoje, tačiau tam pasipriešino... psichiatrai ir buvusios aukos, teigdami, kad tokiu atveju daugybė aukų nedrįs su niekuo apie tai kalbėtis, jeigu žinos, jog išklauses žmogus privalės pranešti, o tai iš esmės reiškia paviešinti). Bet kokių atvejų Bažnyčia yra išaiškinusi, kad visi katalikai turi paklusti savo šalies įstatymams ir atsakyti pagal jos civilinę ir baudžiamąją teisę.

Pagal kanonų teisę, pasak svečio, žmonės, turintys nuolatinę proto negalią, traktuojami kaip nepilnamečiai ir prievarta prieš juos tapatinama su nusikaltimais nepilnamečiams. Be to, pabrėžta, jog lytinis išnaudojimas įeina į visą vaikų teisių pažeidimo ir apsaugos kontekstą.

Seminare apžvelgtas vaikų lytinio išnaudojimo paplitimas tarptautiniu mastu. Europos Sąjungoje vyksta kampanija „1 iš 5“, tai reiškia, jog tokią prievartą patiria apie 20 proc. vaikų. Vadinasi, ji gali vykti visose aplinkose, kur yra vaikų. Tokių pažeistųjų tik daugės ir su dabar į Europą atvykstančiais migrantais, kurių moterys bei vaikai dažniausiai jau būna patyrę lytinį išnaudojimą, ir yra didžiulė rizika, kad ta prievarta prieš juos bus panaudota ir čia. Kitose šalyse, kaip Indijoje, tai patiria apie 50 proc. jaunuolių, ir tai didžiuliai skaičiai, turint galvoje gyventojų skaičių.

Prof. Zollneris atkreipė dėmesį į vaikų pornografijos plitimą „antrajame, tamsiajame“ internete, kurio beveik neįmanoma susekti, tačiau kur gali visko nusipirkti. To daugėja ir įprastame internete, nors šitai daro itin neigiamą poveikį jaunimui. „Tai susiję su ateities visuomenės funkcionavimu. Čia gali labai pasitarnauti katalikiškos mokyklos, universitetai, idant jaunimas išmoktų tinkamai naudotis internetu, nenaršytų pornografinėse svetainėse. Jauname amžiuje tai padaro ilgalaikį poveikį supratimui, koks yra santykis tarp lyčių, lytiškumo suvokimui, netgi smegenų veiklai“, – sakė seminaro vedėjas.

Pasak jo, netikslu manyti, kad prievartautojai tyko vaikų tik gatvėse. Prievartos vietos dažnai būna šeima, artima aplinka (pvz., kaimynystė), su ugdymu susijusios institucijos (prievartautojai gali būti treneriai, mokytojai, auklėtojai, medikai, jaunimo grupių vadovai, dvasininkai). Be biologinių tėvų, senelių, netikrų brolių / seserų, dėdžių, tetų, penkis kartus didesnę išnaudojimo tikimybę kelia patėviai, kurie gali pasinaudoti partnerių vaikais (ypač vadinamosiose „skiautinėse“ šeimose, kai abu partneriai ateina į ne pirmą santuoką su savo ankstesnių santuokų vaikais). Visiems aišku, kuo tai gresia daugėjant skyrybų.

Paminėta ir moterų (motinų) lytinė prievarta prieš vaikus (sūnus). Vis dėlto 90 proc. lytinių išnaudojimo atvejų dalyvauja vyrai. Prof. Zollneris sakė, jog šią situaciją reikia pateikti įstatymų kūrėjams ugdant suvokimą, kad tvirta, darni šeima apsaugo nuo išnaudojimo. Tad geriausia prevencinė priemonė – palaikyti ir puoselėti darnias šeimas.

Išnaudojimo signalai ir padariniai

Prof. Zollneris pasakojo, jog Šv. Grigaliaus universiteto Vaikų apsaugos centre atliekami kiekybiniai ir kokybiniai tyrimai, taikomi gilieji interviu su aukomis, ir atkreipė dėmesį į nevienodą aukų atsparumą. Pz., vieni žmonės, palyginti nesunkiai nukentėję, toliau kenčia visą gyvenimą, o kiti, patyrę tikrą pragarą, išsinau patirto trauma susilpnina visa, kas būna žmoguje pozityvu (charakteris, savigarba ir kt.). Vienas atsparumo veiksnys – tai tikėjimas ir pasitikėjimas. Daugeliui žmonių pasitikėjimo šaltinis yra Dievas, jie labai pasitiki ir kunigais. Dėl to dvasininkų lytinio išnaudojimo patirtis tampa ypač traumuojanti, nes tas, kuris turėtų tarnauti pažeidžiamiausiems, tas, kuris išventintas ir paskirtas skelbti Gerąją naujieną, žlugdo gyvenimus. Tokia žaizda itin gili.

Tam tikri ženklai gali byloti, kad vaikas ar jaunuolis išnaudojamas. Tai staiga pasikeitęs elgesys, šalinimasis kitų, jautri reakcija į fizinius prisilietimus, savęs žalojimas. Taip atsitinka ir, pvz., dėl skyrybų šeimoje, nelaimingo įsimylėjimo, hormonų pokyčių ir kt., tačiau tai gali ženklinti ir fizinę prievartą.

Lytinė prievarta sukelia psichikos pažeidimų, emocinių sutrikimų, bandymų žudyti ir pan. Tai gali pasiskatinti du kraštutinius: visišką savo lytiškumo neigimą, nesaugumą santykiuose su kita lytimi arba visų gyvenimo sričių hiperseksualizavimą. Reakcija priklauso nuo raidos, santykio su prievartautoju, prievartos intensyvumo, trukmės, aplinkos paramos ir kt.

Šios prievartos padariniai gali būti trumpalaikiai (sukelti stiprų stresą, šoką) ir ilgalaikiai – nuo sveikatos sutrikimų iki potrauminio streso sindromo, netgi raišdos regreso, atsiskyrimo nuo bendraamžių, bėgimo iš namų. Vienaip tai paveikia vaikus, kitaip paauglius. Kai kuriems tai pavyksta nuslėpti.

Kokios Bažnyčios reakcijos ir klaidos?

Seminare neaplenktas toks skaudus klausimas, kaip Bažnyčios pamokos lytinės prievartos prieš vaikus srityje, – pasak kun. Zollnerio, sunkios pamokos, kai reikia ne gintis, bet pripažinti ir patvirtinti, kad darome viską, idant užkirstume kelią.

Ši tema nuo 1980-ųjų tapo plačiai svarstoma Bažnyčioje, kuri tam skiria ypatingą dėmesį. Buvo įkurta aukų asociacija, daug nuveikta vystant apsaugą, tačiau sykiu būta ir pavojaus atmesti, dangstyti. Kai kuriose šalyse daryta viskas, kas įmanoma, investuojama į prevenciją, kai kur tik išleistos gairės.

Normas, kaip reaguoti, išvardijo dar 2001 m. balandžio mėn. popiežiaus Jono Pauliaus II *motu proprio* „Sacramentorum sanctitatis tutela“, 2010 m. peržiūrėta popiežiaus Benedikto XVI; jis tais pačiais metais parašė šia tema laišką Airijos katalikams. 2011 m. Tikėjimo mokymo kongregacija aplinkraščiu siekė padėti visų šalių Vyskupų Konferencijoms parengti gaires, kaip elgtis tais atvejais, kai nepilnamečiai išnaudojami kunigų, kaip elgtis su aukomis, su prievartautojais, kaip dirbti prevenciškai ir t. t.

2012 m. vasario 6–9 d. Šv. Grigaliaus universitete vyko simpoziumas „Atsinaujinimo ir išgydymo link“. Jo tyrimų medžiaga 2013 m. sausio 30 d. buvo pristatyta popiežiui Benediktui XVI. 2014 m. gegužę–2015 m. vasarį įsteigta Popiežiškoji nepilnamečių apsaugos komisija (jos nariai – įvairių šalių ir profesijų žmonės, o du komisijos nariai yra lytinės prievartos aukos). Ši komisija yra autonomiška, veikia kaip patariamasis balsas popiežiui Pranciškui, kaip gerinti atsaką į prievartą prieš vaikus. Komisija nedirba su dabarties ar buvusiomis bylomis. Ji nagrinėja geriausias praktikas šioje srityje, vykdo švietėjišką veiklą (pvz., rengia studijų dienas pašvęstojo gyvenimo nariams, naujiems vyskupams). Šv. Grigaliaus universitete yra parengtas bei skaitomas viso semestro kursas šia tema. Beje, tikimasi, kad komisijos prašymu popiežius Pranciškus paskelbs Maldos už prievartos aukas dieną. Popiežius jau paskelbė ir apie vyskupų tiesioginę atsakomybę, jei jie tinkamai nespręs reikalų, susijusių su kunigų lytiniais nusikaltimais.

Primintina, kad prievartos bylas nagrinėja Tikėjimo mokymo kongregacija (400–500 naujų kaltinimų per metus, tačiau teisinis kanoninis procesas užtrunka, trūksta kanonistų, besispecializuojančių baudžiamojoje teisėje).

Kaip pabrėžė svečias kunigas jėzuitas, dvasininkų lytinė prievarta prieš vaikus padaro žalą visai kunigijai – į visus žvelgiama kaip į galimus prievartautojus, dėl to kunigai dvasiškai traumuojami, menksta jų savivertė.

Tarp įvardytų klaidų – prievartos aukų nesiklausymas, pasidavimas prievartautojų manipuliacijoms, neteislingai suprantamas atlaidumas, pavojaus signalų nepašaukimas. Nukentėjusiuosius labiausiai žeidžia, kai Bažnyčios ganytojų atsakymas būna biurokratinis. Tokių nusikaltimų galimybė bei žala gali būti nepakankamai vertinami, bandoma žalą sumažinti. Tiesa, kad didelio procento išnaudojimo gali ir nebūti, tačiau nėra šalies, kur to nebūtų visiškai.

Prof. Zollneris pabrėžė nepakankamą žmogiškąjį seminaristų, vienuolių ugdymą, investavimą į tai (šiuo atžvilgiu kalbėta apie kai kuriuos dvasinių pašaukimų kandidatus, kurie kaip povandeniniai laivai įstoje sėkmingai „praplaukia“ visą formacijos laiką, gerai elgiasi, priima šventimus ar įžadus, po kurių „išnyra“ – pasijaučia saugūs; minėta ugdytojų atsakomybė „nerti kartu po vandeniu“ – giliai pažinti kandidatus ir „iškelti į paviršių“).

Seminare nemažai dėmesio skirta santykiams su žiniasklaida: koks turėtų būti komunikavimo planas šiai krizei suvaldyti? Svečias pasidalijo Miuncheno vyskupijos, kuria žurnalistai ypač domėjosi, nes iš jos yra kilęs Benediktas XVI, patirtimi. Čia vyskupai pasikvietė teisininkę protestantę, kuri peržiūrėjo beveik 70 metų laikotarpio kunigų bylas archyvuose. Vėliau kardinolas Reinhardas Marxas drauge su ja surengė spaudos konferenciją, sukėlusią didžiulį žiniasklaidos susidomėjimą. Teisininkė pasakė, kad per 65 metų laikotarpį rado 140 faktų apie kaltinimus kunigams. Kardinolas teigė, jog jam tai buvo sunkiausias tarnystės laikas. Žiniasklaida tuoj pasigavo skaičius: *140 atvejų vyskupijoje!* Dvi valandas ši žinia buvo žiniasklaidos centre, bet jau vakarop ją visi pradėjo pamiršti, o Miuncheno vyskupijai nuo tada nebeteko susidurti su tokiais kaltinimais. Tai gera praktika, tačiau, pasak svečio, jai įgyvendinti reikia drąsos – atlaikyti žinią kelias valandas, kai ji atsiduria pirmuosiuose žiniasklaidos puslapiuose.

Kalbėdamas apie dažnai pasitelkiamą Bažnyčios įvaizdžio, reputacijos menkinimo argumentą, tėvas jėzuitas sakė, jog mes asmeniškai išpažįstame savo kaltes eidami

išpažinties, nuodėmingumo sąvoką taikome kalbėdami apie asmenį, tačiau negebame pripažinti kolektyvinės nuodėmės, tad dar turime investuoti ir į viešai išgyvenamos kaltės pripažinimą.

Rizikos faktoriai institucijose, šių atsakas

Kalbant apie šių nusikaltimų prevencijos kompleksiskumą, seminare buvo pabrėžtas ypatingas Bažnyčios, jos institucijų vaidmuo, kaip pavyzdys, kuriuo galėtų sekti ir visa visuomenė – imantis visų prevencinių priemonių, o prievartos faktų akivaizdoje reaguojant sąžiningai. „Galbūt Dievas mus patalpino į šią sunkią situaciją, kad mes, kaip Bažnyčia, imtumės iniciatyvos?“, – sakė prof. Zollneris. Kaip blogybę jis apibūdino tai, jog sistemoms įprasta automatiškai ginti save, savo narius, ypač autoritetingus. Kiti rizikos faktoriai institucijoje – jų uždarumas, atsiribojimas nuo kitų, netinkamai suprantamas kolegialumas, neaiškios profesinės ir asmeninės ribos (netgi charizminių lyderių elgesys gali būti piktnaudžiaujamas, kai jiems netaikoma jokia atsakomybė) ir kt.

Svečias pasidalijo mintimis, jog institucijoje turi būti paskirtas asmuo, į kurį kreipiamasi, jei kyla įtarimų. Patarta, kaip kalbėtis su nukentėjusiuoju – klausytis atviromis ausimis, akimis ir širdimi, su empatija, tampant jo sužeistumo dalimi. Klausantysis turi žinoti, ką darys su tuo, ką išgirdo, nes situacija yra itin subtili: mat reikia rūpintis nesukelti naujo traumavimo pavojaus, rūpintis aukos apsauga, o sykiu daryti viską, kas įmanoma, kad išnaudojimas būtų nutrauktas ir prievartautojas už tai atsakytų.

Vienas iš prevencijos būdų – skatinti kalbėti, pasisakyti dėl artimo kontakto, kurį aukos suvokė kaip blogį. Svečias pabrėžė, jog galima įvairiopa, kombinuota terapija prievartautojui, tačiau reikia tokio asmens bendradarbiavimo, tęstinio, ilgalaikio (5–10 metų) dvasinio palydėjimo po terapijos.

„Mums, dirbantiems su vaikais, reikia atrasti pusiausvyrą, vengti per didelio įsitempimo, isteriškų reakcijų. Prevenciniam darbui būtina įsisąmoninti šio išnaudojimo paplitimą, kad apie jį kalbėtume, kad tai nebūtų tabu. Turime mokytis ir mokyti tuos, su kuriais dirbame. Tad kviečiam apie tai kalbėti, o ne neigti, siekti tokio sąmoningumo laipsnio, kad būtų užkirstas kelias galimai prievartai“, – sakė kun. prof. Hansas Zollneris SJ.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas

I. e. p. kun. Kęstutis Smilgevičius

Nariai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Gediminas Jankūnas
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / kun. Žydrūnas Kulpys
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Jonavos g. 260
44131 Kaunas

TIRAŽAS 670 egz.

ISSN 1392-6098